

**ПРИМЕНА НА ЈАВНО ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО
ПО МОДЕЛОТ НА ЗАЕДНИЧКО ЗДРУЖУВАЊЕ
ВО ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА
НА НГА ШИРОКОПОЈАСНА МРЕЖА**

Финална Верзија, Ноември 2013

Содржина:

Дефиниција и утврдување на ЈПП модел / ЈПП Модел на Заедничко Вложување.....	4
Основни технолошки спецификации, административни и технолошки барања	11
Разликата помеѓу бели, сиви и црни области за основните широкопојасни интернет мрежи	11
Дефинирање на проектните резултати.....	15
Технички опис на инвестицијата во инфраструктурата	23
Цели на проектот	29
Намалување на ризикот	36
Оценка на матрицата.....	38
Пред-проценка - физибилти.....	46
PPP4Broadband достапност на моделот	54
ЈПП модел базиран на приходи.....	66
ЈПП модел базиран на Достапност.....	67
Достапност (Бизнис модел) евалуација	68
PPP4Broadband модел за распределба на ризикот	81
Распределба на ризик	81
PPP4 broadband модел на СВА	84
АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ И ПРИДОБИВКИ (СВА)	85
Финансика анализа.....	88
Општествено-економска анализа	94
Ризик и анализа на чувствителноста	101
Тендерска подготовка за ЈПП проект	117
PPP4Broadband модел за јавни набавки	117
PPP4Broadband нацрт договор	121
ЈПП јавна набавка	121
Ивестување за јавна набавка и потесен избор	121
Процесот на јавна набавка	122
Тендерска Документација	123
ИЗВОРИ	123

Автори:

Словенија:

- Goran Živec, Tomaž Živec; Vahta d.o.o.
- Nina Sega, Stanko Šalamon; ICT Technology Network Institute.

Словачка:

- Tina Igličar, Jan Kubalik; Agency for Innovation and European Cooperation.
- ISM Systems, s.r.o.
- MUZSLAI Üzletviteli Tanácsadó Bt.

Бивша Југословенска Република Македонија:

- Андријана Богдановска Ѓуровиќ, Бранко Ѓуровиќ; Центар за Управување со Знаење.

Бугарија:

- Nikolay Madzharov, Georgi Tsanev; Technical University of Gabrovo.

Грција:

- Ioannis Kostopoulos; Patras Municipal Enterprise for Planning and Development S.A.
- Petros Ganos; Region of Western Greece.

Романија:

- Valentin Florescu, Gabriela Florescu; National Institute for Research and Development in Informatics ICI – Bucharest.

Австрија:

- Michael Brickmann, Wolfgang Schabereiter; FH JOANNEUM University of Applied Sciences.
- Birgit von Maurnböck; Von Maurnböck e. U.

Унгарија:

- Zsuzsa Pintér, Orsolya Szaplóczay; INNOSKART Nonprofit Business Development Ltd.
- Zoltán BEKE, Judit Anna SZABÓ; Mortoff IT Consulting and Services Ltd.

Србија:

- Marija Stancu Miroslavljev, Predrag Pivarski; Vojvodina ICT cluster

Вовед

Овој документ е наменет како еден од можните модели за креирање на проекти за јавно-приватно партнерство (ЈПП) со цел развивање на широкопојасниот интернет. Некои делови од овој документ се поврзани со регулативи кои се однесуваат на земјите-членки на Европската унија, но се појавуваат како добра практика и за останатите земји. Читателите се поканети да го користат овој документ како образец, со пополнување на одредена содржина на местата кои се означени во документот, со последователно бришење на описниот текст, кои се присутни во моделот, за да му помогне на корисникот при пополнување во содржината. Одредени делови кои се потребни за довршување на овој документ се специфицирани во согласност со националното законодавство и правила. Корисниците може да се обратат до консултантите и / или националните центри за извонредност за широкопојасен интернет, за да може доследно да го завршат самиот модел со што ќе истиот ќе стане погоден за примена во конкретна држава.

Дефиниција и разграничување на ЈПП/Модел на ЈПП со Заедничко Вложување

Во светот постојата различни дефиниции за Јавно Приватно Партнерство. Содржините и целите може да се разликуваат во зависност од специфичната позадина на земјата како и од разните интереси на индивидуалните автори. Некои академски и стопански експерти сеуште ја сметаат дефиницијата за ЈПП како многу двосмислена. Во некои случаи, терминот јавно-приватно партнерство опишува широк спектар на договори каде што одговорноста на власта е насочена кон надворешни комерцијални партнери, а со тоа се споделува ризикот помеѓу јавниот и приватниот сектор со цел да се постигнат посакуваните резултати во областите поврзани со јавната политика.

Како пример, официјалната дефиниција за ЈПП според "Федералениот Извештај за ЈПП во Јавни Недвижности, Дел I:Водич", издаден од страна Министерството за Транспорт, Градежништво и Недвижности на Сојузна Германија (**BMVBW**) во 2003 година, е следново:

"Терминот ЈПП се однесува на долгорочно, договорно регулирана соработката меѓу јавниот и приватниот сектор за ефикасно исполнување на јавните задачи со комбинирање на потребните ресурси (пр. "know how", оперативни средства, капитал, персонал) на партнерите, и соодветна дистрибуција на постоечките ризиците од проектот според способноста за управување со ризикот која ја имаат партнерите во проектот."

Покрај тоа, постојат четири главни карактеристики на ЈПП :

- ефикасност стекната преку соодветна распределба на ризиците и одговорностите; јавниот сектор ги задржува основните задачи, а приватниот се задржува на имплементација;
- Животниот циклус и приватните инвестиции се суштински елементи на структурата за стимулација на ЈПП;
- Долгорочен договорен однос; и

- Иновации, особено преку излезна спецификација, нивоа на услуги и механизми за плаќање, како нов начин на опишување на услугите кои ќе бидат обезбедени.

Една од главните цели на ЈПП е да се пренесат обврските и одговорностите на приватниот сектор за обезбедување на инфраструктура, со цел здобивање на платежна и финансиска ефикасност и сигурност. Традиционалните набавки во јавната инфраструктура и останати услуги му овозможуваат на приватниот сектор да ја преземе одговорноста за проектирање, изградба, работење, управување, одржување и финансирање во јавниот сектор како клиент, а понекогаш и како директен корисник за обезбедување на услуга. Јавниот сектор, сепак, не би требало да ја пропушти основната цел, како што е оценувањето и утврдувањето на инфраструктурните потреби, следење, надзор и ефикасност на конкурентниот систем за јавни набавки, како и да ги обезбеди сите потребни еколошки и безбедносни стандарди во испораката на услугата.

Основната цел на ЈПП е вклучувањето на приватниот сектор во обезбедување на јавните услуги, со што се менува улогата на јавниот сектор од сопственик и давател, кон купувач и чувар на интересите на јавноста. Ова е водено од верувањето дека јавниот сектор треба да се фокусира на основните функции, оставајќи го приватниот сектор да ја врши својата функција ефикасно и ефективно. Едни од клучните политички водилки кои стојат зад концептот на ЈПП е желбата да се подобри националната инфраструктура во државата и да се поддржат јавните услуги, без да се оптеретат јавни фондови и без да има потреба од зголемување на даноците.

ЈПП ПО МОДЕЛ НА ЗАЕДНИЧКО ВЛОЖУВАЊЕ

КРАТОК ОПИС

Заедничкото вложување е договор каде сопственоста е поделена помеѓу јавниот и приватниот сектор. Моделот на ЈПП за заедничко вложување е еден од најчестите модели на ЈПП кој обезбедува прилично избалансирано воведување конкуренција на пазарот преку форма на координација на клучните предности што произлегуваат од организационата форма на новата компанија, дисциплината и стимулансите отелотворени во партнерскиот договор. ЈПП по моделот на заедничкото вложување на како алатка е корисно за овозможување поголема ефикасност во обезбедувањето на јавните услуги.

Кај ЈПП моделот на заедничко вложување во широкопојасен интернет, Владата делува како регулатор и активен акционер во самиот проект, без оглед дали истиот е само заедничка инвестиција или нова оперативна компанија. Во процесот, власта може да го дели профитот и да си обезбеди поширока политичка прифатливост за своите напори. Приватниот партнер ги превзема градежните и оперативните функции, како и секојдневното управување со операциите.

Од сите пет модели на ЈПП партнерство кои можат да се сретнат во литературата, **ЈПП по моделот за заедничко вложување** (партнерство) опишува модел на заеднички инвестиции и

сопственост на мрежата од приватниот и јавниот субјект. Концептот на моделот може да се објасни преку неколку специфични особини¹:

- Приватниот сектор ги презема сите градежни и оперативни активности. Во случај на јавно-приватно партнерство за широкопојасна мрежа се опишуваат инвестициите во мрежната инфраструктура;
- Јавниот сектор ги започнува сите големи проектни активности, и со текот на времето ја префрла контролата и одговорностите кон приватниот сектор; и
- Јавниот сектор во почетокот е носител на големиот финансиски ангажман, но приватниот сектор потоа ја презема одговорноста додека мрежата не започне со самофинансирање.

Според ЈПП моделот на заедничко вложување постојат неколку под-модели кои се среќаваат во пракса и тоа се:

1. Инвестиционо партнерство, но без формирање на конкретен правен субјект

Одличен пример за тоа е проектот Алмере Унет. Водечка компанија во холандскиот широкопојасен мрежен сектор – го одбра Cisco Systems да "испорача широкопојасен глас со ултра-висока брзина (над 100 Mbit/s), видео и дата услуги преку оптички влакна на мрежа кон сите јавни згради и непрофитабилни организации низ градот Алмере во Холандија". Целта на проектот беше да се промовира градското подрачје Алмере, за да се привлечат нови компании и да се поттикне економскиот развој, а во исто време да се спроведат интернет здравствени услуги и програми за образование. Општината Алмере дејствуваше како иницијатор на оваа програма инвестирајќи во пасивна инфраструктура, а со тоа привлекувајќи го вниманието на приватните инвеститори (пр. даватели на услуги, KPN), кои биле спремни да инвестираат во активна инфраструктура и/или да се обезбеди тројна понуда на новите пазари. Врз основа на ова, општината ја трансформираше својата улога во иницијатор за соработка во јавно-приватна интеракција, која е во состојба да се поклопи со различните технички побарувања од страна на приватните инвеститори. По првичната инвестициска фаза, локалната власт привлече приватни инвеститори и ја ограничи својата сопственост на околу 30% од пасивната инфраструктура. Во рамките на овој модел на услуги, околу 70 % од мрежата е во сопственост на приватни партнери².

2. Заедничка инвестиција, со формирање на конкретен правен субјект – ново формирана компанија (start-up) како правни лица за посебна намена (Special-purpose vehicles -SPVs)

Одличен пример е проектот Амстердам - Градска Мрежа (Amsterdam CityNet). Распоредувањето на мрежата беше наметнато од страна на општината, која работеше како основач за развој на партнерство помеѓу јавниот и приватниот сектор. Ова партнерство – ограничено на распоредувањето на пасивниот слој – се основа **врз start-up приватната компанија со ограничена одговорност "Glassfibre Network" во Амстердам (GNA)**, која беше

¹ EPEC (2012). Delivering the next generation Broadband, p.6

² A. Nucciarelli et.al. (2010). Emerging models of public-private interplay for European broadband access:

формирана од страна на Градот Амстердам заедно со четири корпорации и приватни инвеститори.

3. Заедничка инвестиција, со формирање на конкретен правен субјект, каде што инвестицијата доаѓа од компаративно иновативни извори, како што се институционални инвеститори; се формира правно лице за посебна намена (Special-purpose vehicles -SPVs) Како одличен пример може да се земе случајот на Metroweb Инвестицијата во Италија. Инвестирани се 400 милион евра во инфраструктура на оптички влакна која служи за поголемиот регион на Милан. Таа е основана од страна на општината како претпријатие, односно локална компанија за гас и електрична енергија A2A со e.Biscom, нов телекомуникациски оператор кој со текот на времето еволуираше во компанија која е во целосно приватна сопственост³.

Предности на моделот на заедничко вложување

Моделот на заедничко вложување има голем број на предности во однос на аранжман за јавен аутсорсинг со кој двете страни се во состојба да одржуваат долгорочни финансиски удели во самата мрежа. Некои управувачки авторитети можат да бидат неподготвени да се откажат од целосна сопственост на мрежата, бидејќи можат да ги видат долгорочните стратешки вредности преку поседување на средствата.

- Моделот на заедничко вложување нуди можност да се избалансираат интересите на јавниот и приватниот сектор, а исто така и да се сподели ризикот. Навистина во некои форми на заедничко вложување би било потребно приватниот партнер да го зголеми својот удел во проектот, кога одредени клучни индикатори на изведба се постигнати (како што е побарувачката), кој претставува форма на споделување на ризикот. Споделување на оперативните и финансиските ризици, како и поделбата на ресурсите ги намалуваат слабоста на секој од партнерите како и ја намалуваат можноста од потенцијална загуб.
- Овој модел често се карактеризира со создавање на правни лица за посебни намени (SPVs). Овие SPVs може да бидат од речиси било која големина, со што го прави моделот скалабилен (т.е. од ниво на локалните заедници до национално ниво). Механизмот на SPVs, исто така овозможува инвестициите да бидат собрани од релативно иновативни извори, како што се институционалните инвеститори.
- Ако компанијата за заедничко вложување е класифицирана како компанија од приватниот сектор, можно е да има голема предност како што е повисокото ниво на комерцијална слобода и тајноста, меѓутоа јавните ресурси кои се вклучени во заедничкото вложување остануваат предмет на јавен надзор. Приватната компанија не мора да подлежи на правилата за јавни набавки на ЕУ, затоа што таа самата по себе нема да биде договорен орган.

³ Ibid, p.6

Дополнителни специфични предности на ЈПП по моделот за заедничко вложување кои произлегуваат од општата природа на партнерството со заедничко вложување вклучуваат:

- Специфични предности кои може да произлезат од локалните и националните закони и кои можат да дадат предимство на овој модел во однос на другите модели; и
- Специфични предности кои може да произлезат од можните културолошки очекувања на населението во руралните средини, каде што ЈПП по моделот на заедничко вложување може да биде по прифатливо за населението во однос на другите модели.

Општо земено, предностите на ЈПП се гледаат во следниво⁴:

- Отстранување на обврските за финансирање на инвестицијата од страна на јавниот партнер
- Воведување на конкуренција ;
- Прифаќање на практики на управување и разни искуства кај јавниот партнер од страна на приватниот сектор;
- Реструктурирање на услугата на јавниот сектор со прифаќање на капиталот и пракса од приватниот сектор; и
- Постигнување на поголема ефикасност во однос на примената на традиционалните методи за обезбедување на јавни услуги.

На страна од општите предности поврзани со примена на ЈПП, моделот на заедничко вложување има голем број на дополнителни предности во однос на другите модели на ЈПП кој го покриваат следното⁵ :

- И двете страни може да задржат долгорочен финансиски удел во мрежата. Ова ги привлекува органите на управување кои се подготвени да се откажат од целосна сопственост на мрежата иако тие гледаат на долгорочните стратешки вредност како сопственици на имот.
- Способност да ги балансираат интересите на јавниот и приватниот сектор; исто така се овозможува балансирање на оперативните и финансиските ризици, бидејќи со делење и надополнување на ресурсите се намалуваат слабостите на партнерот, како и можноста за загуба. "Во некои форми на заедничко вложување потребно е приватниот партнер да го зголеми својот удел во проектот кога одредени клучни индикатори (како што е побарувачката) се достигнати, што претставува форма на поделбата на ризикот поврзан со договорот. "
- Модел кој "често се карактеризира со создавање на правни лица за посебни намени (SVPs). Правните лица со посебни намени можат да бидат од речиси било која

⁴ Source: <https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/56429/1/630589232.pdf>

Public-Private Partnership in Infrastructure Development Case Studies from Asia and Europe; page9-11.

⁵ M, Yardley (2012). Developing successful Public-Private Partnerships to foster investment in universal broadband networks., p. 24.

големина, поради тоа овој модел е многу скалабилен (т.е. може да се однесува како за локалните заедници така и за поголеми региони). Механизмот на правни лица за посебни намени, овозможува, инвестициите да бидат собрани од релативно иновативни извори, како што се институционални инвеститори."

Дополнителни специфични предности на ЈПП моделот за заедничко вложување кои произлегуваат од општата природа на партнерството на заедничко вложување вклучува:

- Специфични предности кои може да произлезат од локалните и националните закони и кои би дале поддршка на овој модел наместо на други; и
- Специфични предности кои може да произлезат од можните културни очекувања кај жителите во руралните средини, каде што ЈПП по моделот на заедничкото вложување може да има поголем граѓанско пријателски пристап во споредба со другите модели.

Недостатоците на моделот за заедничко вложување

Со два или повеќе акционери во мрежата, и секој со различни интереси, би можело да биде потешко да се усогласат заедничките интереси и да се воспостави и/или да се продолжи со работата на заедничко вложување. Генерално, моделот за заедничко вложување би требало да се користи само кога интересите на јавниот и приватниот сектор може да бидат јасно усогласени.

Потенцијалните недостатоци на моделот за заедничко инвестирање покриваат:

- предизвици што произлегуваат од заедничкото вложување и покриваат одржување на релацијата помеѓу приватниот и јавниот партнер и интересите кои може да се изменат⁶;
- предизвици поврзани со управување и контрола на меѓусебниот однос;
- предизвици поврзани со легислативата која е поврзана со принципите за инвестирање во пазарната економија; и
- предизвици поврзани со репутацијата на локалната власт доколку влезе во заедничко вложување со потенцијално проблематичен партнер.

Причини за неуспех можат да бидат:

- Неизбалансирано ниво на експертиза, финансиски придонес или средства ;
- Потценување на придонесот на едниот партнер ;
- Лошо или нејасно лидерство;
- Недостаток на разбирање меѓу партнерите ;
- Некомпатибилност на менаџерскиот стил на партнерот ;
- Воведување на различни цели и интереси;
- Пониски придобивки од очекувањата;
- Слаб интегративен процес;
- Разлики и конфликти меѓу партнерите во врска со најразлични прашања;

⁶ Ibid, p.24

- Итн.

Од друга страна , успехот на ваков договор по моделот на заедничко вложување зависи од точноста на анализата на самите цели и задачи.

Условите и правилата мора да бидат утврдени во самиот договорот, со цел да се спречат недоразбирањата и тие треба да го опфатат следното:

- структурата на заедничкото вложување;
- целите на заедничкото вложување;
- финансиските придонеси;
- пренос на средства и/или вработени во заедничкото вложување ;
- создавање на интелектуална сопственост од страна на заедничкото вложување ;
- управување и контрола, одговорности во процесите на донесување на одлука ;
- акционери;
- како ќе бидат поделени обврските, добивките и загубите помеѓу партнерите ;
- метод за решавање на споровите меѓу партнерите;
- времетраење на партнерство;
- метод на повлекување;
- клауза на доверливост - доколку е потребно, да се инкорпорира клаузула на доверливост во договорот за заедничко вложување ;
- законски регулативи – со кој закон ќе се регулира самиот договор.

Source:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/broadband2011/broadband2011_en.pdf

Guide to broadband investment 2011, page 42-47

Технолошко специфични административни и технолошки барања за НГА

Следното поглавје е задолжително во земјите членки на ЕУ, но се препорачува како добра практика исто така и за останатите држави.

Главното прашање во овој дел од документот се однесува на општото правило кое вели дека редовниот пазар / економска активност не треба да бидат оштетени од вклучувањето јавни извори на средства. Накратко, прописите за јавна помош овозможуваат јавна интервенција само во случај на неуспех на пазарот. Процесот за утврдување на неуспехот на пазарот се разликува во однос на обврските, зависно од избраниот капацитет на мрежата.

Разликата помеѓу бели, сиви и црни области за НГА широкопојасни интернет мрежи

Идентификување на разликата помеѓу белите, сивите и црните области кај НГА широкопојасните интернет мрежи не е едноставна задача. Или за да се биде по презизен, белата зона е бела зона, црната зона е црна зона, но проблемот се појавува при анализа за сето тоа што е помеѓу овие две зони, што ќе биде елаборирано во следните секции од документот. Процесот на дефинирање на зоните се вика мапирање на белите, сивите и црните зони.

За да се избегнат проблемите со (државна помош) компатабилноста поврзана со внатрешниот пазар на ЕУ според член 107(3) (в) од договорот на ЕУ, разликата помеѓу “белите” “сивите” и “црните” области е многу важна, како што е дефинирано во Упатството за финансирање на широкопојасниот интернет (2013/C/25/01).

Чекори во процесот на мапирање

1. Со цел идентификување на географските области како бели, сиви или црни, како што веќе беше спомнато погоре, органот кој ја доделува помошта треба да утврди дали постои инфраструктура за поставување широкопојасна интернет мрежа во таргетираната област.
2. За понатамошна сигурност дека јавната интервенција нема да ги попречува приватните инвестиции, органот кој ја доделува помошта треба да утврди дали приватните инвеститори имаат конкретни планови да постават нивна сопствена инфраструктура во блиска иднина. Терминот “блиска иднина” треба да се разбере како период од најмногу 3 години. Ако на овластениот орган му е потребен подолг временски период за распоредување на субвенционираниите инфраструктури, тој ист временски период треба да се искористи за да се процени постоењето на комерцијалните инвестициски планови.
3. За да се потврди дека нема приватни инвеститори кои имаат во план да промовираат нивна сопствена инфраструктура во блиска иднина, органот кој ја доделува помошта треба да објави резиме (краток преглед) на планираните мерки за помош и да ги покани заинтересираните страни на дебата.

Постои ризик дека само “изразувањето интерес” од страна на приватниот инвеститор може да ја одложи испораката на широкопојасните интернет услуги во таргетираните области, ако подоцна таквите инвестиции не се случат, а во исто време јавната интервенција е блокирана. Поради тоа, органот кој ја доделува помошта може да бара одредени задолженија од приватниот инвеститор пред одложувањето на јавната интервенција. Овие задолженија треба да осигурат значителен напредок во однос на покриеноста а ќе бидат направени во рок од 3 години или на подолг период зависно од поддршка на инвестициите. Овластениот орган понатаму може да побара од соодветниот оператор да влезе во соодветен договор со кој се утврдуваат и распоредуваат обврските. Овој договор може да предвиди одреден број “одредници” (milestones) кои би требало да се исполнат во наредниот период од 3 години и ќе известува за наредокот. Доколку некоја од одредниците не е постигната, овластениот орган може да продолжи со своите планови за јавна интервенција. Ова правило важи како за основните така и за НГА мрежите (NGA –Next Generation Access Network) и супербрзите (Ultrafast) мрежи.

Бели области

“Белите области” се оние области во кои нема инфраструктура за широкопојасен интернет и мала е веројатноста дека ќе се развие во блиска иднина.

Сиви области

Сиви области се оние во кои има присутен еден мрежен оператор и малку е веројатно дека друга мрежа ќе се развие во блиска иднина. Постојење на еден мрежен оператор не значи дека има неуспех на пазарот или дека постои проблем. Ако тој оператор има моќ на пазарот (монопол), може да им понуди на граѓаните неоптимална комбинација од квалитет на услуги и цени. Одредени категории на корисници може да не бидат соодветно услужени или, во недостаток на регулирани тарифи за трговија на големо, малопродажните цени може да бидат повисоки од тие наплатени за истите услуги понудени во повеќе конкурентни, но инаку споредливи области или региони во земјата. Доколку можностите за влез на пазарот на алтернативен оператор се органичени, финансирањето на алтернативна инфраструктура може да биде соодветна мерка.

Она што вообичаено се забележува во пракса е дека пазарниот неуспех често ни демонстрира ситуација каде некои корисници во областа на широкопојасен интернет имаат конекција, додека други немаат. Овој вид на “шарена” покриеност е пример за несоодветно услужена територија.

Од друга страна пак, во областите каде веќе има еден оператор на широкопојасна интернет мрежа, субвенциите за изградба на алтернативна мрежа можат да ја нарушат динамиката на пазарот. Поради тоа, националната поддршка за развивање широкопојасни интернет мрежи во “сивите” области е оправдана само кога може јасно да се демонстрира дека неуспехот на

пазарот опстојува (трае). Подетална анализа и темелна проценка за компатибилност ќе биде потребна.

Црни области

Кога во одредена географска зона постојат или во блиска иднина ќе има барем две основни широкопојасни интернет мрежи од различни оператори и интернет услуги ќе бидат овозможени во рамки на конкурентски услови (конкуренија базирана на инфраструктурата), може да се претпостави дека не постои неуспех на пазарот. Соодветно на тоа, останува многу малку простор за интервенција од страна на државата за понатамошни бенефиции. Спротивно на тоа, националната поддршка за финансирање на изградба на дополнителна широкопојасна мрежа со споредливи способности, во принцип, ќе доведе до неприфатливо нарушување на конкуренијата, и истиснување на приватни инвеститори. Според тоа, во отсуство на јасно покажан неуспех на пазарот, Комисијата ќе завземе негативен став во поглед на мерките за финансирање на промовирањето на дополнителна широкопојасна интернет инфраструктура во “црната област”.

Во моментот, со надградба на активната опрема, одредени основни напредни широкопојасни мрежи исто така може да поддржат некои широкопојасни услуги, кои во иднина многу е веројатно дека ќе бидат понудени преку NGA мрежите (како што се Triple Play услугите) и тоа ќе придонесе за исполнување на целите од Дигиталната Агенда за Европа. Како и да е, може да се појават нови производи или услуги кои не се заменливи од аспект на побарувачка или понуда, а кои ќе бараат капацитет, сигурност и значително повисока брзина на Upload/Download над горните физички граници на основната широкопојасна инфраструктура.

NGA и Ултра-брзи нијанси на сиво

Дефиницијата во овој дел се однесува на двете NGA и Ултра брзи мрежи, како што Упатството за финансирање на широкопојасниот интернет (2013/C 25/01) главно се разликува помеѓу основните и сите останати барањата во однос на мапирањето.

Белите NGA (и ултра-брзи) области

Со цел оценување на државната помош за NGA мрежите, областа каде што NGA мрежите не постојат во моментот и каде што не постои веројатност дека ќе бидат изградени во следните 3 години од страна на приватен инвеститор, треба да се смета како “бела” NGA област. Ваквата област е квалификувана за државна помош за NGA, се разбира, доколку другите компатабилни услови се исполнети.

Сивите NGA (и ултра-брзи) области

Областа треба да се смета за “сива NGA” област таму каде што само една NGA мрежа веќе е на место, или во наредните три години ќе биде распоредена, и не постојат планови во наредните три години било кој оператор да се распореди друга NGA мрежа. Во проценката дали други инвеститори на мрежи би можеле да распоредат дополнителни мрежи во дадена област, треба да се земат во предвид постојаните законски или регулативни мерки кои можат да ги

намалат бариерите за распоредување на таквата мрежа (пристап до канали, споделување на инфраструктура, итн).

Ако само една инфраструктура е присутна, дури и ако оваа инфраструктура се користи - преку локалната јамка за распределба на трошоците (LLU)- од неколку електронски комуникациски оператори, таквата ситуација се смета за конкуретна сива област. Според Упатството за финансирање на широкопојасниот интернет (2013/C/ 25/01) не се смета за “црна област”.

Истата компанија може да работи посебно на фиксни и безжични NGA мрежи во иста област, но тоа нема да ја промени бојата на таа област.

Државната интервенција во таквите области носи висок ризик од истиснување на постојаните инвеститори а со тоа и нарушување на конкуренцијата.

Црни NGA и (ултра –брзи) области

Ако постојат најмалку две NGA мрежи од различни оператори во дадената област или пак ќе бидат распоредени во наредните 3 години, тој простор треба да се смета за “црна NGA” област. Државната помош за дополнително јавно финансирање, што е еквивалентно на NGA мрежата во таквите области, веројатно е дека сериозно ќе ја наруши конкуренцијата и некомпатабилноста со внатрешниот пазар согласно член 107 (3) (в) од TFEU.

Во “црните NGA” области, таквата интервенција може да биде дозволена само доколку “промена во чекори” (step change) е докажана врз основа на следните кумулативни критериуми:

- (a) Постоечките и планирани NGA мрежи не го достигнуваат просторот на крајниот-корисник со оптичка мрежа;
- (b) Состојбата на пазарот не се развива кон постигнување на одредена конкурентност на ултра-брзи услуги со над 100Mbit/s во блиска иднина од страна на инвестициите на комерцијалните оператори;
- (c) Постои очекувана побарувачка за таквите квалитативни подобрувања.

Во контекст на целите на Дигиталната Агенда, достигнувањето 50% влез со Интернет конекцијата над 100 Mbps, а имајќи во предвид дека особено во урбаните области може да има повисоки перфомансни потреби во споредба со тоа што комерцијалните инвеститори се подготвени да го понудат во блиска иднина, јавната интервенција може да дозволи исклучителна способност на NGA мрежите да обезбедат ултра-брза конекција со над 100Mbps.

Со други зборови, таквото финансирање ќе треба да води до значителен, одржлив, про-конкурентен и не-привремен технолошки напредок, без создавање непропорционални дестимулативни мерки за приватните инвеститори.

Техничкиот дизајн на производот

Поради барањата за технолошка неутралност, техничкиот дизајн на производот може да се дефинира според бараните капацитети (делумно дискутирано во претходниот параграф), и саканата мрежна топологија (дрво-структура, решеткаста-структура, прстенеста-структура, итн.) Мрежното доцнење (обработка, подредување, пренос, доцнење при пропација) или латентноста има потреба да се дефинираат, но повторно тоа се параметри кои се зависни од технологијата.

Мрежите со отворен пристап имаат голем број специфики кои произлегуваат од фактот дека голем дел од протокот на информации се спојуваат преку иста активна опрема, освен доколку опремата не е од колокациски тип. При изведба на нова мрежа задолжително треба да се побараат следните функционалности: QinQ способности, напреден multicast и строга VLAN изолација.

Квалитет на излезот (производот)

Квалитетот на производите е резултат на две групи фактори:

- Избор на дизајн / топологија / технологија на мрежата (редундантни конекции, прстен-топологија, заштита на софтвер од префрлување (failover) и сл.)
- Оперативни одлуки. (Колку луѓе ќе бидат задолжени за решавање на проблемот ? Колку брзо тие ќе одговорат и сл.)

Ние можеме да разговараме за општите барања (како достапноста 99,8 %) во моментот кога се дефинира посакуваниот квалитет, но сепак, мораме да бидеме свесни за фактот дека високата достапност предизвикува и повисоки оперативни трошоци. Помудро би било да се користи потенцијалната (идната) достапност на мрежата како еден од критериумите за евалуација. Различните договори за ниво на услуги (Service Level Agreement - SLA) обично се договорно ставени на врвот на основната ефикасност на мрежата. Со дефинирање на капацитетот на мрежата (како што е дефинирано во целокупната спецификација) ние не доделиме пропусен опсег, поради тоа што заедничко за телекомуникациските мрежи е тие да имаат сообраќај со различни нивоа квалитет на сервисот (QoS). Важно е дека мрежата ги поддржува тие нивоа квалитет на сервисот (QoS).

Дефинирање на проектните резултати

Опис на проектот

Обезбедете опис на проектот во полето за текст. Проширете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина :

Важноста на инфраструктурата на широкопојасниот интернет е меѓународно потврдено од повеќе напредни земји кои преземаат иницијативи да се развие соодветна широкопојасна интернет инфраструктура, усвојуваат алтернативни начини за развивање на нивната економија и ги надминуваат сите "технолошки блокади" кај своите граѓани. Покрај обезбедувањето основни услуги за граѓаните и бизнисите, постојат различни причини и мотиви со помош на кои јавниот сектор треба да одлучи да инвестира во широкопојасниот интернет, да развива мрежи и да обезбеди услуги. Најважни се: унапредување на економскиот развој, зголемување на приходите, услуги во предградијата и руралните области, услуги во доменот на е-влада, сервис за јавна безбедност и апликации кои овозможуваат ефикасни рутински услуги, обезбедени од страна на локалните или регионалните власти.

Основната идеја на овој проект е развој на ултра брза (100/50) широкопојасна интернет инфраструктура со примена на технологија со оптички влакна во предградијата или во руралните средини, и во зависност од случајот, или со изградба на нови мрежи во руралните средини или со проширување на постоечките мрежи (Широкопојасна Метрополитенски Мрежи, BMAN (Broadband Metropolitan Area Networks)) во приградските населби. Особено за вториот случај е значајно е да се искористи големиот број на BMAN кои се развиени во општините, со користење на технологијата на оптички влакна како "комуникациска авенија" за наредните децении. Додека пристапот на високо-пропусниот опсег е присутен во густо населените области, оддалечените области понекогаш немаат прифатливи нивоа на пристап. Постоечките бакарни мрежи во повеќето случаи неможат да се надоградат како резултат од физичките ограничувања со кои што се намалуваат перформансите на мрежата со зголемувањето на должината на локалната јамка.

Во однос на оптичките влакна, особено кога трошоците за градба кај оддалечените и рурални области се многу високи а во тие области се уште не е присутен интернет со поголеми брзини, трошоците не се во согласност со вистинските периоди на амортизацијата на инвестиционите проекти. Проектот ќе се фокусира на "белите области", каде што не постои широкопојасна интернет инфраструктура и каде што е малку веројатно дека ќе се развие во иднина. Во некои области во зависност од географското подрачје и покривањето на проектот, "сивите области", каде што еден оператор е присутен и друга мрежа е малку веројатно дека ќе се развие во блиска иднина, може да бидат вклучени.

Проектот се очекува значително да придонесе за следниве цели:

- Соодветна покриеност со широкопојасен интернет во белите оддалечени области, со цел постепено да се постигне целта на "целосна покриеност со широкопојасен интернет" поставена во Дигиталната Агенда 2020. Високата покриеност на населението треба да се смета како клучен приоритет на краток рок, но широката географска покриеност е исто така критична, со цел да се

овозвозможи пристап до широкопојасни интернет услуги за целото население до 2020 година.

- Способност да се обезбеди сигурен и достапен широкопојасен интернет сервис до крајните корисници (во однос на брзина, квалитет и цена). Овие услуги особено треба да бидат споредливи со оние кои се предвидени во поповолните области, со што би се минимизирал ризикот од создавање нов “широкопојасен јаз” во иднина.
- Развој на силна и издржлива низ времето мрежна инфраструктура која би можела да ги поддржи среднорочните и долгорочните цели на пенетрација, како што е предвиденото постепено зголемување на брзината на услугата според Агендата 2020, со верба во почетната инвестиција. Со тоа би се обезбедило долгорочно решение кое ќе ја има способноста да се надополни и да еволуира низ времето.
- Значителен капацитет за поттикнување на конкуренцијата и спречување еден единствен снабдувач со тек на времето да се стекне со посебни предности во однос на другите. Доволна државна контрола врз работните принципи на мрежата.
- Поттикнување и помагање на постоечките мрежни провајдери за да се избере и да се спроведе сопствена стратегија во однос на можните дополнителни приватни инвестиции во овие региони.

Главен предмет на проектот е да се прошири покриеноста со широкопојасен интернет во недоволно развиените заедници, како и да се охрабри приватниот сектор во инвестирањето и развивањето на широкопојасна интернет инфраструктура во руралните средини. Според меѓународното искуство, независно од националната стратегија за распоредување на инфраструктурата составена од оптички влакна, може да има вклучување на регионалните и локалните власти во релевантните прашања; или во развивањето на политиката и стратегијата којашто треба да се усвојат (особено во руралните и приградските подрачја); или во потрагата по субвенции; или во формирањето партнерства со телекомуникациски оператори; итн. Во места каде градењето на FTТх инфраструктура со широк опфат не се гледа како остварлива и приватниот сектор не сака да инвестира, локалната влада има јасна улога да ги поддржи и олесни, а можеби и да (ко-) инвестира во распоредувањето на таквите мрежи.

Тоа се разбира не значи дека локалните власти треба да се издигнат до рамништето на телекомуникациските оператори. Нивната улога лежи во олеснувањето на распоредувањето на отворениот пристап на инфраструктурата и осигурување дека сите ќе можат да ги користат понудените телекомуникациски услуги. Постојат неколку начини на кои локалната самоуправа може да биде вклучена во распоредувањето на FTТх мрежите, кои се движат од овозможување и олеснување на други да го направат тоа, па се до градење на целосно јавна мрежа. Меѓутоа, најчесто се користи балансиран пристап каде јавниот и приватниот сектор формираат партнерство за

изградба на FTTx инфраструктура. Локалната самоуправа формира еден вид на соработка со приватниот сектор. Ова се случува затоа што, во повеќето случаи, особено во руралните средини, таква инвестиција не е оправдана за приватниот сектор, а некаде јавното финансирање е потребно. Слично на тоа, локалната самоуправа или јавниот сектор во целина, не може да располага со целиот фонд за таков голем проект. Начинот да се напредува е да се формира јавно-приватно партнерство, кое може да се носи со фондот (јавниот и приватниот) за изградба на инфраструктурата. Во повеќето случаи партнерствата можат да ја закупат инфраструктурата за мрежата или сервис провајдерите со цел да се избалансира инвестицијата.

Исто така, во голем број случаи, инфраструктурата е неутрална што значи дека може реално да се наплатат сите побарувања, вклучувајќи ги тука и сервис провајдерите кои можат да ги понудат нивните услуги (вклучувајќи го Интернет пристапот) за граѓаните. Ова е најчесто условот за изградба на широкопојасна инфраструктура која се должи на јавното ко-финансирање. Со цел да се осигура фер конкуренција, инфраструктурата мора да остане неутрална и на сите да биде понудена по цена ориентирана според трошоците.

Не постои ниту еден модел кој одговара на секоја ситуација, и поради тоа управувачкиот орган (Managing Authority- MA) мора да ги земе во предвид позитивните и негативните страни на секој модел, и да процени како би се вклопиле во моменталната ситуација на управување. Пет инвестициски модели (**Private DBO, Public DBO, GOCO, PPP Joint-Venture, Bottom-up**) кои потенцијално може да бидат употребени во проектите за широкопојасен интернет во Европа се предмет на разгледување во случај на идни проекти за воспоставување на широкопојасна инфраструктура.

Главниот фокус е изградбата на одржливи мрежи со висок капацитет на оптички влакна за потрошувачите (граѓаните и бизнисите). Широкопојасниот пристап е наменет за стимулирање на развојот на услуги, апликации и содржини, како и за обезбедување на безбеден и брз пристап до широкопојасен Интернет, современи јавни онлајн услуги, електронска влада (е-влада), електронско учење (e-learning), електронски здравствени услуги (е-здравство), динамична средина за електронски бизнис (е-бизнис), безбедна информатичка инфраструктура, масовна достапност на широкопојасен пристап по конкурентни цени, компаративен напредок и ширењето на добри практики.

Покрај тоа, во согласност со "Упатството на ЕУ за примена на правилата за државна помош во однос на брзо распоредување на широкопојасните интернет мрежи", новата мрежа мора да ги почитува условите за компатибилност, што се состои во следново:

- Детално мапирање и анализа на покриеност
- Јавни консултации
- Процес на селекција на конкурентноста
- Економски најповолна понуда
- Технолошка неутралност
- Искористеност на постојната инфраструктура
- Интернет пристап за трговија на големо
- Трговија на големо -пристап со цените
- Мониторинг и механизам за оправување (**clawback**)
- Транспарентност
- Известување
- Фер и недискриминаторски третман

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Целта на овој дел е да ја “продаде” идејата за проектот и да ги обезбеди најважните информации околу истиот. Опсегот во овој дел го прикажува само извршното – претежно не-техничкото – резиме за проектот и неговата содржина. Деталните технички информации треба да се обезбедат подоцна, повторување на податоците треба да се избегне, а деталните информации се презентирани во соодветните делови подолу. Ве молиме да се осигурате дека сите информации презентирани се содржани во апликацијата и поврзаните документи. Исто така ве молиме да ја задржите истата структура и зборови, кои се однесуваат на делови од проектот, договори итн.

Описот на проектот треба да ги вклучува следните информации:

- Секторот на кој се однесува проектот, земјата/регионот корисник (вклучувајќи го тука покрај земјата/регионот и населението).
- Концепт на проектот – опфатот на проектот и неговите трошоци, видот на инфраструктурата која треба да се изгради. Да се потенцира јасно и конкретно доколку се однесува на основни и/или широкопојасни мрежи од новата генерација (Next Generation), или доколку е предвидено некое хибридно решение. Видот на услугите кои ќе се понудат треба да биде објаснето обопштено (деталите да се задржат за во следните делови).
- Моменталната ситуација на широкопојасниот интернет во проект-областа, со посебен фокус на проблемите и празнините. Покажете дека овој проект е дизајниран за да ги реши и пополни проблемите и празнините, и до кое ниво ќе се направи тоа. Ве молиме бидете сигурни дека обемот на проектот е адекватен и пропорционален со идентификуваните проблеми.
- Образложение за проектот: референцирајте се на дигиталната агенда, националната и регионалната стратегија за широкопојасна мрежа. Спомнете дека предложениот проект е во согласност со или дизајниран да придонесе кон погоре споменатите

национални и ЕУ цели. Доколку е можно, нагласете дека мрежата е дизајнирана за да се докаже и да ги исполни барањата во иднина. Нагласете ја релевантната оперативна програма, како и сродните подобности и критериуми за избор.

- Концизна презентација на правните и институционалните аспекти - спомнете ги вклучените засегнати страни и предвидените институционални капацитети. Во овој дел посебно објаснете ја природата на вклученоста на јавниот сектор, односно дали заедничкото вложување ќе се заснова на заедничка инвестиција, или воспоставување на нова компанија; доколку е нова компанија, дали финансиите ќе бидат обезбедени од други јавни компании, или општината директно ќе биде вклучена во сопственоста на новата компанија.
- Овозможете информации за локацијата на проектот (вклучувајќи релевантни мапи на предвидените инфраструктури наспроти мапа со бели, сиви и црни области). Алтернативно, ставете референца дека мапите се дадени во деловите кои следуваат, или размислете да ги закачите мапите како анекс, во случај материјалот кој го доставувате да е обемен.

Таму каде што проектот е во фаза на целосен проект, овозможете објаснување на предложените фази на имплементација (објаснувајќи дали тие се технички и финасиски независни) во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина

Широкопојасната интернет мрежа изградена преку јавно-приватно партнерство ќе биде технолошки независна. Топологијата на мрежата треба да се основа врз решението дека изградената мрежа е целосно независна и може лесно да се поврзе со други постоечки инфраструктури во блиските региони. Само на тој начин оваа мрежа ќе овозможи придобивки за крајните корисници. Финансиските средства треба да се доволни за целосна изградба на мрежата.

Во следните чекори изводливоста треба да се фокусира на поврзување преку мрежната окосница (backbone) на други потенцијални мрежи се со цел полесно формирање на регионална широкопојасна мрежа. Поради тоа што е големината на мрежата е важен параметар кога станува збор за трошоците, вклучувајќи ги тука и почетните и оперативните, лесно може да се прикаже дека дизајнирањето на регионални мрежи има финансиска смисла.

Кога се финансира со фондови од Европската Унија, проблемот најчесто е во тоа дека крајниот корисник на тие фондови е локалната заедница (општината), и ова прави проблем кога треба да се оправда проширувањето на проектот надвор од физичките граници на таа заедница. Тоа е секако добра пракса за да се дизајнира

поширока идеја (на регионално ниво) и да се достави таа слика (идеја) до општините кои треба да се прилагодат на таа поголема (крајна) слика.

Регионалните широкопојасни интернет мрежи можат да овозможат огромен придонес за Дигиталната Агенда и за националните стратегии. Локални примери за успешна имплементација можат одлично да влијаат на други да се приклучат.

Очекувана содржина и одредени забелешки

Терминот “фаза” во овој контекст се однесува на случаите каде поголеми проекти за инфраструктура се поделени во помали под-проекти според функционалните единици.

“Проект”, како таков, може да се дефинира како серија на економски неделиви серии на задачи поврзани со одредена техничка функција, и со препознатливи цели (Ref. EC CBA Guide, p. 18) “Половина мост не е проект”. Проектот е технички независен ако е возможно да создаде целосна функционална инфраструктура и да стави во функција последователни проекти, без да зависи од некој друг (иако може да се случи сеуште да не бидат целосно искористени). Водичот на Европската Комисија не кажува јасно што се мисли кога станува збор за финансиска независност на проектот, но може да се протолкува како ситуација каде е можно, без никакви услови, да се идентификуваат доволно финансии и да се доделат за проектот (на пр. финансирање достапно само во случај доколку некоја друга фаза од целосниот проект биде имплементирана).

Објаснувањето дадено во претходниот текст целосно важи ако јавното-приватно партнерство е основано преку моделот на заедничка сопственост/инвестиција во кој јавниот и приватниот субјект взаемно инвестираат во проектот. Така да, ако е успешен, проектот треба да заврши со завршена функционална инфраструктура ставена во функција без да зависи од други, проекти кои следуваат.

Во случаите кога заедничкото вложување е нов правен субјект во кој јавното лице директно или индиректно (преку јавни компании) поседува акции, тогаш проектот можно е да не заврши со крајна функционална инфраструктура ставена во функција, бидејќи ова може да не биде неговата главна цел.

Добар пример ни е проектот на **Amsterdam CityNet**. Партнерството – ограничено на имплементација на пасивното мрежно ниво – се однесуваше на стартувањето приватна компанија со ограничувања наречена **Glassfibre Network Amsterdam (GNA)**, која беше формирана од страна на градот Амстердам заедно со четири домашни компании и приватните инвеститори. Со ова вистинскиот проект заврши, додека договорот помеѓу **Glassfibre Network Amsterdam (GNA)** и заедничкото вложување помеѓу Reggefiber и KPN стапи на сила покасно. GNA делумно го поседува пасивниот дел од мрежата; мрежата е дадена под закуп на BBned22 за одреден надоместок; и BBned22 мора да активира и да овозможи

преносни услуги, како и отворен не-дискриминаторен пристап за сите сервис провајдери. KPN овозможува услуги во отворена конкуренција со останатите сервис провајдери од есента 2009⁷. (фуснота 7)

Според тоа, многу е важно кога се дизајнира опсегот на проектот и кога заедничката инвестиција е изразена преку создавањето заеднички вложувања, на воспоставувањето на субјектот се гледа како на една фаза (milestone) од проектот, а не на негово завршување. Во овој случај, проектот треба да се подели во одредени работни пакети кои се однесуваат на самиот производ (не врз основа на генеричките фази од проектот), односно, производ врз основа на разложената структура (Work Breakdown Structure)⁸. (фуснота 8).

Кои критериуми се искористени за одлучување како да се подели проектот на фази? Објаснете ги овие критериуми во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Во Овој дел треба да бидат дадени уверливи причини за поделба на проектот во фази или чекори. Тука може да се вклучат: фази за развој на проектниот циклус (на пр. за одредени делови од проектот документацијата е посложена, додека други заостануваат како резултат на некои потешкотии како што е нерешената загриженост за животната средина), административни можности (поделбата на проектот може да се контролира, помалку ризични пакети), финансиски можности (овозможени средства), оперативни причини (да се избегнат голем број пречки), и други.

⁷ A. Nucciarelli et.al. (2010), p.240

⁸ PMI (2008), PMBOK Standards, p.119

Ве молиме да обезбедите јасна идентификација на овие пакети или разложена структура (Work Breakdown Structure - WBS). Разложената структура е основна алатка за управување со проектот која го разградува проектот во испораки, помали проект-пакети и неговите соодветни активности, и ја поставува основата за понатамошното планирање и имплементација. Според стандардните проект-методологии може да се однесува на производ или процес (генерички фази на животниот циклус).

Општо земено, практикувањето на поделба на проектот во фази зависи од индустријата. Во случај на капитално интензивни проекти (**capital intensive projects**) кои бараат градежна работа како во случајот со распоредувањето на широкопојасни мрежи во руралните области, најдобрата практика во проект-менаџментот⁹ (фуснота 9) препорачува употреба на **работни пакети врз основа на производот**. Оваа препорака важи без оглед на моделот или применетата технологијата.

Посебна грижа треба да се посвети на можноста за вештачка поделба на проектот (така наречена *salami-slicing*). Ова може да се направи со цел да се избегнат одредени прагови кои се користат во проценката на влијанието врз животната средина, или во процесите на одобрување и/или набавка.

Доколку предметот на анализа не е јасно идентификуван, се појавува прашањето за вештачка или немотивирана поделба на фази, што носи ризик од доцнење во процесот на одобрување.

Технички опис на инвестицијата во инфраструктурата

Објаснете ја предложената инфраструктура и работата за која се нуди поддршка истакнувајќи ги главните карактеристики и составни елементи во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Резултати од мапирање – би требало да се постави мапа на области во кои постои определена инфраструктура. Белите области се оние во кои не постои широкопојасна инфраструктура, и веројатноста да се развива во блиска иднина (наредните три години) е многу мала. Сивите области се оние во кои е присутен еден мрежен оператор но е мала веројатноста дека во блиска иднина ќе се развие друга мрежа. Ова не мора да значи дека постои пад или нестабилност на пазарот. Ако постои статус на монопол - неадекватни пазарни услови - неоптимална услуги, едно од решенијата е да се финансира во алтернативната инфраструктура. Сивите области можат да се квалификуваат за државна поддршка. Во Црните области нема потреба од државна

⁹ Ibid, p.119

интервенција бидејќи во таа одредена географска зона постојат или во блиска иднина ќе има барем два основни широкопојасени интернет мрежи од различни оператори, или широкопојасните услуги ќе бидат овозможени под конкурентските услови и со тоа не се предвидува некаков пад на пазарот.

Широкопојасната мрежа треба да се гради со технички карактеристики кои се технолошки неутрални, со што би се овозможило побрзо надоградување на повисок пристап до мрежите. Овој тип на мрежа може да обезбеди понатамошен отворен пристап на мрежата, што е најсоодветен тип предложен од Дигиталната Агенда и Оперативната Програма.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Овој дел треба да ја претставува преферираната опција која треба да биде доволно детална за да се овозможи проценка за :

- Конзистентност (складност) со потребите и целите на проектот ;
- Евалуација на трошоци (**cost benchmarking**) ;
- Усогласеност со техничките прописи, стандарди и договори.

Техничкиот опис треба да вклучува:

- Опис на локации за имплементација (изработка на мапа(и) - ако веќе не се предвидени во друг дел)
- Дизајнирање на стандарди/спецификации
- Дизајнот на мрежата и тополошките претпоставки и причини треба јасно да бидат објаснети (на пример географија на регионот, конечно изречени услуги, итн.)
- Описот на секој од елементите на проектот (пр. центарот за управување со мрежата; мрежа на оптички влакна; столбот/дистрибуција на јазли; итн.), треба да бидат што е можно поконкретни.
- Како проектот ги исполнува условите за да не се преклопуваат со постоечката инфраструктура, отворен пристап, мрежен пристап на големо, технолошка неутралност.
- Треба да се презентираат резултатите од одбележувањето на мапите (црна-сива-бела област) наспроти обемот на проектот.
- Потребно е да се обезбеди анализа на инвестициите и на оперативните трошоци, објаснување на основните анализи на цените, како и прелиминарна проценка за сите три типа на заедничко вложување.

Овој дел исто така треба да вклучува концизна презентација на сите релевантни оперативни аспекти, на пример, доколку проектот предвидува организациски поделба на мрежата на јавната администрација, ве молиме наведете објаснување.

Пример содржина

Резултатите на клучните индикатори се следните:

- **Просечно доцнење во мрежата.** Доцнењето на мрежата одредува колку долго е потребно за дел од податокот да патуваат низ мрежата од еден јазол или едната крајната точка до друга крајна точка. Тоа обично се мери повеќекратно или во делови од секундата. Доцнењето може да се разликува малку, во зависност од локацијата на специфичниот пар на комуникациски јазли. Иако корисниците само се грижат за вкупното доцнењето во мрежата, инжињерите треба да извршат прецизни мерења.
- **Просечна вредности на несаканите девијации (Jitter) во мрежата.** Под појмот Jitter се подразбира несакано отстапување од вистинската периодичноста на претпоставениот периодичен сигнал во електрониката и во телекомуникациите кој често е во релација со референтниот часовник од изворот. Девијацијата може да се забележи со карактеристики како што се фреквенцијата на последователни пулсирања, амлитудален сигнал, или фаза од последователни сигнали. Овој тип на девијации се значаен, и обично несакан фактор во дизајнот на речиси сите комуникациски врски. Апликациите кои се користат за временско обновување на сигналот се нарекува временски jitter. Jitter може да се измери во исти услови како и сите останати временски сигнали, како на пример поместувања од врв до врв, итн. Исто така, како и сите останати временски сигнал, jitter може да се изрази во однос на спектрална густина (фреквенциски опсег).
- **Сооднос на брзини на симнување /поставување (download / upload).** Брзина на Upload е брзината со која податоците можат да се испратат од вашиот компјутер кон интернет. Брзина на Download е брзината со која податоците можат да се симнат од интернет на вашиот компјутер. Во минатото повеќето корисници користеле содржини кои опстојувале некаде во јадрото на интернет, и затоа брзина на download е прифатливо да биде многу пати поголем од брзината на upload. Со последните апликации (cloud складирање на пр.) upload брзина станува се повеќе и повеќе важна. Со поставување на правила за односот меѓу **download и upload**, постои ризик да се пробие правилото на технолошка неутралност. Поради тоа пристапот за не објавување на брзината на download како поголема од специфицираниот сооднос во споредба со брзината за upload е подобар пристапот (дури и ако преземањето е со повисока брзина, објавената брзина треба да биде максимум од одреден upload, за да се спречи недоразбирање со крајниот корисник). Данска постави добра пракса на D/U сооднос до 2:0.
- **Капацитет до крајниот корисник:** Капацитет обезбеден до крајниот корисник може да се постави како излезен индикатор, и е обично изразено во мегабити во секунда. Тоа обично се однесува на брзината на download (од мрежата на

крајниот корисник), и треба да се комбинира со претходната точка. треба обрне внимание на разликата помеѓу **ДОДЕЛЕНИОТ** капацитет и **МАКСИМАЛНИОТ** капацитет. Во комерцијални услови, максималниот капацитет обично се доставува до корисниците, без или со малку доделен капацитет, поради препреплатата на корисниците на спротивните линкови. Доделениот капацитет е обично резервиран за бизнис кон бизнис конекцијата, и тие често се поврзани со таканаречено договорено ниво на услуга (Service Level Agreement- SLA). Ова прашање станува се поважно, но како и секогаш -корисничките услугите се повеќе и повеќе популарни. Се поставува прашањето, за кој дел од мрежата на се наведува капацитетот. Обично операторите прогласуваат капацитет само за последниот дел од мрежата (помеѓу корисникот и неговиот пристапен јазол, но искуството на корисникот е обично тешко погодено и од капацитетот (недостатокот) на поврзаност од пристапниот јазол во однос до клучните мрежи.

- **Функционалност:** Со дефинирање на функционалноста која мрежата мора да ја понуди на крајниот корисник, најчесто може да ја потврдиме преку валидност низ времето (поставување брзина застарува за неколку години). Вообичаено е да се воспостави тројна игра на функционалност, со можност за крајниот корисник да има 2 (или повеќе) истовремени HD водови, интерактивност со видео содржината, и слично. Приспособливоста (зголемување на функционалноста во иднина), исто така може да биде побарана. Ако функционалноста, во комбинација со приспособливоста, разумно се постави, технолошка неутралност не би требало да биде проблем.

Нивото на податоци што се предвидени во овој дел треба да биде избалансирано. Како што веќе посочивме, тоа треба да биде резиме на технички и финансиски податоци, предвидени во конструктивниот и спроведувачкиот документ, без елабориран опис кои што се предвидува во другите документи.

Во однос на работа која е вклучена, се идентификуваат и се мерат клучните показатели и резултати каде што е релевантно, за да се искористи јадрото на индикаторите. Пополнете го полето за текст. Проширете го полето за текст колку што е потребно.

Клучните показатели се главни резултати за количината на физичката инфраструктура произведена со проектот која би можела едноставно да се измери. Во листата на табелата се формирани главните физички показатели (како што се бара од страна на управувачкиот орган). На пример, видете ја табелата подолу.

Основните индикатори се дефинирани во Анекс 1 од работен документ бр. 7 од Упатството на Европската Комисија, Индикативни Упатства за Методична Евалуација: Известување за

основните индикатори за Европскиот Регионален Фонд за Развој и Кохезивност (видете: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd7_indicators_en.pdf)

Клучни показатели за резултатот - Примери (намалете или проширете колку што е потребно)

Елементи на проектот: Селективно Собирање			
Физички Показатели	Вреднос на единица	Почетна основна линија	Показател на целта
Центар за управување со мрежата	Единица		
Основна мрежа	км		
Дистрибутивна мрежа	км		
Основни јазли	Единица		
Дистрибутивни јазли	Единица		

Главни корисници на инфраструктурата (пр. таргетираната популација, измерено каде што е потребно) Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колкушто е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Презентирајте (пр. во табелата) колку населението има корист од проектот (вкупно поделено по општини или административни единици од вкупната популација во реонот во проценти) број на инситутции/бизниси, земајќи ги во предвид белата/сивата и црната област. Ќе се вклучи трета страна на оператор кој што ќе има допстаност на инфрструктурата додека се гради за да имаат и тие корист. Корисниците исто така треба да ги вклучат и операторите кои ќе имаат допстапност до така изградената инфраструктура.

Главни корисници ќе бидат тие што ќе имаат и најмногу корист од проектот. Се препорачува да се објасни каков вид на корист ќе имаат, и да се измери бројката на корисници колку што тоа е возможно. Идентификацијата на крајните корисници би требало да е во согласнот со самата анализа на побарувачката и кост-бенефит анализата (CBA) (главното влијание на инвестицијата треба да се анализира и монетаризира според CBA).

Образложете како ќе се управува со инфраструктурата по завршувањето на проектот (односно, јавно управување, концесија, или други форми на ЈПП). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина

Во зависност од идентификуваниот модел за јавно-приватно партнерство (ЈПП), управувањето со мрежата треба да биде оставено на јавните, приватните, правни лица за посебна намена (SPVs), или во некои случаи на крајните корисници.

Разни варијации на моделите за јавно-приватно партнерство го оставаат ова прашање отворено за време на првичната подготовка на проектот и можните модели на ЈПП. Важно е да се забележи дека според националното законодавство, има одреден број на рамки кои дефинираат на кој начин овој вид на инвестиција треба да биде третиран и управуван.

Јавното управување со мрежата укажува на тоа дека овластениот орган е подготвен да обезбеди социјална помош на општеството, земајќи ги во предвид пазарните регулативи, квалитетот на дадените услуги, цените, итн.

Мрежата која е под концесија може да управува со ризикот и да го подели помеѓу двете страни, во тој случај јавниот партнер е во подобра ситуација и ризикот на кој тој е изложен е многу помал. Во случај на формирано правно лице за посебна намена (SPVs) за управување со мрежите, доколку активностите не се извршени правилно, правното лице за посебна намена (SPVs) може да банкротира. Кога станува збор за однос основан врз концесија, јавниот партнер издава нова концесија на друга компанија. Ако концесија е дадена на SPV, нема никаква вистинска корист од тоа што имаат SPV.

Друго решение е да се овозможи единствен договор помеѓу јавниот и приватниот партнер и да се поделат улогите во развивањето на инфраструктурата, понатамошното работење, и управување.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Доколку фазата на изградба на проектот се одвива преку ЈПП, објаснете ги главните аргументи на тоа ЈПП, како што се бара во формуларот за апликација (процес на избор на приватен партнер, структурата на ЈПП, времетраењето на договорот (специфицирајќи што ќе се случи по завршувањето), договор за сопственост врз инфраструктурата, технички одредби (договор врз основа на ефикасност), договор за распределба на ризикот, итн. Наведете дали обновувањето на договорот е предвидено до крајот на имплементацијата на проектот.

Процесот на селекција на приватен партнер треба да биде јавен и транспарентен, и треба да ги земе во предвид финансиските, техничките и управувачките капацитете на организацијата, со цел да го исполни својот дел од обврските.

За сите три модели на заедничко вложување ЈПП слични со другите ЈПП модели, менаџментот на инфраструктурата ќе зависи од договорните одредби кои двете страни (јавна и приватна) се согласиле да ги преземат.

Во случај на JVPPP01 моделот, многу е важно да се постават овие одговорности (управувањето со основната инфраструктура) однапред, за да се заштити јавниот партнер од преземање непотребни оперативни и други видови трошоци по презентирањето на услугата. Во случај пак на JVPPP02 и JVPPP03 кога е формиран посебен правен субјект со цел обезбедување на широкопојасна мрежа, управувањето со основната инфраструктура ќе биде преземена од самиот субјект. Моделот пак на Друштво со ограничена одговорност ќе го заштити јавниот субјект и/или новите јавни партнери од понатамошни обврски поврзани со оперативните и другите управувачки проблеми кои ја покриваат инфраструктурата.

Цели на проектот

Моменталното финансирање на инфраструктурата и влијанието на проектот покажуваат до кое ниво регионот(те) е/се во моментот потпомогнати со видот на инфраструктурата која е вклучена во оваа апликација; споредете ја со нивото на финансии предвидени за инфраструктурата до целната 20... (односно, според релевантните стратегии или национални/регионални планови, доколку е можно). Наведете го предвидениот предонес кој би го имал проектот за остварување на планираните цели. Наведете ги потенцијалните потешкотии или другите проблеми кои треба да се решат. Пополнето го полето за текст. Продолжете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина

Постојат многу корелации помеѓу развојот на широкопојасната мрежа и развојот на државата. Некои од нив се следните:

- За секој еден процент зголемување на пенетрацијата на широкопојасниот интернет во една држава, вработувањето е проектирано да се зголеми за 0,2 до 0,3 проценти за една година. Извор: The Effects of Broadband Deployment on Output and Employment: A Cross-sectional Analysis of U.S. Data. Robert Crandall, William Lehr and Robert Litan, the Brookings Institution
- Зголемувањето на стапката на пенетрација на широкопојасниот интернет за 10 проценти го зголемува годишното ниво на бруто домашниот производ (БДП) по глава на жител од 0,9 до 1,5 проценти. Source: Broadband Infrastructure and

EconomicGrowth, 2009. Nina Czernich Oliver Falck, Tobias Kretschmer andLudger Woessmann

- Според Американското Министерство за трговија, помеѓу 1998-2002 година заедниците кои добиле пристап до широкопојасни интернет услуги доживеале зголемување на вработеност од 1 до 1,4 проценти, бизнис единицата имала пораст од 0,5% до 1,2% , додека вредноста на изнајмувањето пораснала за 6%.

Во март 2010 година Европската Комисија подготви стратегија за паметен, одржлив и сеопфатен раст позната како Стратегија на Европа 2020, чија цел е да се изнајдат начини за да се избегне економската криза и да се подготви Европската економија за во иднина. Една од водечките иницијативи на Европа 2020 која го стимулира напредокот е Дигиталната Агенда за Европа. Целта на оваа иницијатива е да го стимулира Интернет пристапот и употребата од страна на сите граѓани во Европа, особено со мерки кои ја подржуваат дигиталната писменост и достапноста на дигиталната содржина.

За следење на напредокот со цел постигнување на главните цели од Дигиталната Агенда, листа на главни показатели (Benchmarking Digital Europe 2011-2015) беше усвоена; тие се пресметани според националните статистики базирани врз анкета која го покажува нивото на користење на Информатичката и комуникациската технологија (ИКТ) во домовите и од страна на индивидуалните лица.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Кога се потенцираат проблемите кои што можат да се решат со проектот, Апликацијата треба да се фокусира на инфраструктурата поврзана со широкопојасните мрежи а не на целосното финансирање на инфраструктурата во регионот/земјата.

Бараните информации кои треба да се обезбедат во овој дел се:

- Опис на проблемите и/или тесните грла кои постојат во областа на проектот (на пр. недостаток на инфраструктура или пристап до инфраструктура; високи цени; низок квалитет на услугите, итн). Секаде каде што е можно описот на проблемот треба да се квантифицива, на пр. со овозможување информации за (i) постоечка инфраструктура (пр. бели-сиви-црни области); (ii) постоечката понуда на широкопојасни интернет услуги во земјата (пр. достапност на широкопојасен интернет, нивоата на цените);
- Мапирањето на областа за проектот (вклучувајќи ја методологијата и мапите) треба да биде внимателно презентирана тука, за да ги оправда потребите и целите;
- Повикување врз целите на Европската Дигитална Агенда (ДАЕ) и националните/ регионалните стратегии и планови за широкопојасната мрежа;

- Повикување на придонесот од проектот кој ќе ги исполни овие цели. Во овој контекст, општите и посебните цели на проектот треба да бидат презентирани, како и неговото влијание и како проектот се вклопува во регионалната/националната /интернационалната стратегија.

Пример за Цели на проектот:

“Проектот цели кон справување со недостатокот од потребната широкопојасна покриеност со создавање големопродажна широкопојасна мрежа во оние области од земјите/регионите кои моментално имаат недостаток на широкопојасна инфраструктура, односно каде што нема планови за покривање на областа во блиска иднина. Главните цели на проектот се следните:

- *Развивање на информатичко општество во регионот и намалување на дигиталниот јаз (јазот помеѓу луѓето со пристап до Информатичките и комуникациските технологии (ИКЦ) и оние кои имаат ограничен или немаат никаков пристап);*
- *Зголемување на привлечноста/конкурентноста во областа;*
- *Придонеси за конкуренција во телекомуникацискиот сектор, итн.*

Следниве информации треба да се достават, по можност во табела:

- (i) Конкретни цели на проектот,
- (ii) Моменталната ситуација,
- (iii) Влијанието кое што го има проектот,
- (iv) Резултати на проектот.

Целите на проектот треба секогаш да бидат поврзани со конкретните цели на националната/регионалната широкопојасна стратегија и исто така препорачано е да се потенцира придонесот кој ќе го има проектот за Дигиталната Агенда на Европа (ДАЕ) (да се измерат целите: на пр. целта е да се покријат [X]% домаќинства и [X]% бизниси со традиционална и/или НГА широкопојасна инфраструктура).

Предмет	Цел	Моментална ситуација и ограничувања	Резултат на проектот	Влијание

Влијание на проектот – Пример (намалете или зголемете доколку е потребно).

Предмет	Цел	Моментална ситуација и ограничувања	Резултат на проектот	Влијание
Широкопојасен пристап	Осигурена покриеност од [X]% во урбаните и руралните средини до 2013 год.	Моментално [X]% од населението нема пристап до широкопојасна мрежа. Тековно, основната широкопојасна мрежа е достапна во урбаните средини, додека во руралните области практично нема (или постои лимитирано) достапна инфраструктура која резултира со премногу високи трошоци за последните оператори.	[X] километри дистрибутивна мрежа со цел големопродажен широкопојасен пристап	Зголемување на широкопојасната покриеност од моменталната [X]% на [X]%. Овозможување пристап до онлајн услугите и информациите до [X]% од населението кое е моментално дигитално исклучено.
Широкопојасен пристап од следната генерација	Осигурете дека до 2020 [X]% од населението ќе има пристап до интернет со брзина над 30Mbps и [X]% од домаќинствата ќе се претплатат за Интернет побрз од 100Mbps.	Моментално [X]% од населението има пристап до мрежните НГА услуги.	[X] километри мрежи од следната генерација со цел големопродажен пристап.	Зголемување покриеноста на НГА услугите од моменталните [X]% на [X]%. Овозможување пристап до мрежите од следната генерација кои ќе ги исполнат условите за идните услуги.

Општествено-економски цели

Укажете на општествено-економските цели кои ги има проектот. Пополнете во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Општество:

- Информации како дел од услугите за јавноста
- Подobar пристап до информациите за сите жители
- Поефикасни јавни услуги
- Подобрување на животните стандарди
- Затварање на дигиталните јазови во однос на училиштето, полот и приходот

Образование и вештини:

- Подобрување на образованието и вештините како на децата така и на возрасните

Вработеност и економија

- Подобрување на достапноста на онлајн услугите
- Зајакнување на конкурентноста на пазарот на телекомуникациските услуги
- Иновативно истражување на нови дигитални технологии
- Стратешка важност за економски и општествен раст
- Работни можности за млади луѓе
- Подобрување на конкурентноста и иновациите
- Привлекување инвестиции
- Спечување на поместувањето на економските активности

Животна средина

- Подобрување и одржување на животната средина со намалување на потребата за патување
- Подобрување на управувањето со објекти
- Подобрување на заштедите на енергија

Рамноправност и вклучување

- Зајакнување на “безгласните”
- Еднакви можности во заедницата за дигитално знаење
- Поврзување на изолираните индивидуи и општества
- Справување со општествената исклученост

Финансии и приходи

- Штедење пари преку онлајн пазарување производи и услуги

Здравство

- Намалување на трошоците за здравствени и социјални услуги
- Подобрување на резултатите од здравствените и социјалните услуги
- Подобрување на брзината со која се пренесуваат медицинските слики

Благосостојба

- Подобрување на квалитетот на животот и општата благосостојба
- Намалување на времето поминато патувајќи, олеснувајќи го со поголема социјална интеракција

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Вообичаени општествено-економски цели, кога станува збор за широкопојасни проекти се (примери):

- “Намалување на дигиталниот јаз” со поврзување на областите кои немаат доволно широкопојасна поврзаност;
- Подобрување на достапноста на онлајн услугите (пр. e-commerce);
- Подобрување на животните стандарди (пр. работа од својот дом);
- Подобрување на образованието (пр. онлајн тренинг, доживотно учење);
- Подобрување на пристапот до информациите;
- Поголем број ефикасни јавни услуги (пр. е-влада);
- Подобрување на бизнис околината;
- Привлекување нови бизниси, одржување на веќе постоечките;
- Зајакнување на растот на руралниот туризам, недвижности, земјоделството или други доминантни индустрии во регионот; и
- Зголемување на конкуренцијата во пазарот на телекомуникациските услуги.

Акцентот е ставен на општествено-економските аспекти на проектот, што покажува кои резултати од проектот ќе може да ги ужива општеството.

Напоменете дека општествено-економските цели треба да бидат поврзани со економската придобивка презентирани во еден од следните делови.

Придонес во постигнувањето на Оперативната програма

Опишете како проектот придонесува за постигнување на приоритетите кои ги има Оперативната програма (овозможете квантифицирани индикатори каде што е можно). Пополнете во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Индикатор	Единица	Придонеси во проектот за остварување на целите на ПО
Снабдување на е-здравствени услуги		Способност до пристап на информации за здравствените услуги често се наведени како главна причина за добивање пристап до интернет. Подобрата достапност на здравствени информации доведува до подобрување во перцепцијата на здравството и во САД и Канада. Во проектот Нуенен во Холандија, првичниот концепт беше управуван од желбата за компанија за локално вдомување и инсталирање на е-здравствени услуги, вклучувајќи видео комуникација, во нови изгради во домовите за стари лица и лицата со хендикеп.
Зголемување на услугите на корисниците на е-здравство		
Подобрување на контактите со заедницата и семејството		Голем број на социјални истражувачи заклучиле дека интернетот промовира контакт со пријателите и семејството, и им овозможува на луѓето да го одржи контактот со луѓето кои имаат слични интереси.

		Навистина во ОНС-НЕТ како пример, неодамнешното истражување покажа дека проектот помогна да се промовира социјалната кохезија меѓу членовите на заедницата.
Работа од далеку		Пристап до ИКТ овозможува флексибилни работни практики, во смисла на време и место. Ова обезбедува бенефиции за работодавачите и вработените (на пример, родители со мали деца, кои не биле во можност да работат надвор од дома, сега можат да се приклучат на работната сила). Воведувањето на работа од далеку е еден од начините со која Програмата за рурален развој во Шведска може да ја постигне својата цел со промовирање на претприемништвото, вработувањето а со тоа му помага руралното население на Шведска да се одржи.
Зголемување на бројот на работници на далеку		
Едукација и доживотно учење		Иако постојат малку докази дека е-учењето би ја заменило традиционалната лице-в-лице интеракција помеѓу наставниот кадар и студентите, со пробивање и зголемување на ИКТ му се овозможува на поголем дел од населението шанса да се вклучи во долгорочно и неформално учење.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Тука треба да се направи посебен осврт на Оперативната програма. Ова ја вклучува идентификацијата на приоритетни оски и споредбата со квантифицираните показатели кога тоа е возможно.

Опишете го проектниот придонес кон целите на Оперативната програма (ОП) во формат табелата (намалете или проширете колку што е потребно).

Индикатори на Оперативната Програма – Приоритетни оски

Индикатор	Единица	Придонеси во проектот за постигнување на ОП целите
ОП Цел 1:		
Излезен индикатор 1.1		
Излезен индикатор 1.2		
ОП цел 2:		

Излезен индикатор 2.1		
.....		

Пред-Проценка на ЈПП

Процесот се однесува на проценка на опишаниот проект и ќе доведе до изборот на најсоодветен ЈПП4Broadband модел.

Справување со ризикот

Како општо правило, во ЈПП проектите, ризикот е дистрибуиран помеѓу партнерите согласно нивното учество во инвестицијата, но сепак, поради тоа што јавниот партнер нема или пак има многу мала можност да влијае врз одлуките на приватниот партнер, ова би можело да доведе до сериозни ризици на јавната страна. Во зависност од националните прописи, максимална заштита мора да се преземе со цел намалување и/или исклучување на можноста за јавниот партнер да генерира оперативни долгови.

Разни други ризици кои произлегуваат од партнерството вклучуваат:

- Ризикот од губење на правата на сопственост – мора да бидат поставени ограничувања за тоа како приватниот партнер да ја остварува сопственост над мрежата;
- Ризик на покривање на финансиските трошоци за работење - треба да бидат дефинирани во договорот за ЈПП;
- Ризици поврзани со финансискиот капацитет на услугите на приватниот партнер, целокупното работење, односно, можноста на приватниот партнер да банкротира. Посебно внимание мора да се даде на овој случај (зависи од националната регулатива). Постапките за тоа како ќе се води концесија за мрежата и што ќе се случува со правата на иницираниот партнер, ќе бидат повторно назначени (правата на приватниот партнер се сметаат за нематеријални средства).

Различни ризици кои произлегуваат од начинот на заедничко вложување на ЈПП можат да бидат сумирани во следниве точки :

- Ризици поврзани со управување и контрола на заеднички ентитети/инвестиции.
- Ризици поврзани со потенцијалниот развојот на пазарот што може да доведе инфраструктурата брзо да се замени со нови технологии;
- Ризици поврзани со пристап на јавниот/или приватниот партнер до компететни лица со посебени вештини и нивната способност да управуваат со овие извори и нивната последователност.
- Ризици поврзани со јавниот и/или приватниот партнер и нивниот пристап до потребните финансиски средства за обезбедување на достапност на проектот во текот на својот животен век.

- Ризици поврзани со способноста на приватниот / јавниот партнер да управува со проектот, т.е поставување на двосмислени планови со реално ниска веројатност дека ќе бидат постигнати.

Како пример за ризик може да се земе:

- целите на вложување не се целосно јасни и доставени кон сите кои што се вклучени ;
- партнерите имаат различни цели за заедничко вложување ;
- постои дисбаланс на ниво на стручност, инвестиција или средства донесени во вложувањето од страна на различните партнери;
- различни култури и менаџерски стилови резултираат со слаба интеграција и сооработка;
- партнери кои што не обезбедуваат доволно лидерство и поддршка во раните фази.

Матрица за оценување

Матрицата за оценување на ЈПП по моделот на заедничко вложување е следната:

Категорија на ризик	Опис	Последици	Намалување	Посакувана распределба
Достапност на пред-проценката				
Слаба сигурност во достапноста на финансиски средства за покривање на трошоците на инвестицијата во JVRPP001 моделот.	Јавниот субјект со текот на времето не е во можност да ги приспособи потребните финансиски средства за водење на единцата во рамките на својот максимален буџет.	Јавниот субјект не е во можност да ги покрие своите обврски, и со текот на времето настанува товар на буџетот кој може да резултира во судска постапка која што ќе се додаде на трошоците и би била одземена потребната услуга.	Добра анализа на достапниот проблем со планирање на најлошото сценарио за планирање на потребните фондови.	Проценка на достапноста треба да се бара во јавниот субјект.
Ниски организациски капацитете за да се подготви пред-проценката.	Јавниот субјект не ги има потребните организациски капацитети (луѓе и способности) за да се подготви пред-проценката.	Јавниот субјект превзема обврски кои неможат да бидат покриени од буџетот и кои што би резултирале во судски процес и би	Употреба на надворешни консултантски компании за изработка и проверка на пред - проценката, Тренинзи и едукација	Лоцирање во рамките на јавниот субјект. Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува

		била одземена потребната услуга.	на вработените од јавниот партнер да би ги исполниле потребните квалификации.	одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.
Нејасен договор во однос на одговорностите помеѓу приватниот и јавниот партнер (особено важно за ЈПП заедничкото вложување).	Договорот како и процесот за избор на приватен партнер е со плиток и слаб опис на партнерските обврски со што се остава простор за пристрасно толкување што резултира со зголемување на јавните средства за одржување на инвестицијата.	Со текот на време Јавниот субјект може да биде во неможност да ги покрие своите обврски кон инвестицијата и тоа ќе резултира со судски процес со што ќе се одземе услугата .	Употреба на надворешни правни компании за подготовка на работниот договор заедно со правниот оддел на јавниот субјект.	Лоцирање во рамките на јавниот субјект. Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.
Распоред на ризикот и управување со пред-проценката				
Непостоечка или сиромашна проценка на ризикот и методологијата на управувањето- важат за сите на ЈПП	Јавниот орган не успеал во воведување на релевантна проценка на ризик и методологија на управување.	Ризиците се погрешно оценети, и со избегнување на ризикот, се намалува трансферот за заштита на јавниот субјект од	Воведување на стандардни ризик методологии како што е дадено во најдобрата практика на РМІ (ПМИБО) прилагоден во контекст на субјектот . Копирање, односно	Лоцирањето се наоѓа во рамките на јавниот субјект.

		финансиски и репутациони загуби.	целосно превземање на најдобрите практики за управување со ризикот како што се користи од страна на организации кои занимаваат со јавни добра ОН, ОЕЦД, ЕУ.	
Непостоечки или сиромашни организациски капацитети за да изврши распределба на управувањето со ризикот и пред-проценка, применливи за сите модели на ЈПП	Јавниот орган не успеал во воведувањето на релевантна проценка на ризикот на управување и методологија.	Ризиците се погрешно оценети, и со избегнување на ризикот, се намалува трансферот за заштита на јавниот субјект од финансиски и репутациони загуби.	Употреба на надворешни PMI сертифицирани консултантски компании; тренинзи и едукација на вработените во јавниот сектор за да можат да ја научат методологија на управување со ризикот.	Лоцирање во рамките на јавниот субјект. Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.
Ризици поврзани со управување на контролата на заедничкиот објект / инвестиции кои се применуваат на моделот на ЈПП за заедничкото вложување.	Сите типови на односи на ЈПП заедничкото вложување, контрола на управувањето на новиот субјект (JVPPP02 и JVPPP03 можат да	Јавниот субјект може да изгуби контрола на јавните добра односно на инфраструктурата и на управувањето. Јавниот субјект може да изгуби	Моделот на заедничко вложување не би можел да се примени кога е во прашање инфраструктура која што е од стратешко значење на заедницата. Создавање на договори кои што би го штителе	Се наоѓа во јавниот субјект ...и не може биде пренесен на ново лице од заедничкото вложување.

	бидат загрозени со вклучување на приватниот партнер).	право на сопственост и на јавните добра односно на инфраструктурата.	јавниот партнер да не изгуби контрола врз јавното добро. Создавање на воведувачки акти (JVPPP02 и JVPPP03) за заштита на контролата на јавниот партнер од нови потфати.	
Сиромашни капацитети на заедничкото вложување на јавното и приватниот партнер, за превземање на обрските (финансиски, организациски и менаџерски)- применети на моделот JVPPP01.	Јавниот партнер има направено погрешна проценка на своите и на капацитети на приватниот партнер во преземањето на обрските (финансиски, организациски и менаџерски).	Тоа може да резултира во нерасчистени договорни обврски, можна е финансиска загуба, репутациски загуби, а со тоа и провизија на услугата, или одземање на добиената услуга.	Добра проценка на достапноста на моделот; Можно воведување на ОСАТ или други методологии за оценување на организациските капацитети на јавниот партнер; Детални процедури за избор на потенцијалниот партнер, со ревизија на организациските и управувачките капацитети.	Лоцирање во рамките на јавниот субјект. Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.

<p>Слаби финансиски, организациони и менаџерски капацитети на SPVs кои се применуваат на JVPPP02 и JVPPP03.</p>	<p>Ново-основаните правни лица да има финансиски, организациски и управителски капацитети за обезбедување на услугата .</p>	<p>Тоа може да резултира со можна финансиска и репутациска загуба на јавниот партнер; краен резултат обезбедување на услугата или одземање на обезбедените услуги.</p>	<p>Воведување на стратешко планирање, почести состаноци на управниот одбор и на тимовите на компаниите, (нови субјекти, правни и јавни субјекти)за побрз и пофокусиран развој на капацитетите.</p>	<p>Лоцирани во ново, приватни и јавни единки.</p>
			<p>Можно воведување на ОСАТ или други методологии на benchmarking и развој на организациски капацитети на новите единки. Пред-проценка на потребните финансиите кај партнерите кои треба да инвестираат во здружувањето. Селекција и</p>	

			вработување на најдобрите менаџери и други таленти за потребите на новиот субјект. Обука и развој.	
Ризици поврзани со потенцијалниот развој на пазарот, кои можат да доведат самата инфраструктура да биде потисната од страна на нови технологии - применливи на ЈПП моделот .	Се поставува прашањето ако изборот на технологии не се рефлектира на можниот напредокот во блиска иднина, може да резултира во застарување на технологијата која што се користи .	Избраната технологија не би можела да се надградува додека радикални промени не се воведат во широкопојасниот мрежен пристап. Залудно направени инвестиции.	Ангажирање на надворешни консултантски компании кои би направиле изводлива студија.	Лоцирање во рамките на јавниот субјект. Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.
Финансиска стабилност				
Приватниот партнер не е подготвен да го финансира проектот – се применува во моделот на ЈПП за заедничко вложување .	Јавниот партнер не може да најде заинтересиран приватен партнер за заедничкото вложување во ЈПП моделот.	Нема осигурување на услугата.	Моделот на заедничко вложување не може да се примени.	Лоцирање на приватниот партнер.
Бизнис модел на пред-проценката				

<p>Сиромашен бизнис план.</p>	<p>Неточни проценки на технолошките барања , на капиталните инвестиции, ОПЕХ и приходите (вклучено е проценка на готовипскиот тек); Многу ризични провокатори -Слаби организациски капацитет за конструирање на бизнис планот -Тендециозна пресметка на трошоците и приходите за постигнување на политички цели -итн.</p>	<p>Проблеми со ликвидноста на новиот потфат (JVPPP02 и JVPPP03) или на заедничката инвестиција (JVPPP01)</p> <p>Проблеми со враќање на инвестицијата.</p> <p>Проблеми со испорака на јавните добра навремено.</p> <p>Возможна финансиска и репутациска загуба од страна на јавниот партнер.</p>	<p>Ангажирање на надворешни консултатнски компании да направат изводлива студија.</p>	<p>Лоцирање во рамките на јавниот субјект.</p> <p>Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.</p>
<p>Пред-проценка на вредноста на парите</p>				
<p>Сиромашна проценка на вредноста на пари односно на</p>	<p>Можно е да резултира со поставување на</p>	<p>Комисијата или националниот орган можеби</p>	<p>Ангажирање на надворесни консултатнски</p>	<p>Лоцирање во рамките на јавниот субјект.</p>

<p>опшествените придобивки.</p>	<p>цели кои неможат да бидат исполнети.</p>	<p>нема да обезбедат пари за инвестиции; Ако социјалните бенефиции се квантифицирани можни се финансиски загуби. Можно е губење на репутација поради погрешно преставување на факти.</p>	<p>компаниии да направат студија за социјално-економското влијание. Квантификација на социјалните придобивки.</p>	<p>Употребата на надворешни консултантски компании не може да го префрли ризикот но ја префрлува одговорноста за донесување на погрешна одлука кон надворешното тело.</p>
---------------------------------	---	--	---	---

Пред-проценка - физибилти

Овозможете резиме на главните заклучоци од физибилити истражувањето. Пополнете во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Резултатите од физибилити истражувањето треба да овозможат целосни информации за:

- Придобивките кои проектот може да ги овозможи за општеството
- Испитаните алтернативи кои ги има проектот
- Начинот на кој имплементацијата на проектот ги исполнува барањата и политиките на јавниот партнер
- Проектот има придобивки од финансиското затворање и доколку трошоците за проектот неможат да се покријат од јавните приходи, што е всушност и содржината и формата на учеството на јавниот партнер во проектот, ќе се бара согласност според законот.

Аспекти:

Направена е анализа на постоечка ситуација со потенцирани географски особености и релевантни општествено-економски карактеристики на одредени области.

Оваа анализа ја испитува побарувачката на типови на луѓе: правни (економски субјекти, општествени установи) и поединци. За поединците се собрани информации преку анкета: години, образование, занимање, месечни финансии обезбедени за такви услуги, интересот за станување корисник.

Потврдено е решението да се изградат мрежите земајќи ја во предвид достапноста до постоечките објекти, локацијата на канцелариите на локалната самоуправа, правниот статус на земјиштето, близината до другите интернет мрежи и географската положба. Ќе бидат земени во предвид барем следните елементи: оптимизација на раздалеченоста помеѓу белата област и вметнатата точка во столбот; бројката на точки за дистрибуција поврзани со групирани бели области; корелација на дизајнот на мрежата со густината на населението; олеснувачки карактеристики; идентификација и употреба на постоечките објекти кои се на територијално административно ниво (антенски мрежи, канализација, згради, итн).

Опис на значајните технички можности, одбирање на соодветната технологија за секој случај (оптички влакна, сателитска, WiMAX, xDSL, 3G/4G, LTE итн) и евалуација на инвестициските трошоци. Во предвид е земена и можноста за комбинирање неколку технолошки решенија во иста област.

Идентификација на основна опрема, проценка на трошоци за опрема и проценка на трошоците за активностите.

Идентификација на можните локации за локална пристапна точка и нивната евалуација земајќи ги во предвид локалните политики, достапноста на локациите итн.

Идентификација на потребните дозволи и лиценци и проценка на потребното време и трошоци за да се добијат.

Техно-економско сценарио за приватен инвеститор во белата област врз основа на елементи како што се: потенцијалот на таргетираните потрошувачи, предвидување за можностите за развивање во иднина, вид на услуги за таа област.

Целиот процес на развивање и имплементација мора да ги почитува принципите на технолошката неутралност како за дистрибутивната мрежа (backhaul) така и за врската со мрежата на локални јами. Од дистрибутивна гледна точка во белите области, локалната јама овозможува поврзување на било кои достапни технологии на пазарот (соодветни пристаништа ќе треба да бидат сите достапни технологии).

Достапниот капацитет на дистрибутивните точки кои се наоѓаат во белите области ќе функционираат на принципот прв дојден прв услужен.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Целта на овој дел е да го осигура органот кој финансира (Европската Комисија или Државните власти во државите надвор од ЕУ) дека најдоброто можно решение за проектот се согледано и изнајдено. Кога се подготвува документацијата за фазата “одлука за продолжување” (или доставување на финансиско барање до банка или друга финанска институција – ЕУ) обично се зема само една опција. Резултатот од анализата треба да овозможи доказ дека најдобрата опција за проектот е избрана (i) од општествено-економски аспект, (ii) усогласеност со оперативната програма и другите Општествени/Национални политики, и (iii) во потрага по ко-финансирање. Врз основа на изнесените информации и нивното лично искуство, оценувачите треба да бидат способни да формираат мислење дали најдоброто решение било одбрано или не.

Препорачливо е да се направи листа во која ќе се сумираат сите пред-физибилити и физибилити истражувања кои беа создадени во процесот на формирање и развивање на проектот. Ова ги вклучува не само физибилити студиите, туки и некои претходни студии и анкети од угледни и сигурни извори.

При презентирање на резултатите поврзани со анализата на алтернативните решенија потребно е да се земат во предвид резултатите од физибилити истражувањата накратко посочувајќи ги главните заклучоци во однос на следниве аспекти:

- Анализа на системот: достапност на инфраструктура/услуги наспроти потреба/побарувачка на различни групи на потрошувачи;
- Технолошки проблеми, односно опис на одбраната технологија, специјални информации за технолошката неутралност, отворен пристап, провизии за продажба на големо;
- Побарувања на организациската и управувачката структура поврзани со проектот.

Дадете конкретни препораки доколку ERDF, Кохезиски фондови, ISPA, или друг вид на општествена помош е/била вклучена во финансирањето на физибилити студијата. Пополнете во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Анализа на побарувачката – Само доколку е применливо – задолжително само во случај на моделите на ЈПП за достапност на услуга

Овозможете резиме на анализата на побарувачката во кое ќе бидат вклучени предвидената стапка на искористеност и растот на побарувачката. Пополнете во полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Интернетот, поточно широкопојасниот интернет, стана клучен дел од пошироката економија. Од кога започна дигиталната или информатичката економија да вклучува компјутерски процеси, телефони, зачувување и употреба на информации, хадвер и софтвер, предизвик е да се одвои придонесот на Интернетот од економскиот раст и благосостојбата.

На широкопојасниот интернет се гледа како на потреба за максимално да може да се искористи потенцијалот на Интернетот. Како што созрева интернет економијата, повеќе апликации сега бараат повисока стапка на пренос на податоци, дури и кога станува збор за едноставна шопинг веб-страни. Во рецесијата на една економија одреден број Интернет активности - вклучувајќи тука барање работа и бизнис од дома - може да станат критични, посебно во руралните домаќинства и бизниси. Областите со мало население, локации кои доживеале константно губење на населението и стареење на населението, или места каде населението е широко распространето на одреден терен, генерално имаат потешкотии во привлекувањето провајдери на широкопојасни услуги. Овие карактеристики може да придонесат за високи фиксни трошоци при овозможување на широкопојасен пристап, или да ја ограничат потенцијалната побарувачка, намалувајќи ја профитабилноста на дадената услуга.

Руралните заедници се инвестирани во дигиталната економија, но дека има ист пристап во руралните и урбаните предели е дискутабилно. Домовите на фарми и во руралните делови користат исто толку интернет како и урбаните домаќинства, но е помалку веројатно дека користат широкопојасен интернет. Бизнисите во руралните делови користат помалку интернет од бизнисите во урбаните делови. Широкопојасниот пристап е помалку застапен во руралните области отколку во погусто населените области. Широкопојасната одредба следи географска шема која е силно поврзана со големината на населението и со урбано-руралната хиерархија. Недостатокот на широкопојасен интернет е силно поврзан со малиот број на население во таа област. Корисниците на интернет во руралните области имаат помал

широкопојасен пристап во нивните домови, и ова најчесто е како резултат на високите трошоци и ограничената достапност во руралните поставки.

Добро познато е дека се повеќе активности се префрлуваат на Интернет. Некои од овие активности имаат огромна потенцијална вредност за руралната економија. Образовни програми и понуди – основно, средно, високо образование, и продолжување на образованието – станаа побогати на интернет. Работата од својот дом станува попрактична како опција за вработените и бизнисите.

Некои медицински услуги можат лесно да се позајмат во интернет околината, со потенцијална заштеда на трошоци за руралното население и медицинските клиники кои нудат услуги на лице место, кои инаку не се лесно достапни во руралните средини. Руралните бизниси прифаќаат се повеќе електронска трговија (е-трговија) и интернет практики, ја подобруваат економската виталност и го прошируваат пазарот. Поединците го користат интернетот за да се вклучат во нивните средини.

Една интересна студија за “општествено–економското влијание на широкопојасниот интернет (SMART No. 2010/0033)” беше подготвена за Европската Комисија DG Комуникациски мрежи, Содржина и Технологија од страна на Analysys Mason Limited и Tech4i2 Limited (<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-socio-economic-impact-bandwidth-smart-20100033>)

Резултатот од ова истражување покажа дека големи делови од Европските земји може да очекуваат да добијат фиксна мрежа распределена врз база на комерцијална основа од страна на приватните оператори. Посебно, постоечките кабелски мрежи може да овозможат широка покриеност во некои земји, особено како резултат на рентабилните начини дека овие мрежи можат да бидат надоградени на DOCSIS3.0. FTTP (Fiber to the premises – Оптички влакна до самите простории) најверојатно ќе бидат распоредени до најмала мера (со оглед на високите трошоци за инсталирање нови канали и голема количина на оптички влакна) и тоа ни покажува широк опсег на одржливи нивоа на покриеност. Како и да е, FTTC е многу често остварлив во многу поголема мера, и FTTC мрежите ќе помогнат да се овозможи ефикасна инфраструктурна конкуренција за кабелските мрежи. Во Централна и Источна Европа, комерцијално управуваните промоции ќе бидат во можност да обезбедат FTTP или FTTC во 31% од домовите до 2020. Исто така, во ова истражување следнава проценка е наведена: пондерираната просечна покриеност од 30Mbit/s на широкопојасен интернет во Централна и Источна Европа во 2020, од страна на комерцијалните копнени распоредувања, ќе бидат 91%, додека еквивалентните бројки за 100Mbit/s широкопојасен интернет ќе бидат 38%. Овие резултати укажуваат на тоа дека од копнените распоредувања на комерцијалниот сектор може да се очекува да го испорачаат најголемиот дел од ова покривање, но многу е веројатно некои од понатамошните политики за интервенција да бидат потребни за да се оствари 100% покриеност употребувајќи копнени технологии (слично на ова, некои јавни фондови

може ќе бидат потребни за да се изгради и лансира широкопојасен сателит за интернет со 30Mbit/s). До 2020, пондерираното просечно преземање на услуги со 100Mbit/s оспособени технологии во Централна и Источна Европа ќе биде 22%. Ова е долг пат за остварување на таргетот кој го има Дигиталната Агенда за Европа од 50% домаќинства кои би се претплатиле за услуга од 100Mbit/s до 2020, што укажува на тоа дека понатамошни политики за интервенција и финансирање веројатно ќе бидат потребни со цел да се оствари целта.

Конечно, три сценарија се презентирани за пресметка на нивото на финансирање кое може да биде потребно за да се оствари таргетот од 100Mbit/s: (а) “Не прави ништо (основен случај)”: воопшто нема интервенции во политиките на Комисијата, (б) “Скромна интервенција”: 5% намалување на релевантните трошоци за распоредување и (в) “Голема интервенција”: 10% намалување на релевантните трошоци за распоредување. Во сценариото на скромна интервенција, комбинацијата на јавното финансирање и инвестициите на приватниот сектор поткрепени од јавното финансирање ја зголемуваат покриеноста со 100Mbit/s на 61% (споредено со 50% во однос на сценариото “не прави ништо”) и опфаќање до 34% (споредено со 26% во сценариото “не прави ништо”). Во сценариото за дополнителни активности, јавни инвестиции од 50 милијарди евра поткрепени со приватни инвестиции од 107 милијарди евра ќе ја зголемат покриеноста на 82% но ќе успеат да заземат само 47%. Ова е така поради тоа што се претпоставува дека јавната инвестиција во инфраструктурата е направена за целокупното прифаќање да достигне 50%. Во некои држави прифаќањето од 50% е постигнато (и со тоа не се направени понатамошни инвестиции во инфраструктурата) но во други земји, заземањето во одредени покриени области е толку ниско што дури со 100% фиксна NGA покриеност, вкупното заземање со 100 Mbit/s мрежи не достигнува ни 50%. Еден начин за понатаму да се зголеми покриеноста е да се субвенционира цената за потрошувачите за услугата од 100Mbit/s. Проценка од 10% субвенција во годините помеѓу 2017 и 2020 на цената на услугите од 100Mbit/s оспособени мрежи ќе го зголеми целосното заземање за 3%, на тој начин исполнувајќи го таргетот на Дигиталната Агенда за Европа (DAE). Трошокот за овозможување таква субвенција ќе биде 12 милијарди евра.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Обезбедете референца кон моделот за побарувачката во физибилити студија. Вклучете резиме на методологијата која е применета за да се оцени идната побарувачка. Нагласете ги направените претпоставки врз основа на вредностите и очекуваните трендови.

Анализа за побарувачката треба да обезбеди трендови од изминатата побарувачка со проекција за идните случувања (прогноза). Ова е предуслов за правиот дизајн на деловите од проектот, последователните финансиски и економски проценки, и главната детерминанта за нивниот квалитет.

Презентацијата треба да биде концизна (не е потребно цело поглавје од физибилити студијата, туку само главните претпоставки и резултатите од анализата на побарувачката).

Анализата на побарувачката на сегашната ситуација треба да се заснова врз пописот на пазарот (на пр. црна, сива и бела област). Прогнозата треба да се однесува на националните или интернационалните метрики во заземените области, каде има Интернет/Широкопојасен пристап и услугите кои се понудени од корисникот/операторот.

Презентирањето на сегашната ситуација на пазарот треба да овозможи преглед на побарувачката и проблемите со снабдувањето, вклучувајќи резиме за видот, обемот и квалитетот на услугите обезбедени со постоечката инфраструктура, придружувани од моменталните ценовни политики и побарувачката од крајните корисници, елементи кои го оправдуваат основањето на проектот.

Постоечката ситуација на пазарот може да се опише со давање информации, и/или докази како следниве:

- Ограничена инфраструктура која може да се искористи за пренос на широкопојасните услуги;
- Ниско ниво на заземање на широкопојасните услуги;
- Ограничувања во моменталниот квалитет на обезбедените услуги или услуги кои не се достапни во засегнатитот регион;
- Недостаток на вистинска конкуренција;
- Ограничен пристап, во некои области нема пристап, до операторот кој е носител на услугата за пренос на податоци и до пасивната инфраструктура;
- Високи цени на пазарот/ниска достапност за крајниот потрошувач;
- Ограничена ефикасност на пазарните регулативи и нивното ограничено влијание врз развивањето на конкурентноста и, на тој начин, врз обемот и квалитетот на услугите;
- Без изгледи во блиска иднина за да се привлечат приватни инвестиции во областа на широкопојасна инфраструктура;
- Споредба на пазарот на цените; и
- Оператори кои постојат на пазарот и понудени услуги.

Во исто време потребно е да се наведе прогноза за побарувачката:

- Општ модел на побарувањата, како и резиме на применетата методологија;
- Очекувана стапка на раст за време на проектот вклучувајќи општествено-економски контекст: структура и дистрибуција на население – урбано/рурално, домаќинство

/комерцијален корисник, посебни географски/топографски карактеристики во регионот, итн.

- Претпоставки за идните видови на услуги и анализа на потребниот пропушен опсег;
- Очекувано ниво на цените и улогата на националниот регулатор во контролата на цената;
- Очекуваната структура од приходите генерирани од проектот; и
- Очекуваниот удел на пазарот.

Опции земени во предвид

Нагласете ги алтернативните опции земени во предвид во физибилити студијата. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Кратка содржина:

Алтернативните опции земени во предвид може да бидат прикажани со промена на техничките, финансиските, економските, општествените, институционалните и еколошките аспекти на јавно-приватните проекти кои се користат како влезни варијабли.

- Изучување на статусот на вработените во руралната локална самоуправа на дизајнери, градители и оператори на **Bottom Up** широкопојасниот вид.
- Дизајнирање, градење и/или операции од страна на конзорциум креиран специјално за него од страна на руралната локална самоуправа.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Овој дел цели кон идентификување инвестициски алтернативи заедно со нивните клучни карактеристики. Образложението стои со цел да докаже зошто селектираната опција е најдобрата од идентификуваните алтернативи.

Следниов пристап и објаснување се препорачливи за овој дел: (1) наведете ги опциите кои се земени во предвид во физибилити студијата на ниво на стратешки систем, технолошко и оперативно ниво; (2) презентирајте споредбена табела наспроти критериумите употребени во проценката на алтернативите, нагласувајќи ја преферираната опција.

Како што е наведено во физибилити истражувањето, силно се препорачува да се користат следниве чекори за да се покаже на кој начин тие опции биле идентификувани, анализирани и класифицирани/рангирани:

1. Идентификација на алтернативите:

Алтернативите треба да бидат реални и идентификувани врз основа на согласноста со исполнувањето на целите кои ги има проектот, како и на националните и ЕУ- целите за интервенција (целите на ЕУ 2020, отстранување на дигиталната поделеност, итн). Идентификација на алтернативите вообичаено започнува на ниво на Национална/Регионална широкопојасна стратегија, која треба да обезбеди општи критериуми за следење во следните нивоа кои ги има проектот. Доколку е можно, насочете се кон презентирање од три до четири различни алтернативи (сметајќи го **Business as usual (BAU)** како сценарио).

Напоменете дека анализата на алтернативите треба да се изврши на поединечни основи, т.е. со проценка на разликата помеѓу (i) сценарио со 'проект'; и (ii) сценарио без проектот (не прави ништо, или во некои случаи, направи минимално).

2. Физибилити анализа

Физибилити анализата цели кон проценка на идентификуваните алтернативи. Силно е препорачано да се направи истата во табела, да се презентираат предностите и слабостите на секоја алтернатива, прикажувајќи ги потенцијалните економски, регулаторни, технолошки и управувачки аспекти на секое решение. Анализа и рангирање на опциите може да се направи со употреба на следните индикатори (само индикативен список):

а) Стратегиски димензии на алтернативите кои покриваат:

- Усогласеност и исполнување на националните стратегии;
- Усогласеност и исполнување на ЕУ – целите;
- Економичност на секое решение; и
- Општествено-економско влијание (кој ќе има бенефит од проектот).

б) Технолошки димензии на алтернативите кои покриваат:

- Соодветност на технолошките аспекти на опциите, со цел да се зголеми опфатот, навлегувањето и одржливоста (иден доказ) на мрежното решение.

в) Организациски димензии на алтернативите кои покриваат:

- Предности и слабости на алтернативните бизнис модели за имплементација, укажувајќи кој модела најдобро одговара за корисникот.

г) Еколошки димензии на алтернативите кои покриваат:

- Еколошки стандарди за квалитет, потенцијалниот ефект на Натура 2000 регионите, итн. (овој дел мора да биде компатибилен со делот).

д) Финансиски и економски димензии на алтернативите кои покриваат:

- Споредба врз основа на анализите за најмал трошок или економските анализи за економичност и рангирање кое ќе покаже кој е оној со

најмал трошок, или со највисока економска нето-сегашна вредност. Сите претпоставки направени врз цена/корист во анализата на алтернативите треба да бидат идентични со оние употребени во целосната цена/корист анализа за проектот (за селектираната опција). Анализа на опцијата која не вклучува квантитативна анализа на трошоци (и можна економска корист) може да не биде прифатена.

3. Избор на опција:

Кога квалитативните и квантитативните анализи презентирани во предходниот дел ќе бидат направени, можно е да се рангираат различните алтернативи со селектирање на најсоодветната и остварлива опција. Јавниот субјект треба да обезбеди образложение за неговиот избор.

PPP4Broadband достапност на моделот

Има многу бизнис модели кои можат да се применат во проектите за широкопојасен интернет, Европа била исклучително креативна во овој поглед. Во основа, тие се поделени во две групи, една која не вклучува национална помош, и другата која вклучува.

Без помош

Под неколку услови, дадените мерки нема да се сметаат како дел од националната помош. Во случајот на широкопојасниот интернет, главната причина изнесена од земјите-членки или Комисијата за да се воздржат од испитување на јавните мерки под светлината на правилата за национална помош е квалификацијата на широкопојасните проекти:

1. Како јавна или општа инфраструктура;
2. Како надоместок за провизијата од услугите за општ економски интерес;
3. Како однесување во согласност со принципите за инвестиции во пазарната економија поставени од страна на државата;
4. Како мерка за само-обезбедување од страна на државната администрација; и
5. Како 'de minimis' помош или помош во најмала рака.

Како и да е, овие случаи се генерално многу ретки и предмет на рестриктивни толкувања од страна на Комисијата.

Јавна инфраструктура

Јавните инфраструктури се карактеризираат со тоа што се потребни за да се обезбеди услуга која запаѓа во рамките на одговорност на државата, насочена кон пошироката јавност, и ограничена на исполнување на целите на таа услуга. Покрај тоа, треба да биде објект што малку веројатно дека ќе биде обезбеден од страна на пазарот, поради тоа што не е економски остварлив. Треба од самиот почеток да се анализира, доколку видот на инфраструктурата е распореден од страна на приватни партнери, така што по автоматизам ќе се исклучи квалификацијата како јавна инфраструктура.

Досега, Комисијата не ја исклучуваше можноста да проектот за широкопојасен интернет може да влезе во дефиницијата за јавна инфраструктура, но сепак досега речиси и да нема случај со таков предмет на одлука. Всушност, можноста за гледање на проектот за широкопојасен интернет како случај на јавната инфраструктура не е јасно спомнато во Broadband насоките, и не изгледа како проблем со оглед на неговата ревизија, која треба да биде завршена до Септември 2012. Како и да е, параграфите 60 и 61 од насоките велат дека “градежните работи...(кои не се) ‘конкретна индустрија или сектор’ но (се) отворени за сите потенцијални корисници, и не само операторите за електронски комуникации... излегуваат надвор од обемот од член (107(1))”. Според личното мислење на некои од членовите на Комисијата “аргументи околу инфраструктурата се појавуваат... се можни само доколку се ограничат на основните градежни работи и пасивни елементи како што се каналите и темното влакно во неопслужените области”. Насоките сепак не се сеопфатни кога се анализираат условите за постоењето јавен интерес или општи инфраструктури. Поради тоа е корисно понекогаш да се однесуваат на некои од случаите во кои ова прашање се има појавено.

Дополнително, во насоките не се спомнува еден многу важен факт а тоа е дека треба да биде установа која е малку веројатно дека ќе биде обезбедена од страна на самиот пазар, и начинот на кој е управувана, не треба да фаворизира ниту еден посебен вид на преземање. Ова не беше случај со двата гореспоменати проекта.

Преку примери, Комисијата упати препораки кон инфраструктурите во транспортот, кои се отворени за сите потенцијални корисници со исти и недискриминаторски услови – а сепак без дефинирање на концептот за “сите потенцијални корисници” – и кои не се предвидени (изградени и/или управувани) од пазарот во чисто комерцијални услови. Комисијата забележа во првиот случај дека оптичките мрежи како што се MANs се всушност распоредени од страна на операторите. Тоа што условите на распоредување кои Ирската влада ги бараше не се исполнети од постоечките оптички мрежи, во овој случај беше неважно за Комисијата. Истиот аргумент беше употребен и за да се одбие постоењето на јавна инфраструктура во случајот Arringedam. Всушност, овој проект како што ќе видиме покасно, не ги исполни дури ниту условите за ослободување според членот 107 (3) и поради тоа не беше одобрен од Комисијата. Ова не беше изненадувачка одлука со оглед на тоа што во донесувањето одлука Комисијата веќе изјави дека беше тешко да се предвидат апликациите или услугите за граѓаните и бизнисите кои не можат да бидат распоредени употребувајќи широкопојасни услуги доставени преку постоечките мрежи. Проектот на тој начин ги удвои пазарните иницијативи. Постоењето на фиксен оператор и на голем кабловски оператор, каде обата служат на целиот Arringedam беше доказ дека обезбедувањето на мрежа со локален пристап не може да се смета како задача на јавните органи.

Колку што сме запознаени, до сега имало само еден случај во кој Комисијата делумно ги прифатила аргументите за градењето на јавна инфраструктура за да се ослободат од мерката содржана во членот 107(1). Конкретниов случај вклучува овластена измена на одобрена шема каде главна цел било да се поддржат потребните инвестиции со цел да се осигураат

широкопојасните услуги во руралните и одалечените области во Саксонија, каде што немало или имало недоволно достапни широкопојасни услуги и каде немало планови за покривање во блиска иднина (според тоа “бели области”).

Таму каде што општите градежни работи се извршени од страна на општината и истовремената дозвола доделена на мрежниот оператор за да ги расподели каналите и пасивната инфраструктура на свој сопствен трошок, кои се опфатени со дефиницијата за општа инфраструктура и поради тоа не вклучуваат национална помош, проценката и заклучокот донесен од Комисијата е различен кога самата општина ги поставува каналите и елементите на пасивните инфраструктури.

Додек пак за другата констелација, националната помош може да произлезе од користењето на каналната инфраструктура, т.е. кога јавните органи ги ставаат овие објекти на располагање на претпријатијата (операторите за електронски комуникации) без адекватен надоместок за трошоците за изградба и употреба на каналите. Како што шемата не бара да биде платен одреден надоместок за трошоците, провајдерот ќе има предност со тоа што ќе може да ја користи каналната инфраструктура, што во нормални услови претставува голем дел од трошоците за инвестирање. Иако тендерот тежнее кон намалување на количината на потребната финансиска поддршка, сепак ќе им ја понуди можноста на операторите да ги нудат услугите на прв поглед по пониски цени отколку кога тие би морале да ги сносат самите сите трошоци.

Комисијата очекува употребата на каналите да биде селективна со оглед на тоа што оваа можност е доделена на одредени претпријатија кои спаѓаат во шемата и се одбрани според процедурите во тендерот. Во тој поглед, Комисијата повторно привлекува внимание кон параграфот во Broadband насоките кој се однесува на градежната работа извршена од државата и вели дека не треба да содржи националната помош доколку е “конкретна индустрија или сектор”.

Надоместок за обезбедување на Услугите од Општ Економски Интерес (Services of General Economic Interest - SGEI)

Користењето на јавни ресурси не ја одредува националната помош во однос на финансирање на SGEI.22. Европскиот Суд за Правда докажа дека надоместокот на трошоци кои произлегуваат од обрските на јавните услуги не се во делокругот на член 107 (1) од Повелбата (Договорот), кои се утврдени како критериуми во случајот на Алтмарк. Компезацијата кон SGEI е се повеќе препознаена од Комисијата, и иако е спротивно на аргументите за јавната инфраструктура, сепак останува исклучителен предмет на многу строги услови.

Според судската пракса, утврдени се четири главни услови кои што се среќаваат (честопати се наречени Алтмарк критериуми). Државните средства за обезбедување на SGEI може да се надвор од член 107 (1) од Повелбата за Функционирање на Европската Унија.

Четириите услови се:

1. Користењето на државните механизми за финансирање на SGEI мора да биде формално доверено за обезбедување и исполнување на SEIG, а со тоа и самите обврските мораат јасно да бидат дефинирани.
2. Параметрите за пресметување на надоместот мораат да бидат утврдени на објективен и транспарентен начин, за да се спречи пренесувањето на економската предност која може да му користи на претпријатието преземач наместо на конкурентните претпријатија.
3. Земајќи ги во предвид релевантните сметки и разумниот профит за разрешување на обврските неможе да се надмине потребниот надоместок за покривање на дел од трошоците направени за извршување на SEIG.
4. Кога корисникот не е избран во согласност со постапката за јавни набавки, нивото на доделување на надоместок се утврдува врз основа на анализа на трошоците кое што ги има едно претпријатие, земајќи ги во предвид релевантниот приход и разумниот профит кои ќе се земат при извршување на обврските.

Доверување и јасно дефинирање на обврските на јавниот сервис

Чинот на доверување ќе мора да ја превземе “формата од еден или повеќе службени акти кои ќе имаат обврзувачка правна сила во националното законодавство. Меѓу другото, специфична форма на овој акт (или акти) можат да бидат детерминирани од секоја земја членка, во зависност од нејзината политичка и/или административна организација”.

Земјите членки имаат широки маргини на дискреција во дефинирање на услугите кои можат да се класифицираат како услуги од општ економски интерес, иако во Унијата не постојат предвидени секторски правила.

Во секторот на електронски комуникации, Законодавството на Заедницата се усогласува со применувањето на принципи за универзална услуга, која што се однесува на минималниот пакет на понудата по пристапни цени за крајните корисници. Обемот на општата услуга вклучува теснопојасно поврзување кое што е способно да подржи тонски и дата комуникации доволни за влез на интернет, типична и еднаква на 56kbit/s. Земјите членки можат додатно да одлучат на нејзина територија за дополнителен јавно достапен сервис, во прилог на оние кои се веќе вклучени во општата услуга согласно Директивата за Универзален Сервис. Обезбедувањето на широкопојасен интернет може да се земе во обзир како SGEI без да се менува концептот и опсегот на универзалната услуга.

Сепак и покрај широка дискреција од која земјите членки се ослободија, дефиницијата на таквата услуга, или задачите во случај на очигледна грешка можат да бидат испитана од страна на Комисијата. Определувањето на природата и видот на SGEI, спаѓа во рамките на компетентноста и дискреционата сила на земјите членки, но таквата надлежност не е ниту ограничена ниту може да биде важечка. Всушност, како активност која се смета за SGEI, треба да се испитаат специјалните карактеристики како што е член 21 од Уставото за Комуникација на Комисијата за примена на правилата за национална помош во однос на брзо распоредување на широкопојасната мрежа.

Во согласност со дефиницијата за делокругот на мисијата за услуги од општ економски интерес со цел обезбедување на распостранета широкопојасна инфраструктура, параграф 25 од Упатството за Широкопојасен Интернет бара од земјите членки да ги наведат причините заради кои услугата која е предмет на разгледување, заслужува да се карактеризира како услуга од општ економски интерес и да се издвои од останатите економски активности.

Размислувањето на Естонија е дека клучен фактор за локалната заедница е достапноста на широкопојасниот интернет со висока брзина, за да привлече бизнис услуги, работа на растојание, да обезбеди здравствени услуги и да го подобри образованието и јавните услуги. Со проектот EstWin властите очекуваат зголемување на социјалната кохезија и економскиот раст.

Навистина, општиот пристап до услугата за широкопојасен интернет, денеска е генерална и општа потреба и претставува еден општ интерес одвоен од останатите економски активности.

Поради високите фиксни трошоци на инвестицијата, единичните трошоци се зголемуваат како што се намалува густината на населението. Како резултат на тоа, широкопојасната мрежа има за цел да покрие само дел од населението...

Руралните реони се типични реони со ниска густина на население, а воедно и комерцијалните провајдери немаат економски интерес да инвестираат во електорнска комуникациска мрежа која што би обезбедила широкопојасни услуги. Сето ова води кон “дигитална поделеност” помеѓу областите кои имаат пристап до соодветни широкопојасни услуги и тие кои немаат.

Битно е територијата на земјите членки целосно да биде покриена со интернет со висока брзина, а воедно и Европскиот Совет во март 2009 јасно ја идентификува и ја поттикна заедничката иницијатива на учесниците.

Од значење и од општ јавен економски интерес е земјите членки да ги користат јавните фондови со цел што поскоро да овозможат интернет со висока брзина во области кои моментално ја немаат оваа услуга.

Во последната одлука на EstWin, Комисијата даде генерална и отворена изјава, во врска со усогласената потреба на специфичните општи услови кои би го одвоиле проектот од останатите економски активности, “општиот пристап на широкопојасна услуга со висока брзина ќе даде одговор, основните потреби и интереси во денешно време да бидат одвоени од економските активности“. Во исто време, споменати се некои специфични цели, кои одат подалеку од самиот економски развој, како што се социјалната кохезија и подобрувањето на образовните услуги.

Во случајот Pyrenees-Atlantiques, Комисијата го призна општиот интерес и потребата од широкопојасните услуги кои се многу повеќе од само општи економски активности. Интересот за широкопојасен интернет стекнува голема поддршка и не е само како иницијатива за развој на бизнисот, но истовремено дава и одговор на многу граѓани за потребите од јавни услуги.

Можноста да се даде благодарност, на е-здравството, е- влада, е-образование и теле-работа, овој вид на иницијатива би го направила многу повеќе релевантен општествен интерес, не само како проект за општ економски развој, туку и воедно би бил општо проценет според правилата за национална помош на пр. Регионална помош. Природно, услугите на SGEI проектот мора да бидат поврзани со пошироката јавност а не само со бизнис центрите. На крај на денот, се утврдува и определува постоењето на општ интерес дали широкопојасната инфраструктура е распределена или не меѓу приватните оператори, и дали користа ќе биде подеднаква на исто ниво за бизнис корисниците и приватните корисници, (универзална поделба).

Во однос на претходното, Комисијата ќе ги земе во предвид, областите каде што приватните инвеститори веќе имаат инвестирано во инфраструктурата на широкопојасната мрежа (или се во процес на понатамошно проширување на мрежната инфраструктура) или веќе обезбедуваат конкурентна широкопојасна услуга со адекватен широкопојасен интерент. Паралелното поставување на конкурентна и на јавно-финансиска инфраструктура на широкопојасна мрежа нема да биде земено во предвид како SGEI согласно член 106 од Договорот. Мрежите кои ќе се земат во предвид за проценка на потребите од SEIG секогаш треба да бидат со споредлива архитектура, имено било да се тоа базични широкопојасни мрежи или НГА мрежи.

Како и да е, доколку може да се покаже дека приватните инвеститори во блиска идина нема да бидат во можност да обезбедат соодветниот тип на мрежа за соодветна покриеност за сите граѓани или корисници (т.е во рок од 3 години нема да се направен значителен напредок во однос на покриеноста или завршување на предвидените инвестиции во рамките на разумен временски период), притоа оставајќи голем дел од популацијата непокриено со широкопојасниот интернет, во тој случај може да се додели компензација од типот јавна услуга на претпријатие на кое му е доверено работењето од опште економски интерес а притоа тоа претпријатие ќе мора да ги исполнува условите наведени подолу.

Компензацијата за јавен сервис во принцип може да му се додели на претпријатие за изградба и работење на широкопојасната мрежа. Согласно со параграф 24 од Упатствата за Широкопојасен интренет, може ќе има потреба да се докажува дека во блиска иднина инвеститорот нема да биде во можност да обезбеди (период од три години) соодветна широкопојасна покриеност на сите граѓани и корисници, а притоа оставајќи голем дел од населениот непокриено. Оттука, јавно финансираната мрежа за сите потенцијални бизнис и приватни корисници, во белите области, може да се финансира по пат на надоместок за јавна услуга. Сепак треба да бидат исполнети голем број на услови, особено оние утврдени со параграф 25-29 од упатството.

Естонија ги објасни причините зошто прецртаните NGA мрежи во руралните области кои не се услужени од приватни инвестиции треба да бидат финансирани од страна на Државата за општ економски интерес.

Врз основа на консултациите на засегнатите страни со националното законодавно тело, како вежба со ицртување на мапа, се утврдува во кои области нема да има инфраструктура за брз интернет во наредните три години во согласно со пазарните услови. Исто така е утврдено зошто се смета за важно да се избегне дигитална поделеност помеѓу урбаните области и несервисираниите рурални области.

Декларирано е дека општ економски интерес е земјата членка да вклучи јавни средства со цел да овозможи сега и во блиска иднина, нејзините области да бидат поврзани со интернет со голема брзина...

Понатаму Естонија ја демонстрира потребата од нова интервенција. Во ниту една од идентификуваните бели NGA области, дури и ако веќе треба да има еден или два традиционални провајдери на мрежи, операторите немаат планови да инвестираат во NGA мрежа за време на наредните три години. Покрај тоа, технологијата во употреба не е во можност да се надгради на ниво на ефикасност кон кое Естонија цели во иднина, и кое може да биде понудено само од страна на оптичките кабли.

Анализата на состојбата за неможност од поставување на широкопојасниот интернет во блиска иднина од страна на приватни оператори, беше испитувано од страна на Комисијата во случајот за поставување на широкопојасна мрежа во одделот Hauts-de-Seine:

Покрај докажувањето дека услугата која е предмет на анализа, заради нејзината специфична природа, заслужува да биде карактеризирана како SEIG и дека треба да се разликува од останатите економски активности, Земјите Членки кои се подготвени да обезбедат поставување на инфраструктурата за широкопојасен интернет, треба да обезбедат да мисијата на SGEI задоволува одредени минимални критериуми заеднички за сите SGEI мисии, имено:

1. Корисникот на државните механизми за финансирање и обезбедување на услугата од општ економски интерес, мора да биде формално доверлив и со обезбедено признание од SGEI, обврски кои мораат јасно да бидат дефинирани.
2. Параметрите за пресметување на надоместокот мораат однапред да бидат воспоставени на објективен и транспарентен начин, за да се избегне стекнувањето на економската предност која може да биде од корист за претпријатието-примател наместо за конкурентските претпријатија.
3. За да се покријат сите делови од трошоците направени за извршување на SGEI, земајќи ги во предвид релевантните сметки и разумниот профит на обрските, надоместокот неможе да се надмине.
4. Ако корисникот не е избран согласно со процедурите за јавни набавки, нивото на доделување на компензација ќе се утврди врз основа на анализа на трошоците, земајќи ги во предвид релевантните приходи и профити на претпријатието кое што ќе се кандидира.

Во врска со прашањето на операторито за SGEI, битно е присуството на влијанието на власта.

Самиот чин на поверување во мисијата на SGEI, треба да земе форма “на еден или повеќе службени акти (закони) кои имаат правна сила согласно националното законодавство. Специфичноста на формата на законот (или законите) можат да бидат определени од секоја земја членка, во зависност од нејзината политичка и/или административна организација.

Јавната поддршка не се зема во предвид ако е возможно да се воспостави чиста кореспонденција помеѓу дополнителните трошоци и нивната компензација. Ова бара прецизна идентификација на услугата која што се побарува. Во принцип како критериум кој што треба да се исполни во именувањето на јавниот сервис преку отворена постапка, потребно е да ги исполнува деталните спецификации од побаруваната услуга. Како и да е, понекогаш во соодветна земја не постои правен акт како да се декларира широкопојасната услуга како SGEI (на пр во Шпанија) или постоечката мерката не ја третира широкопојасната услуга како јавен сервис.

Дополнително, согласно став 25 од Упатството за широкопојасен интернет, земјите членки треба да обезбедат дека мисија за услуги кои се од општ економски интерес задоволуваат одредени минимални критериуми. Според став 26 од Упатството за широкопојасен интернет: присуството и учеството на јавната власт во доделувањето на мисијата на оператори е всушност задолжителна и универзална мисија. Широкопојасната интернет инфраструктура која би се поставила треба да овозможи универзална поврзаност на сите корисници во дадената област, станбени, деловни корисници и сл. Покрај тоа, избраниот провајдер на мрежата не смее да одбие пристап до инфраструктурата на дискрециона/или дискриминациска основа.

Во оценувањето дали дефиницијата на SGEI за поставување на широкопојасна инфраструктура не остава простор за покревање на инструментот “очигледна грешка на проценка” (**manifest error of appreciation**), земјите членки треба да обезбедат да инфраструктурата на широкопојасен интернет која ќе се постави дава можности за универзална конекција за сите корисници во дадените области, станбени, деловни корисници и сл. Поради тоа Комисијата ова го третира како еден од елементите кој ги одредува специфичните карактеристиките во однос на економските активности (види погоре). Сепак обично се зема во предвид состојбата на универзалната и задолжителната природа на мисијата во нивните одлуки за одделни секции, која во практика преставува клучен елемент за утврдување на постоењето или непостоењето на SGEI широкопојасно распоредување.

Во случајот на Pyrenees–Atlantiques, директната цел на мерката беше на јавноста истотака да и се овозможи пристап до широкопојасните услуги преку инфраструктурата со која се нуди големопродажба. Во овој случај концесионерот на услугата имаше обврска да им обезбеди пристап на сите станбени и деловни корисници кои сакаат да ја користат оваа услуга до широкопојасен интернет. Комплетната услуга обезбедена од страна на MSE е услуга со високо пропусен опсег/проток, темно влакно или подканални, кои не се носочени кон општата популација и граѓаните, туку се понудени на електронските комуникациски оператори, да обезбедат услуга со висока брзина на бизнис корисниците, а со ваквата нотифицирана мерка и

стабените корисници можат да имаат некаква корист од истата мерка. Со ова се потврдува фактот дека економска остварливост би имале само корисниците кои се наоѓаат во близина на MANs и се директно поврзани со MANs . Со цел да се поврзе „масовно пазарот“ на крајните корисници (SMEs крајни корисници), операторите се уште треба да ја премостат последната милја користејќи локални јамки на Eircom или со пристап на алтернативни локални технологии како безжични услуги.

Иако Комисијат не се согласува со анализата на Ирските власти, во врска со карактеристиките на мерката како Услуга од Општ Економски Интерес , сепак не мисли дека е неопходно да се оценува мерката во однос на другите критериуми утврдени со правото на Алтмарк.

За разлика од случаите во кои Комисијата одлучи дека јавната финансиска помош претставува помош за SGEI-cf. одлуката на Pyrenees-Atlantiques – операторот нема јасна основа за SGEI мандат за да овозможи широкопојасен пристап до општата јавност, граѓаните, деловните корисници, во руралните средини и одалечените области каде што ниеден оператор не обезбедува прифатлив широкопојасен интернет пристап.

Во случајот на Pyrenees-Atlantiques, директна цел на оваа мерка беше да се овозможи пристап до широкопојасна интернет услуга преку големопродажна мрежа на општото население во регион со ограничена покриеност на широкопојасен интернет. Овие услови не важат за Апингендам каде што широкопојасните интернет услуги се веќе обезбедени преку две мрежи. Иако Комисијата утврди дека мерката не ја преставува Услугата на Општиот Економски Интерес, сепак не мисли дека е неопходно да се оцени мерката во однос на другите критериуми утврдени со правото на Алтмарк.

Природата на SEIG мисијата, задолжително имплицира ангажираниот давател на мрежни услуги да не биде во можност да го одбие пристапот до инфраструктурата, ниту на дискрециона/дискриминирачка основа, бидејќи во некои случаи може да биде комерцијално непрофитабилно да обезбедува пристап од одредна област. Со оглед на состојбата на конкуренцијата која што е постигната по либерализација на секторот на електронски комуникации во ЕУ, особено во малопродажниот пазар на широкопојасен интернет, основаната јавна мрежа поставена во контекст со SGEI би требало да биде достапна за сите заинтересирани оператори.

SGEI за широкопојасното распоредување, не може да ги додели екслузивните и посебни права на давателот на SGEI. Со финансирање на мрежата од еден оператор, може да се ограничи пристапот на конкуренти а со тоа се ризикува на среден рок да се затвори пазарот за нови учесници. Во спротивно, јавната интервенција не треба да создаде монополски позиции, но наместо тоа треба да обезбеди недискриминирачки пристап до финансираните мрежи. Условот за отворен пристап треба да се однесува кон сите основни елементи на инфраструктура, на пример пристап до темно влакно во случај на инфраструктура на оптички влакна. Соодветно на тоа признавањето на мисијата SGEI за широкопојасно распределување треба да биде базирана врз обезбедувањето на пасивен, неутрален и отворен пристап на

инфраструктурата, без вклучување на комуникациски услуги на мало. Ова ограничување е оправдано со фактот дека пазарот може да не биде во можност да ги превземе високите фиксни трошоци на инвестицијата во инфраструктурата, но штом инфраструктурата е отворена за користење, операторите на пазарот нема да имаат потреба од дополнителни средства за набавка на услугите.

Јавното финансирање на мрежата ќе биде достапно за сите заинтересирани оператори, за кои ќе има отворен, недискриминирачки пристап до пасивната инфраструктура, која ќе овозможи на барателите, пристап до сите форми на мрежата и ќе им овозможи ефективна конкуренција на малопродажно ниво, обезбедување на пристапни и конкурентски услуги за корисниците.

Доделувањето на помош ќе го покрие само поставувањето на мрежата и обезбедувањето на пристап поврзан за големопродажни услуги, без вклучување на малопродажни комуникациски услуги.

Големопродажните цени на субвенционирата мрежа ќе бидат следени од страна на Националната Регулативна Агенција со цел да се има пристап и до малопродажни цени слични на не-субвенционирани области. Следење на цените е важна заштитна мерка со која се потврдува дека доделената помош ќе служи за да се реплицираат условите на пазарот како оние кои преовладуваат во другите конкурентски пазари за широкопојасни мрежи.

Мрежата треба да биде технолошки неутрална и на тој начин да овозможи пристап на лицата кои бараат да користат било која од достапните технологии со цел да се обезбедат услуги до крајните корисници. Покрај тоа што вакво барање може да биде со ограничена примена во однос на распоредување на ADSL мрежната инфраструктура, ова може да не биде случај во однос на NGA, фибер-базираните мрежи каде што операторите може да користат различни фибер технологии за да се обезбедат услуги до крајните корисници (т.е точка до точка или G-PON).

Кога провајдерот на SGEI мисијата е исто така вертикално интегриран широкопојасен оператор, треба да се постават адекватни заштитни мерки за да се избегне било каков конфликт на интереси, непотребна дискриминација, вкрстено субвенционирање и сите други скриени индиректни предности. Како заштитна мерка може да се вклучи обврска на посебно сметководство, а исто така може да се вклучи и поставувањето законски и структурни посебни единки од вертикално интегрираниот оператор. На тој субјект ќе му биде доделено една единствена одговорност а тоа е усогласување и доставување на мисијат на SGEI.

Параметрите за пресметување на надоместокот треба да се поставени на објективен и транспарентен начин.

Доколку механизмот за компензација остави простор на дискреција или можност да се даде експост дополнителни средства во тој случај ризикот на прекумерна компензација неможе да изостане. Кога услугата се остварува преку отворена тендерска постапка, критериумот е целосно запазен, пред почетокот на договорот ќе бидат утврдени износите за помош и

параметрите за надоместок на штета. Меѓутоа ако повикот за учество на тендер се случи со постапката на преговарање, тоа би преставувало доволна причина Комисијата да заклучи дека вториот услов на Алтмарк не е исполнет, а со тоа и параметрите за пресметување на надоместокот не се утврдени однапред.

Во согласност со универзалната мисија на покриеност, SGEI провајдерот може ќе треба да постави мрежна инфраструктура, не само во областите кои се непрофитабилни, но исто така и во профитабилните области, односно во области каде други оператори веќе имаат поставено сопствена мрежна инфраструктура или планираат да постават во блиска иднина. Како и да е со оглед на карактеристичноста на широкопојасниот сектор, во случај на било каков надомест што е доделен, тој би требало да ги покрие трошоците на поставување на инфраструктура до непрофитабилните средини.

Нема зголемен компензација

Без оглед на тоа каков е начинот за избор на оператор и начинот на определување на надоместокот, надоместокот не смее да го надмине она што е неопходно да се покријат сите или дел од трошоците направени во извршување на обврските на јавниот сервис, земајќи ги во предвид релевантните сметки и разумниот профит за спроведување на овие обврски.

Всушност, дури ако изборот се изврши преку отворена постапка врз основа на понудена најдобра понуда на пазарот, во одредени околности тоа нема да биде доволно за да се исклучи можноста од зголемен надомест. Ова може да биде случај, кога бројот на потенцијалните конкуренти е ограничен - особено поради атипичниот карактер или сложеноста на услугата - или ако операторот има привилегиран пристап до инфраструктурата неопходна за обезбедување на услугата. За да се избегне овој проблем, во случајот на Pyrenees-Atlantiques, властите бараа избраниот оператор да формира правно независна компанија чии сметки ќе бидат редовно ревидирани. Исто така предвидена е клаузула за анулирање на плаќањето во случај на прекумерни приходи.

Соодветната ревизија и механизам на враќање назад треба да се стави таму каде што SGEI распоредувањето на широкопојасната мрежа не е врз основа на распоредување на јавна-сопствена инфраструктура, а со тоа и да се избегне SGEI провајдерот да добие несоодветна предност со задржување на мрежата во сопственост која е финансирана од јавни средства по завршувањето на концесијата на SGEI.

Конечно за да се исполнат критериумите на Алтмарк, во принцип доделувањето на компезирана услуга треба да биде преку отворен, транспарентен и недискриминаторски тендер, во кој ќе се бара сите кандидати оператори да ги дефинираат на транспарентен начин профитабилните и непрофитабилните области, а исклучиво и неопходно бараат проценка на очекуваните приходи и барања како и соодветен надоместок.

Тамо каде што четирите критериуми утврдени со Алтмарк не се исполнети, иако се исполнети општите критериуми за примена на членот 107(1) од Повелбата, надоместок за јавниот сервис

за поставување на инфраструктурта на широкопојасниот интернет ќе преставува државна помош, освен ако некој друг исклучок од ова поглавје е применлив.

Принцип за Инвеститање во Пазарната Економија

За да може да се процени дали финансиските трансакции и инвестиции од страна на владата претставуваат или не претставуваат национална помош кон одредени претпријатија, Комисијата разви Пинцип за Инвестирање во Пазарната Економија (Market Economy Investor Principle - MEIP).

Кога под условите на пазарната економија, јавните власти интервенираат во истата, дејствувајќи како приватни оператори, со тоа тие не доделуваат никаква “економска предност” и поради тоа не постои национална помош. ЈПП преку моделот на заедничко вложување каде што јавните власти не формираат правни лица за посебни намени, јавните комунални претпријатија донекаде стануваат акционери со приватните партнери, со што преставуваат одличен пример каде јавните власти интервенираат во услови на пазарна економија. Согласно со овој принцип, во трансакцијата не се вклучува национална помош ако тоа настанува во исто време и под истите термини и услови, кои би биле прифатливи за приватниот инвеститор во нормални економски пазарни услови. Типичен пример каде се применува случајот во принцип на приватен инвеститор е кога јавната власт инвестира во претприетието.

Во овој случај неопходно е да се утврди дали во слични ситуации, димензијата на приватниот инвеститор е споредлива со таа на органите на управување на јавниот сектор со кои би можеле да направат капитални придонеси од иста големина особено во поглед на достапните информации и предвидливите случувања на денот на овие придонеси.

Во врска со јавните инвестиции во мрежите на широкопојасниот интернет, пинципот за инвестирање во пазарната економија како начин на мерење го обезбедува сето тоа што треба да се избегне а се смета за национална помош со што се опишуваат многу различни изрази кога се споредени со они кои ја одредуваат јавна инфраструктура и SGEI. Всушност тоа може да се смета како целосно спротивна категорија: не само што не е врз основа на неуспехот на пазарот, но дури и се бара од проектот да обезбеди доволно изгледи на профитабилност за да се земе во предвид дека приватниот оператор ќе биде подготвен да ја направи истата инвестиција под исти услови. Затоа Широкопојасниот проект во “црните области” ќе биде принцип опфатен со оваа стандардна мерка, додека истите инвестиции можат да се сметаат “сами по себе” исклучени од дефиницијата на јавни инфраструктури или SGEI. На пример, во случајот Апингедам, погоре споменавме, факт е дека холандските власти ја базираат својата мерка на одбрана за обезбедување на SGEI, автоматски бришејќи било каква можност да се премине на пинципот за инвестирање во пазарната економија.

Со цел да се процени усогласеноста со пинципот за инвестирање во пазарната економија, Комисијата својата одлука ја базираше врз основа на стапката на враќање на проектот и покрај недостатокот на референца за најдобро дефинирана пазарна метрика, како политиките на

цени и други елементи. Со оглед на овие елементи, беше одлучено дека “тешко е да се заклучи дека проектот (беше) извршен со пинципот за инвестирање во пазарната економија”.

И покрај тоа што MEIP е достапен за оправдување на финансирањето традиционални и NGA broadband мрежи, Комисијата повторно е многу строга во нејзината примена. Упатството за широкопојасниот интернет се соочува со ова прашање (Paras. 17-19 и 59), но само накратко и не исцрпно.

Со извршување на анализата дали мерката ги достигнува стандардите на пинципот за инвестирање во пазарната економија, мора во моментот на почетната инвестиција да се изврши (проверка *ex ante*, а не *ex post*). Согласно со тој принцип, работејќи под нормални пазарни услови во трансакцијата не е вклучена национална помош ако тоа се случува во исто време и под исти услови што е прифатливо за приватниот инвеститор. Во случај на капитални придонеси од јавни фондови, во согласност со изјавата од страна на Комисијата, во проектот Citynet Amsterdam, како мерка ќе се смета исполнување на тестот на пинципот за инвестирање во пазарната економија, кој инвеститорскиот тест може да се подели на пет различни елементи:

1. Прво, треба да се идентификува дали инвеститорите на пазарот се маркирани како инвеститори и дали инвестициите од страна на приватните инвеститори имаат реално економско значење. Таквото значење треба да се оценува во апсолутна смисла (значителен дел од вкупната инвестиција) и во релативна смисла (загриженоста во однос на финансиската сила на приватниот инвеститор).
2. Второ, мора да се оцени дали инвестициите од сите заинтересирани страни, се случени во исто време (“concomitance test”).
3. Трето, мора да бидат идентификувани условите дали инвестицијата е идентична за сите акционери.
4. Четврто, во случаи каде што државата, другите инвеститори или корисникот имаат други односи надвор од оваа инвестиција на пример, преку странично-писмо, со цел обезбедување гаранцијата од страна на државата), може да постои основа за сомневање дали таков еквивалент е доволен во инвестициска смисла.
5. На ниво на подружница, Комисијата, ќе го испита бизнис планот на сопственикот на пасивната инфраструктура, со цел да се утврди дали постои случај на изводлив бизнис за изградба на планираната мрежа.

ЈПП модел базиран на приходи

ЈПП моделите базирани на приходите, се оние каде што за изградба на мрежата е потребно, финансиско учество на надворешни јавни фондови. Концептот е дека операцијата не е комерцијално остварлива, бидејќи почетната цена е премногу висока за да биде исплатена од оперативната добивка во животниот век на договорот. Така почетната инвестиција на приватниот инвеститор, е намалена со додавање на јавни средства.

Внимание, има најмалку два под-модела:

- Во првиот, јавното финансирање е дадено директно на приватниот партнер, кој станува сопственик на мрежата, која подоцна (на крајот на периодот на концесијата) е префрлена во национална сопственост.
- Во вториот случај, корисник на јавните фондови е јавниот партнер (општина или слично), кој ја доделува изградбата на мрежата преку процес на јавни набавки. Во некои случаи, проектот за јавна набавка се изведува заедно со приватниот партнер (тие заедно ја доделуваат работата на трета страна), или почесто приватниот партнер (ко-инвеститор) е избран во самиот процес на јавна набавка (приватниот партнер го гради делот од мрежата кој е приватен и јавен).

Кога е во прашање ЈПП по моделот на заедничкото вложување, постојат неколку ризици и можни предности кои треба да бидат земени во предвид во случај на модел на ЈПП заснован на приходи. Во случај кога заедничкото вложување е заедничка инвестиција без формирање на нов правен субјект (JVPPP01), јавниот субјект ќе го надомести недостатокот на приходи со почетна инвестиција во договорен временски период. Ризик произлегува ако јавниот субјект не биде заштитен од договорните обврски од идните трошоци поврзани со одржливост на инвестицијата.

Кога ЈПП моделот е нов и одвоен субјект (компанија) каде што јавниот субјект е акционер (JVPPP02 и JVPPP03), новиот субјект обезбедува правна заштита на јавниот субјект од случајно преземање на идните трошоци поврзани со настојување на одржливост кои може да произлезат ако заедничкото вложување е заеднички проект на инвестирање а не е посебен субјект. Во таков случај кога имаме ЈПП со заедничко вложување, моделот базиран на приходи е добар избор за обезбедување на услугите и обезбедување на нејзината одржливост.

ЈПП модел базиран на Достапност

ЈПП моделот базиран на достапност е модел каде што е потребно финансиско учество од надворешни јавни фондови, за делумно да се покријат оперативните трошоци за време на операцијата. Концептот го покрива делот кој вели дека како целосни оперативни трошоци (вклучувајќи амортизација/депрецијација на мрежата) не можат да бидат покриени со оперативните приходи, па некои јавни финансирања се внесени за затварање на финансиската рамка.

Добрата страна на овој пристап е дека нема однапред потреба за големи јавни инвестиции, слабата точка е што оперативниот ризик се пренесува на јавниот партнер (разликата помеѓу вкупните трошоци и приходи мора да биде покриена).

Во случај на моделот на ЈПП преку заедничко вложување, договорните обврски мораат да бидат јасни за да се заштити јавното лице од прекумерно трошење на долг рок, особено кога заедничкото вложување е заедничка инвестиција (JVPPP01) а не е посебен правен субјект (JVPPP02 и JVPPP03).

Достапност (Бизнис модел) евалуација

Оправданост на јавниот придонес

Дали во овој проект е вклучена национална помош во согласност со ЕУ националната регулатива?

Да

НЕ

Важна забелешка:

Повелбата/Договорот на Европската Комисија изрекува општа забрана на национална помош. Сепак, основачите, видно дека во некои околности, владините инвестиции се неопходни за добро функционирање и правична економија. Затоа, договорот остава простор за голем број на целни политики во кои национална помош ќе се смета за компатабилна. Надополнувајќи ги основните правила преку серија на акти со кои се обезбедуваат голем број на исклучоци, Европската Комисија има воспоставено светски уникатен систем на правила според кои националната помош се следи и оценува во Европската Унија. Оваа законска рамка е редовно ревидирана за да се подобри ефикасноста и да се одговори на повикот на Европската Комисија за помалку но подобра насочена национална помош, а со цел да се зајакне европската економија.

Грантот од структурните фондови во повеќето случаи може да преставува национална помош согласно член 107 од Повелбата за функционирање на ЕУ (TFEU), со значење:

Член 107

- 1. Освен ако поинаку не е предвидено во повелбите, секоја доделена помош од земја-членка или преку државни ресурси во која било форма која ја нарушува или се заканува да ја наруши конкуренцијата преку фаворизирање на одредени претпријатија или производство на одредени стоки, толку далеку што влијае на трговијата меѓу земјите-членки, се должни да се во согласност со внатрешниот пазар.*
- 2. Следното треба да биде соодветно со внатрешниот пазар:*
 - (a) помош која има социјален карактер, доделена на индивидуални потрошувачи, доколку таквата помош се доделува без дискриминација во врска со потеклото на производи;*
 - (b) помош да се направи добро кога е предизвикана штета од природни катастрофи или други исклучителни појави;*
 - (c) помош доделена на економијата на определени области во Сојузна Република Германија погодена од поделбата на Германија, до толку далеку што таква помош*

се бара со цел да се компензира за економските недостатоци предизвикани од страна на поделбата. Пет години по стапувањето на сила на Договорот од Лисабон, Советот, постапувајќи по предлог на Комисијата, може да донесе решение за укинување на оваа точка.

3. Следниве можат да се сметаат за соодветни со внатрешниот пазар:

(а) Помош за промовирање на економскиот развој во подрачја каде што животниот стандард е исклучително низок или каде што постои голема невработеност, како и во регионите од членот 349, во поглед на нивната структурна, економската и социјална ситуација.

(б) Помош за унапредување за извршување на важен проект од заеднички економски интерес или за остранување на потешкотии во економијата на земјата-членка.

(в) Помош за да се олесни развојот на одделни стопански дејности или на одредени економски области, каде што таква помош не влијае негативно на трговските услови до степен за заеднички интерес.

(г) Помош за унапредување на културата и заштита на наследството, каде таквата помош не влијае на трговските услови и конкуренцијата во Унијата до тој степен да е во спротивност на заедничките интереси.

(д) Други категории на помош како што може да биде специфирана со одлуката на Советот со предлог на Комисијата.

Детални упатства за национална помош се предвидени во “Упатства на Заедницата за примена на правилата за државна помош во однос на брзо распоредување на широкопојасни мрежи“(Службен Весник Ц235,2009/09/30, стр.7)
(http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html)

За дополнителни информации, исто така може да погледне во “Записникот од состанокот на Работната група за изградба на широкопојасните мрежи во Полска“, објавен на веб страната на JASPERS за преглед на правилата за национална помош на широкопојасниот интернет и најдобра практика на известување за национална помош во Шпанија:

<http://www.jaspers-europa-info.org/index.php/workpap/knowledgeconomywp.html>.

Ако одговорот е да, ве молиме подолу во табелата наведете го износот на одобрена помош, број на национална помош и повикување на писмото на одобрување, за блок –ослободена помош, на соодветниот регистарски број, и бројот за очекување на извесна националната помош.

Извори на помош (локално, регионално, национално и на заедницата)	Износ на помош во евра	Број на национална помош / регистарски број за блок-ослободена помош	Повикување на одобреното писмо
Одобрени планови за помош, одобрена ад хок помош, или помошта потпаѓа под прописите за групно иземање:			
Помош предвидена да чека известување (ад хок помош или шеми) :			
Помош за која известувањето е нерешено (ад хок помош или шеми):			
Доделена вкупна помош:			
Вкупните трошоци на инвестицискиот проект:			

Влијанието кое го има помошта од заедницата врз имплементацијата на проектот
За секој позитивен одговор, дадете детали во полето за текст. :

Дали помошта од заедницата:

а) ќе ја забрза имплементацијата на проектот?

ДА или НЕ

б) ќе биде од суштинско значење за имплементацијата на проектот?

ДА или НЕ

Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Заедницата треба да помогне во имплементацијата на проектот како допринос за Дигиталната Агенда 2020. Заедницата треба да инвестира со овозможување фондови кои ја подржуваат имплементацијата на широкопојасната инфраструктура така што ќе има големо влијание врз локалната-рурална економија, подобрена комуникација и ќе овозможат вработување со креирање нови работни места.

Помошта од заедницата ќе помогне на проектот за време на имплементацијата, со избегнување на ризични кредити и одложување. Има исто така организации кои се формираат во неколку држави за да ги подржат руралните области и заедници во подобрувањето на начинот на кој живеат преку:

- Овозможување тренинзи (финансиско, техничко образование);
- Помош со корисен финансиски план за поддршка на развивањето и распоредувањето на широкопојасните мрежи.

Има програми во заедницата за широкопојасни ресурси (најмногу во САД) кои ја промовираат активната ангажираност на заедниците за време на развивањето и имплементацијата на широкопојасната мрежа преку виртуелна поддршка и консултации (пр. совет од неутрален продавач).

Со оглед на ова, помошта од заедницата е од клучно значење за широкопојасните проекти при собирањето не-ЕУ фондови, како и за вклучување и едуцирање на луѓето како да ги искористат можностите кои ќе се појават со употребата на широкопојасните мрежи.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Образложението за помошта од заедницата е да ги забрза потребните инвестиции во клучната инфраструктура која е од национално значење. Одговорот на прашањето погоре треба да биде “ДА”. Текстот треба да се употреби за да се објасни кои ќе бидат последиците од не-одобрување на помошта (пр. неусогласеност, одложување на делумна имплементација, финансирање преку поскапи кредити, одложување на проектот на неопределено време, итн).

Пример:

“Помошта од заедницата ќе ја забрза имплементацијата на овој проект, со што ќе има клучен придонес за исполнување на целите од Дигиталната Агенда на Европа 2020. Износот на потребните фондови од заедницата е значителен (..... Евра претставувајќи% од прифатливите трошоци), фондови кои неможат лесно да се привлечат од други извори. Без ЕУ фондовите, поради неуспехот на пазарот и потврдата во јавната консултација со инфраструктурните оператори, малку веројатно е дека инвестицијата во област без широкопојасна инфраструктура ќе заземе место во блиска иднина, и дигиталниот јаз ќе потрае.

Финансиската помош од ЕУ е од суштинско значење за (.....) да и овозможи на државата/регионот да се усогласи со целите на Дигиталната Агенда (истакнете како проектот придонесува за целите). Грантот од ЕУ исто така е од суштинско значење поради придонесот

кој го има овој проект за регионалното развивање со оглед на можностите за понатамошни инвестиции (со зголемување на атрактивноста на регионот за инвестирање). ”

Финансиски план

Износот на одлуката и другите финансиски информации во овој дел мора да бидат доследни со основата (целосни или јавни трошоци) за стапката на кофинансирање од приоритетната оска. Таму каде што приватните трошоци не се прифатливи за финансирање во рамките на приоритетната оска ќе бидат исклучени од оправданите трошоци; таму каде приватните трошоци се прифатливи тие можат да бидат вклучени.

Разложување на елементи на трошоците

Белешка: Не ја менувајте структурата на оваа табела! Трошочните ставки кои не се предвидени во оваа табела може да бидат вклучени во било кои од другите предмети. Вклучете фусноти за да се објасни релевантноста.

Во случај на двоумење, побарајте инструкции од управувачкиот орган.

	Евро	Вкупни проектни трошоци	Несоодветни (1)	Соодветни трошоци (C)=(A)-(B)
1	Планирање/надоместок за дизајн			
2	Купување земјиште			
3	Градење и конструкција			
4	Фабрика и машини			
5	Непредвидени (2)			
6	Прилагодување на цената (доколку е можно)(3)			
7	Техничка поддршка			
8	Публицитет			
9	Надзор за време на имплементација на изградбата			
10	Под-вкупно (меѓузбир)			
11	(ДДВ(4))			
12	Вкупно (5)			

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Не прифатливи трошоци опфаќаат (i) трошоци надвор од прифатливиот период, (ii) трошоци несоодветни според националните правила (член 56(4) од Регулативите (ЕС) Бр.1083/2006), (iii) други трошоци кои не се презентирани за кофинансирање. Забелешка: Почетната дата за квалификација на трошоците е датата на прием на предлогот за оперативната програма од страна на Комисијата или 1 Јануари 2007, во зависност од тоа кое е порано. Периодите ќе бидат изменети за потребите на новата финансиска перспектива.
- Превземените обврски не треба да надминуваат 10% од вкупната инвестиција на нето трошоците за превземените обврски. Овие превземените обврски може да бидат вклучени во вкупните прифатени трошоци употребени за да се пресмета планираниот

придонес кој го имаат фондовите. Износот на прифатените превземени обврски зависи и од државните регулативи.

- Приспособување на цената може да биде вклучено, каде што е релевантно, да ја покрие очекуваната инфлација таму каде што прифатената вредност на трошоците е во постојана цена. Како мерка за намалување на ризикот, фондовите може да се наведат како “клучни” услови.
- Таму каде што е вклучен ДДВ како прифатлив, образложете.
- Вкупните трошоци мора да ги вклучат сите трошоци кои настанале во проектот, од планирање до надзорот и мора да вклучуваат ДДВ дури и доколку ДДВ-то се смета за неприфатливо.

Дополнителни белешки:

- Во табелата во колона А, осигурајте се дека вредноста добиена со: (позиција 10: под-вкупно (меѓузбир)) – (позиција 5: непредвидени) – (позиција 6: прилагодување на цената) е еднакво на Е 1.2 (позиција 3: вкупните инвестициони трошоци, без непредвидени, недисконтирани).

Вкупно планирани ресурси и планиран придонес од фондовите

Стапката на финансискиот јаз ќе биде пресметана во придружен Excel документ (следнава табела може да биде директно ископирана, откако ќе се внесат бројките за пресметка во Excel). Ова треба да се примени врз прифатените трошоци за да се пресмета “износот кој се однесува на стапката на кофинансирање од приоритетната оска” (Член 41(2) од Регулацијата на Советот (ЕС) Бр. 1083/2006). Ова потоа се помножува со стапката на кофинансирање од приоритетната оска за да се одреди придонесот од заедницата.

		Вредност
1.	Прифатливи трошоци (во евра, не намалени)	
2.	Стапка на финансиски јаз (%), ако е применливо	
3.	Одлучен износ, т.е. “износот од приоритетната оска на кој стапката на кофинансирање се однесува” (Член 41(2))= (1)*(2)	
4.	Стапка на кофинансирање од приоритетната оска (%)	
5.	Придонес од заедницата (во евра) = (3)*(4)	

Извори за кофинансирање

Во контекст на резултатите од пресметката на финансискиот јаз (каде што е релевантно) вкупните трошоци за инвестирање во проектот треба да се исполнети од следниве извори:

Извор на вкупните трошоци за инвестирање (евра)	Од кои	

					(за информација)
Вкупни	Придонес	Државни	Државни	Други	ЕИБ/ЕИФ

инвестициски трошоци	од заедницата	јавни (или еквивалентни)	приватни	извори (наведете)	кредити:
(а)=(б)+(в)+(г)+(д)	(б)	(в)	(г)	(д)	(ѓ)

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Внесете ги сите придонеси од државните и локалните власти во колона (в). Исто така кофинансирачките кредити преземени од страна на корисникот (со исклучок на кредитите од ЕИБ/ЕИФ) треба да бидат вклучени во (в).

Деталите од одлуката(те) за државните јавни финансии , кредити, итн., треба да бидат обезбедени. Финансирањето со кредити, каде што е употребено, му се препишува на телото одговорно да го врати истиот, државно јавно или државно приватно. Само во случај на кредити од ЕИБ/ЕИФ се бара да се идентификува сумата на кредитот за информативни цели.

Веќе сертифицирани трошоци

Дали трошоците за овој голем проект се веќе потврдени?

ДА или НЕ

Доколку е ДА, наведете го износот:Евра.

Годишен финансиски план придонесот на Заедницата

Придонесот од заедницата треба да биде презентираан подолу во однос на учеството во годишната програма.

Во евра	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CF/ERDF - наведете							

Табелата е само пример. Придружниот Excel документ ја содржи годишната поделба на работата, кои ќе бидат ископирани тука.

Компатибилност со Заедница/Државни (кои не се членки на ЕУ) правила и закон

Во однос на член 9(5) од Регулативите (ЕС) Бр. 1083/2006 обезбедете ги следните информации:

Дали е направена апликација за помош од било кој друг извор од заедницата (TEN-T буџетот, LIFE+, R&D рамковна програма, други извори од финансиите на заедницата) за овој проект?

ДА или НЕ

Доколку ДА, ве молиме дадете детали (засегнат финансиски инструмент, референца со броеви, дати, барани износи, дозволени износи, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

- Структурни и кохезиски инструменти за финансирање под оперативни програми (пр. јавни локални органи, невладини организации, академски институции, приватен сектор, итн.)
- Буџет за финансирање предложен од страна на Европската Комисија под програмата “Поврзување на Објектите во Европа” за која ќе биде доделен фонд од 9.2 милијарди евра во периодот 2014-2020 и ќе ги поддржи инвестициите во брзи широкопојасни мрежи и пан-Европските дигитални услуги.
- Инвестициите во широкопојасните мрежи се исто така од суштинско значење за Европскиот економски план за реконструкција, во кој комисијата додели фонд од 1.02 милијарди евра преку Европскиот фонд за Агрокултура и рурално развивање (EAFRD) за да ги прошири широкопојасните услуги во руралните области.

Дали е овој проект комплементарен со било кои проекти веќе финансирани или кои што треба да се финансираат од страна на ERDF, ESF, TEN-T буџетот, Кохезивниот фонд, други извори на финансии од заедницата?

ДА или НЕ

Доколку **ДА**, дадете детали (обезбедете точни детали, референци со броеви, дати, барани износи, добиени износи, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Дали е пуштена апликација за кредит или капитална поддршка од ЕИБ/ЕИФ за овој проект?

ДА **или** **НЕ**

Доколку **ДА**, ве молиме дадете детали (засегнат финансиски инструмент, референца со броеви, дати, барани износи, дозволени износи, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Дали е пратена апликација за помош од било кој друг извор од заедницата (вклучувајќи ERDF, ESF, Кохезивниот фонд, ЕИБ, ЕИФ, други извори на финансии од заедницата) за порана фаза од овој проект (вклучувајќи физибилити и фазата на подготовка)?

ДА или НЕ

Доколку ДА, ве молиме дадете детали (засегнат финансиски инструмент, референца со броеви, дати, барани износи, дозволени износи, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Пример:

“Барање за помош од ISPA/PHARE е направено со подготовката на оваа CF/ERDF апликација и нејзините придружните документи (физибилити студија, еколошка студија, документи за тендер, итн.). Ова е дел од техничката помош (ТА) бр. (.....).”

Дали е проектот предмет на правна процедура за непочитување на законодавството во заедницата?

ДА или НЕ

Доколку ДА, ве молиме дадете детали. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Мерки за публицитет

Дадете детали за предложените мерки за рекламирање на помошта од заедницата (на пример, вид на мерки, краток опис, пресметани трошоци, траење, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Јавни мерки ќе бидат имплементирани со цел да се подигне јавната свест и прифаќањето меѓу народот. Мерките ќе имаат за цел:

- Зголемување на свеста кај корисникот за помош од заедницата;
- Зголемување на свеста кај корисникот за вредноста на подобрените услуги;
- Зголемување на свеста кај корисникот за подготвеноста да се плати соодветна такса за подобрената услуга;
- Да се информира јавноста за мерките на проектот, трошоците и придобивките со цел да се осигура транспарентно прифаќање на проектот.

Вкупната проценка на буџетот за имплементацијата на јавните мерки изнесува 15 000 евра по моменталните цени.

Главниот дел од јавните мерки треба да бидат имплементирани за време на 1-та и 3-та година

Билборди – во зависност од руралната област, поставени на највидливите места, според државните регулативи, билбордите треба да го одбележат почетокот на имплементацијата на проектот, да ја информира јавноста дека овој вид на проект се имплементира во таа област. Тие исто така треба да обезбедат информации за проектот, партнерите, инвеститорите (донатори) и некои од главните цели и придобивки кои јавност ќе ги добие преку проектот. По завршувањето на проектот, не покасно од 6 месеци, овие билборди треба да извадат и заменат со плакати

Постери – кои ќе бидат поставени на објектите кои го имплементираа или имаа некаква придобивка од проектот. Сите информации треба да споменат, како тоа дека проектот е делумно финансиран од ЕУ и во одреден процент потпомогнато од инструментите на заедницата.

Публикации – јасно покажуваат дека ЕУ учествува во финансирањето на проектот како и придонесот од заедницата со национални и регионални амблеми во употреба.

Електронски промо презентации, CD-ROMи, веб-портали со аудио-визуелни материјали адекватни за ефикасна дистрибуција на информациите за проектот.

Настани – прес конференции треба да се одржуваат квартално за да ја информираат јавноста околу имплементацијата на проектот и да ја зголемат свеста за широкопојасните мрежи и бенефитите кои можат да се добијат. Секој настан треба да биде проследен со пакети (промотивен материјал, флаери, итн.) кои ја покажуваат инволвираноста на ЕУ и заедницата.

Кампањата треба да биде проактивна, со промотивни активности за да се информира јавноста околу придобивките кои ќе ги добие од проектот, со презентација и демонстрација на услугите, инфо денови за проектот, мерки посветени на пошироката јавност преку ТВ медиумите, радиото, принтаните медиуми итн. Инфо деновите треба да бидат организирани со да се информира јасноста за големиот број придобивки и високите вредности кои им ги овозможува широкопојасната мрежа.

Очекувана содржина и одредени забелешки: Пример (да биде изменет како што се бара според државната регулатива):

“Сите рекламни активности вклучени во проектот ќе бидат имплементирани во согласност со одредбите од ЕУ Регулативите Бр. 1159/2000. Мерките ќе вклучуваат:

- Изградба на билборди според поставените стандарди (под 6.1 од веќе спомнатата Регулатива);
- По завршувањето на работата, билбордите ќе бидат отстранети не покасно од 6 месеци и ќе бидат заменети со постојана комеморативна плакета за инфраструктурата, достапна за пошироката јавност;
- Постери ќе бидат прикажани во просториите на органите кои го имплементираа или имаат придобивка од проектот (Државен совет, локална општина, регионални и еколошки агенции, агенции за вработување, стручни центри за обука, трговска и индустриска комора, агенции за развивање, итн.);
- Сите известувања за помош на корисниците испратени од надлежните органи треба да споменат дека делумно е финансирано од страна на Европската Унија и може да го

наведат износот или процентот на помош кој е финансиран од страна на инструментите на заедницата;

- Сите публикации (како што се брошурите, флаерите и билтените) во врска со проектот ќе содржат јасна индикација на насловната страна за учеството на Европската Унија и, каде што е соодветно, дека фондовите за кои станува збор како и амблемот на заедницата доколку националниот или регионалниот амблем е исто така употребен;
- Информациите исто така ќе бидат достапни по електронски пат (пр. веб-страни) и преку аудио-визуелни материјали (презентации, CD-ROM, итн.) со должно внимание кон новите технологии кои дозволуваат брза и ефикасна дистрибуција на информациите и го олеснуваат дијалогот со пошироката јавност;
- На сите настани како што се конференции, семинари, саеми и изложби поврзани со имплементацијата на проектот јасно ќе биде истакнат придонесот кој го има заедницата со прикажување на европското знаме во собите за состаноци и употребата на амблемот на заедницата во документите.

Деталите околу кампањата треба да бидат дизајнирани. Мерките кои се однесуваат на пошироката јавност ќе вклучат, нема да бидат лимитирани само на принтана кампања, радио и ТВ медиуми.

За време на имплементацијата на проектот, извештајот за напредок на проектот ќе вклучува копии од изработениот материјал за комуникација и доказ дека тие настани се одржани во пријавениот период.

Мерките за публицитет ќе бидат имплементирани со цел подигнување на јавната свест и прифаќање помеѓу народот. Мерките ќе имаат за цел:

- Зголемување на свеста кај корисникот за помошта од заедницата;
- Зголемување на свеста кај корисникот за вредноста на подобрените услуги;
- Зголемување на свеста кај корисникот за подготвеноста да се плати соодветна такса за подобрената услуга;
- Да се информира јавноста за мерките на проектот, трошоците и придобивките со цел да се осигура транспарентно прифаќање на проектот .

Процентот на вкупниот буџет за имплементација на мерките за публицитет е (.....) евра (во моменталната цена).

Главниот дел од мерките за публицитет ќе бидат имплементирани низ годините (.....) и (.....). ”

PPP4Broadband модел за распределба на ризикот

Распределба на ризик

Како општо правило, во проект на ЈПП ризикот се дистрибуира помеѓу партнерите според учеството во инвестицијата. Но поради тоа што јавниот партнер нема или има мала можност да влијае врз одлуката на приватниот партнер (или во случај доколку дојде до формирање на правно лица за посебна намени), тоа може да постави некои сериозни ризици за јавната страна. Исто така, во зависност од државните регулативи, максимална грижа мора да се преземе во исклучување на можноста оперативни долгови да бидат превземени од страна на јавниот партнер. Други ризици кои треба да се решат се:

- Ризикот од губење права на сопственост – ограничувања како приватниот партнер може да оствари сопственост на мрежата која е поставена;
- Ризик од покривање финансиски оперативни трошоци – мора да биде дефиниран во договорот за ЈПП;
- Приватниот партнер може да банкротира. Посебна грижа мора да се даде на овој случај (во зависност од државните регулативи). Постапките за тоа како концесија за водење на мрежата ќе биде повторно назначена и што се случува со правата на почетниот приватен партнер (правата на приватниот партнер се сметаат за нематеријални средства).

Матрица за распределба на ризикот

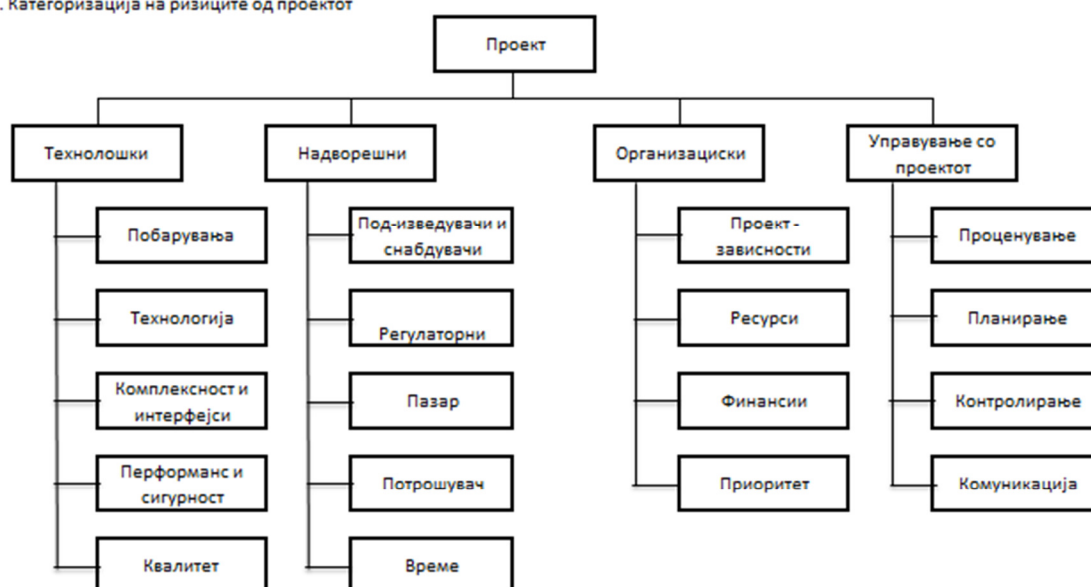
Матрицата за ризик (презентирана овде за да биде појасно) е основата за следните шаблони. Дел од распределбата на ризикот е вклучена исто така во анализата на трошоци/придобивки (CBA).

Категорија на ризик	Опис	Последици	Ублажување	Посакувана алокација
Достапност на предпроценката				
Распределба на ризикот и предпроценка на управувањето				
Профитабилност				
Предпроценка на бизнис моделот				

Предпроценка на вредноста на парите				

Во прилог на сите категории на ризици идентификувани во Табелата која за главна цел има да го заштити обемот и целите на проектот, стандардните проект-методолгии препорачуваат категоризација на ризиците според клучните критериуми за успех на проектот, како што се: време, трошоци и квалитет. Категоризацијата е обезбедена на следната слика.

Слика 1. Категоризација на ризиците од проектот

Структурата за расчленување на ризикот (СРР) ги набројува категориите и под-категиите каде што ризикот може да се појави во типичен проект. Различни СРР ќе бидат соодветни за различни видови проекти и различни организации. Еден од бенефитите е да се потсетат учесниците во вежбата за идентификација на ризикот на многуте извори од кои може да произлезе ризикот.

Извор: (PMI 2008:280)

За секоја категорија на ризик, дефинирајте ја методологијата за алокација на тој ризик. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Пред-проценка на достапноста – достапноста се однесува на капацитетот да се плати за градење, работење и одржување. Таа бара внимателна анализа на трошоците за работење и одржување, финансиски модел со алтернативни трошоци итн....

Проценката на трошоците се претвара во проценка на потребните приходи за да се задоволат тие трошоци.

- Корисниците може директно да платат за услугите (анализа на корисниците, нивната желба да платат, некогаш јавниот партнер може да ги претстави тие услуги со цел да ги направи достапни).
- Органот треба да го изврши плаќањето (Органот ќе навлезе во обврските за плаќање за време на ЈПП договорот).

Понекогаш опцијата да се комбинираат директните трошоци на корисниците со надоместокот за услугите треба да се испита.

Достапноста исто така се поврзува и со финансискиот баланс и јавните трошоци. Проект на ЈПП, кој се смета за прифатлив доколку јавните трошоци се поврзуваат со него, може да се смести во рамките на буџетот за јавниот сектор со тек на времето.

Распределба на ризикот и пред-проценка на управувањето – ризикот на ЈПП проект може во голема мера да биде поделен на комерцијален ризик и правен и политички ризик.

Комерцијалниот ризик може да се подели на ризик на понуда и ризик на побарувачка. Ризикот на понудата главно се однесува на способноста на партнерот да реализира. Ризикот на побарувачката се поврзува со недоволен обем на корисникот споредено со основните претпоставки.

Правниот и политички ризик се поврзува со правната рамка, решавањето на спорови, регулаторната рамка, владините политики, оданочувањето, експропријацијата и национализацијата.

Генерално гледано, **приватниот** сектор е во подобра позиција за да го претпостави **комерцијалниот ризик**, додека **јавниот сектор** може полесно да го претпостави **правно-политичкиот ризик**.

Финансиска стабилност – проект е финансиски стабилен доколку кредиторите имаат желба да го финансираат. Поголемиот дел од финансирањето на ЈПП проектите од страна на трети-лица се состои од долгорочни финансиски долгови, кои најчесто варираат од 70% до 90% од вкупните побарувања за финансирање. Долгот е поевтин начин за финансирање од капиталот, поради тоа што со себе носи многу помал ризик. Финансиската стабилност ќе се зголеми со давање јавно осигурување на органот кој финансира. Инструментите за осигурување на плаќањето треба да бидат приложени како гаранција за успешна имплементација на договорот.

Пред-проценка на бизнис моделот – правните лица за посебни намени (SPV) од било која големина се најадекватното правно тело кое треба да биде основано; приватните и јавните партнери треба да се согласат за начинот како треба да биде управувано, супервизорски (управен комитет, итн.), како ќе го поделат ризикот и добивката од истото; како да ги покријат сите потенцијални проблеми со влезот на пазарот, и како

да ги усогласат интересите. Сопственоста на мрежата треба да биде поделена помеѓу приватните и јавните партнери.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Пример: “Финансиската стабилност ќе зголеми со давање јавно осигурување на органот кој финансира. Ризикот на јавниот партнер е ограничен од ... (некои средства за осигурување на плаќањето, дадени од страна на приватниот партнер). “

PPP4Broadband модел на cost-benefit анализа (CBA)

Анализа на трошоци прилагодена за избраниот PPP4Broadband модел

Потреба од обезбедување cost-benefit анализа (CBA) за големи проекти е двојна. Како прво се покажува атрактивноста за проектот од економски аспект и дава придонес кон целите на регионалната политика на ЕУ. Како второ се обезбедуваат докази зошто придонесот од Фондовите е потребен за проектот да биде финансиски остварлив. Значењето на овие две вредности помага во одредувањето дали проектот ќе биде прифатен.

Cost-benefit анализата е основна алатка за проценка на економските придобивки од проектот. Во принцип, сите влијанија треба да се оценуваат како финансиски, економски, социјални, еколошки инт. Во пракса оние влијанија кои можат да се квантификуваат може и да се оценуваат. Целта на cost-benefit анализата е да се идентификува и да се валоризира (т.е. додаде монетарна вредност) на сите можни влијанија, со цел да се утврдат проектните трошоци и придобивки; потоа, резултатите се собираат (нето придобивки) и заклучоците се исцртуваат и се утврдува дали проектот е пожелен и дали вреди да се спроведе. Трошоците и придобивките треба да се оценуваат на поединечна основа, и тоа земајќи ја во предвид разликата на сценариото со имплементиран проектот и алтернативното сценарио без имплементација на проектот.

Мора да се оцени влијанието наспроти одредените цели. Со оценување на проектот наспроти микроекономските индикатори, cost-benefit анализата може да ја оцени нивната доследност и релевантност за специфични макроекономски цели. Во контекст на регионалната политика, cost-benefit анализата се применува за да се процени релевантноста на дадените инвестициски проект за целите на регионалната политика на ЕУ.

Нивото на анализа кој се користи во cost-benefit анализата мора да биде дефинирано со референцирање кон општеството во кое проектот има релевантно влијание. Трошоците и придобивките може да се сносат и таложат на различни географски нивоа, одлуката треба да биде донесена, кои трошоци и придобивки треба да се земаат во предвид. Ова обично зависи

од големината и обемот на проектот. Општински, регионални, национални и други влијанија на ниво на ЕУ може да се земат во предвид.

При проценка на можните влијанија на проектот, аналитичарите секогаш се соочуваат со несигурност. Cost-benefit анализата мора во целост да го земе ова во предвид. Вежбите за проценка на ризикот се суштински дел од сеопфатната анализа, и со тоа му се овозможува на промоторот на проектот да го разбере подобро начинот на кој се проценува влијанието, а со тоа и некои клучни проектни променливи ќе излезат различни од тоа што се очекуваше. Темелната анализа на ризикот преставува основа за здрава стратегија за управување со ризикот, кои за возврат ќе дадат повратна информација за дизајнот на проектот.

COST-BENEFIT АНАЛИЗА (CBA)

Овој дел треба да биде врз основа на Упатствата за методологијата за спроведување на анализата на трошоци и придобивки кај големите проекти. Во прилог на резимето на елементите кои треба да се обезбедат, треба да се обезбеди документ на анализата на вкупните трошоци и придобивки за поддршка на оваа апликација (придружни Excel датотека).

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Пред да го пополните овој дел, бидете сигурни дека cost-benefit анализата е извршена во согласност со насоките и документите од страна на ЕУ (во понатамошниот текст како “Упатство за cost-benefit анализа”)

- РАБОТЕН ДОКУМЕНТ бр 4 (WD4), Упатство и методологија за спроведување на cost-benefit анализата (DG Regio, August 2006) ,
- Упатство за cost-benefit анализа на инвестицискиот проект - Структурни Фондови, Кохезиониот фонд, и Инструментот за претпристапна помош (DG Regio, June 2008) и упатства од надлежните органи:
- Доколку постои релевантно националено Упатства за cost-benefit анализа треба да биде да се примени.

Cost-benefit анализата се артикулира околу следните 3 елементи, со своите принципи кои треба да се следат:

- **Финансиска анализа**, со цел да се утврди (1) дали на проектот му е потребно ЕУ кофинансирање, (преку утврдување на финансиската профитабилност без придонесот на ЕУ), (2) вклучување на нивото на потребни надворешни градови, ЕУ грантови (преку анализа на финансискиот јазили преку пресметување на пропорционалното ниво на државни помош), (3) дали проектот го исполнува побарувањето и миниланите потребни барања кои што треба да им служат на населението и барања за долгорочна финансиска одржливост (во однос на идните оператори на новата инфраструктура).
- **Економска анализа**, со цел да се утврди дали проектот вреди да се кофинансира.

- **Проценка на ризикот**, со цел на студирање на веројатноста дека проектот ќе постигне задоволителни преформанси, се обрнува на анализата на чувствителност на ризикот.

Обрнете внимание на следното:

- Осигурајте се дека националните стандарди и одлуки од националните власти се земени во предвид за следниве прашања:
 - Подобност на одредени видови цени,
 - Враќање на ДДВ од страна на корисникот на проектот, ДДВ подобност и финансирање,
 - Максимални граници за случајност,
 - Економски рок на траење на техничките компоненти,
 - Метод на пресметка на ценовното приспособување за инфлација,
 - Максимален придонес од ЕУ и националните извори (методологија на финансиски јаз или пропорционална државна помош),
 - Проекција на макроекономски индикатори (БДП, девизен курс, стапка на инфлација, итн),
 - Методологијата за пресметување на цените се проверува однапред со соодветни органи (МА, Национален телеком регулатор итн) и правилно се смета/презентира во cost-benefit анализата.
- Секогаш кога презентирате монетарни вредности (т.е колку чини инвестицијата, О&М цени, тарифи) прикажете во која валутата се претставени, дали тие се изразени по тековни/постојани цени, дали тие вклучуваат/исклучуваат ДДВ.
- Сепаратори за илјадници и милиони, како и запирки да се пресметуваат на конзистентен начин во текот на документите.
- Стандардните сметководствени табели бараат монетарната вредност да се заогружи до последниот износ,
- Бројките презентирани во табелите насликуваат долгорочни прогнози кои треба да претставуваат вредност заокружена на стотици или илјадници.
- Во случај на финансиски индикатори (финансиски јаз, ФРРс), бројките треба да се прикажани само со една децимала.
- Осигурајте се дека сите вредности се во согласност низ деловите.
- Проверете ги резултатите од финансиската и економската СВА-IPPs, NPVs (за да бидете сигурни дека направените резултати имаат смисла).
- Проверете дали е користена точната стапка на снижување (СВА упатството препорачува 5% за финансиска СВА, и 5,5 % за економски СВА, кои се реални стапки на снижување, но исто така обично се дефинирани на национално ниво). Ако СВА се врши по тековната (номиналната) цена, стапките на попуст да се прилагодат. Консултирајте се во врска со ова со МА.
- Постои разлика помеѓу “оправдани трошоци” (eligible expenditure - EE), и “подобни трошоци” (eligible cost - EC). Во пресметка на финансискиот стапка на јаз (P),

максималните ЕЕ (во кои не спаѓаат непредвидените) е еднаков на снижувачките инвестициски трошоци минус снижувачките нето приходи (макс ЕЕ=ДИК-ДНР и Р=Макс ЕЕ/ДИК). Од друга страна, ЕС (кој ги вклучува непредвидените) се користи за да се пресмета износот на одлуката (ДА) базирани на оценување на финансискиот меѓупростор (ДА=ЕК*Р)-избегнувајќи забуни.

Пример содржина

Главна цел на финансиската анализа е да ги пресмета индикаторите на финансиското работење на проектот. Ова обично е направено од гледна точка на сопственикот на инфраструктурата. Сепак, кога сопственикот и операторот не се исти субјекти, треба да биде земена во предвид консолидирана финансиска анализа. Методологијата која што ќе се користи како намален проток на пари (DFC) анализа.

Финансиската анализа спроведена како дел од главниот проект на СВА би требало да има за цел:

- Евалуација на финансиската профитабилност на инвестициската сопственост (национални) капитали,
- Одредување на соодветни (максимум) придонеси од фондови,
- Проверка на финансиската одржливост на проектот .

Финансиската профитабилност на инвестицијата може да се оценува врз основа на финансиската нето сегашна вредност и финансиската стапка на повратна инвестиција (FNP/C и FRR/C). Овие показатели го покажуваат капацитетот на нето приходи за обештетување на инвестиционите трошоци без оглед на начинот на кој тие се финансирани.

Определувањето на ЕУ грантот се врши во согласност со одредбите на член.55. Приходите од проектот мораат да бидат во целост земени во предвид, така што придонесот на фондовите е моделиран според маргината на бруто самофинансирање на проектот и да не дојде до преку-финансирање.

Финансиската одржливост на проектот треба да се оцени со проверка на кумулираните (несмалените) позитивни нето парични текови кои се разгледуваат во текот на целиот референциран период .

За оваа цел нето паричните текови се земени во предвид. Инвестициските трошоци , сите (национални и ЕУ) финансиски средства и нето приходите.

Финансиска анализа

Клучните елементи на СВА финансиската анализа треба да бидат сумирани подолу.

Краток опис на методологијата и специфичните претпоставки. Пополнето го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Тековен општ пристап на финансиската анализа - се повикува на ЕУ и на националното СВА Упатство.
- Доколку е применливо, се повикува на финансискиот методолошки јаз на пресметката-во согласност со ЕУ упатството и Работниот Документ 4 за програмскиот период 2007-2013 и се однесува на финансиските правила соодветни со оперативната програма.
- Проектите за Широкопојасен интернет во најголем број случаи се проекти за генерирање на приходи. Запазете ако проектот е предмет на државна помош тогаш ЕУ грантот не е утврден врз основа на финансиски јаз. Во тој случај максимално дозволената стапка на грант може да биде усвоена, но сепак треба да се докаже дозволеноста на помошниот/финансирачки грант.
- Спомнување на поединечни пристапи потребни за СВА, значи дека проектот се оценува врз основа на разликата на сценариото “со проектот” во однос на тоа сценарио “без проектот”. Опишете го накратко “без проектот” сценариото.
- Во принцип трошоците и приходите генерирани од страна на проектот се оние собрани од инвеститорот. Сепак, кога сопственикот и операторот не се исти (на пример, во **Design-Build-Operate-Transfer (DBOT)** моделот), генерално има потреба да се спроведе консолидирана финансиска анализа. Ако проектот предвидува приватни партнери со цел да се спореди нивото на соодветни податоци на инвестицијата со пазарната пракса, се препорачува да се заврши анализата со секторот за финансискиот критериум (пр. пондерирана просечна цена на капитал од телекомуникацискиот оператор). Ова докажува дека неможе да се стекне прекумерна добивка од која и да било од засегнатите страни.

Набројте и накратко опишете ги главни претпоставки направени од СВА:

- Основните претпоставки треба да бидат конзистентни во склоп со секторот во земјата.
- Укажување на временскиот хоризонт /референтниот период употребен во анализата, која треба да биде во согласност со економскиот живот на главните објекти кои се финансирани од проектот.
- Финансиска намалена рата како што е препорачано во Упатството на СВА (5% константна цена).
- Прогноза на макроекономските податоци-инфлација, девизен курс, раст на БДП, пораст на приходите на домаќинството, пораст на населението.

- Корисен економски животен тек и амортизациски стапки претпоставени за средства за индивидуалниот проект.
- Прогнози на трошоци и приходи за оперативно работење и одржување.
- Тарифи за корисниците, и ДДВ ако е применливо.

Напоменете ги изворите на сите податоци кои се користат во финансиската анализа (Институт за национална статистика, Национален/регионални широкопојасни интернет планови, корисник на проектот, Упатство за анализа на трошоци и придобивки, итн).

Главни елементи и параметри кои се користат во СВА за финансиска анализа. Табелата е само како пример, ефективната табела е содржана во придружната excel датотека, и ќе биде копирана во документот кога броевите ќе се додадат.

	Параметри на главните елементи	Вредност Ненамалена	Намалена вредност (нето сегашна вредност) (net present value)
1	Референтниот период години		
2	Финансиска рата на снижување (%)5		
3	Вкупни инвестициски трошоци со исклучок на непредвидените		
4	Вкупни инвестициски трошоци (во евра намалени)		
5	Преостаната вредност (во евра, не намалена)		
6	Преостаната вредност (во евра, намалена)		
7	Приходи (во евра, намалена)		
8	Оперативни трошоци (во евра, намалена)		
Финансиски јаз, пресметка 7			
9	Нето приходи =на приходи-оперативни трошоци +остаток вредност(во евра, намалена)+(7)-(8)+(6)		
10	Инвестициски трошоци-нето приходи (во евар, налагана)+(4)-(9)(член 55(2))		
11	Финансиски јаз стапка(%)=(10)/(4)		

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Таму каде што е можен поврат на ДДВ, трошоците и приходите треба да се врз основа на бројки без вклучен ДДВ.

5 Наведете дали стапката е реална или номинална. Ако финансиската анализа се врши со постојани цени, треба да се користи финансиската стапка на снижување изразена во реални услови.

6 Инвестициските трошоци треба да се исклучат евентуално во согласност со работниот документ бр 4.

7 Ова не се однесува на: 1. За предмет на проекти на правила за државна помош во смисла на Член 87 од Повелбата на европската комисија (види точка Г.1), во согласност со членот 55(б) од Регулацијата (ЕЗ) бр 1083/2006 и 2) ако е оперативните трошоци се повисоки од приходите на проектот, не се смета како приход на генерирање во смисла на член 55 од Регулацијата (ЕЗ) бр 1083/2006, и во тој случај треба да се игнорираат точките 9 и 10 и финансискиот јаз да се постави на 100%.

Дополнителни забелешки:

- Вредностите во табелата обично се изразени во постојани цени (во овој случај внеси вистинска стапка на намалување од 5% во линија 2)
- Вкупни инвестициски трошоци во согласност со 3 вклучува подобни и неподобни трошоци на проектот, но без ДДВ и со исклучок на обврските. Оваа вредност е без намалување.
- Линија 4 претставува снижена вредност од вкупните инвестициски трошоци, прикажани во линија 3 (исто така исклучени непредвидености).

Главни резултатит од финансиската анализа

Табелата е само како пример, ефективна табела содржана во Excel датотеката, ќе биде копирана во документот кога ќе се додадат броевите..

	Без помош од заедницата (FRR/C) A		Со помош на заедницата (FRR/K) B8	
1. финансиска стапка на враќање (%)		FRR/C		FRR/K
2. нето сегашна вредност (евро)		FNPV/C		FNPV/K

Дополнителни забелешки:

- FNPV/C и FRR/C се мерка за враќање на инвестиција, без оглед на начинот на кој таа се финансира (т.е без оглед на финансиската структура на проектот).
- FNPV/K & FRR/K е мерка за враќање на проектот со оглед на нејзината финансиска структура, односно профитабилност на националниот капитал/ од перспектива на “инвеститор (и)“.

Генерирани приходи во текот на животниот циклус на проектот

Ако од проектот се очекува да генерира приходи преку тарифи и давачки на товар на корисниците, потребно е да се дадат детали за давачките (видовите и висината на надоместокот, принцип или законодавство на Заедницата врз основа на кои се определуваат трошоците).

Дали со трошоците се покриваат оперативни трошоци и амортизација на проектот? Пополнето го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Оперативните трошоци ги опфаќа сите податоци за раходи предвидени за купување на стоки и услуги, кои не се од инвестициска природа, бидејќи тие се конзумираат во рамките на секој пресметковен период.

- Податоците можат да бидат организирани во табелата, која вклучува:
- Директни трошоци на производството (потрошувачка на материјали и услуги, персонал, одржување, општи трошоци на производството);
- Административни и општи трошоци;
- Продажба и дистрибутивни трошоци.

Овие компоненти заедно го сочинуваат најголемиот дел од оперативните трошоци. Во пресметката на оперативните трошоци, сите предмети кои не доведуваат до ефективно монетарно трошење мораат да се исклучат, дури и ако тие елементи вообичаено се вклучени во сметководството на компанијата (биланс на состојба и нето биланс на успех). Особено следните ставки треба да бидат исклучени, бидејќи тие не се во согласност со метод на намалени парични текови:

- Амортизација, ако не е ефективна исплата во готово;
- Секои резерви за надомест на идните трошоци, во овој случај, обично соодејствуваат на реалната потрошувачка на стоки и услуги.

Секои непредвидени резерви, бидејќи неизвесноста за идните текови треба да бидат земени во предвид при анализа на ризикот, а не преку фигуративни трошоци. Следните елементи обично не се вклучени во пресметката на идните приходи:

- Трансфер или субвенции;
- ДДВ или други индиректни даноци задолжени од страна на фирмата на консумерот, бидејќи тие обично се плаќаат на фискалната администрација.

Финансиската одржливост – ги утврдува инвестиционите трошоци, оперативните приходи и трошоци и изворот на финансирање, кои се можни и корисни за утврдување на финансиската неодржливост на проектот. Проектот е финансиски одржлив кога не се изложува на ризик во иднина да остане без пари. Клучното прашање е тајмингот на парични приходи и исплати. Одржливоста настанува кога нето приливот на комулиран генериран готовински тек е позитивен за сите.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Во согласност со насоките на Анализата на трошоци и придобивки (wd4) “тарифите треба да ги покриваат оперативните и одржливите трошоци, како и значителен дел од амортизираните средства. Јасно се укажува кое е нивото на обновување на трошоците за време и по завршување на периодот на анализата. Според анализата утврдена во извештајот од/за анализа за трошоци/придобивки ако проектот има значителен финансиски јаз многу е веројатно дека амортизацијата ќе биде вклучена. Одговорот на прашањето за покривање на оперативните и трошоците за амортизација во принцип треба да биде „не“, со образложение, дали проектот е во состојба да ги покрие оперативните трошоци (т.е финансиската одржливост на проектот) или не.
- Во секој случај, треба да се демонстрира финансиската одржливост на проектот. Во текот на целиот период, упатувајќи на проекциите на парични текови кои треба да ги прикажат нето паричните текови, не треба да бидат негативни. Пресметката на финансиската стабилност треба да вклучи даноци (на пример ДДВ). Проектниот корисник е обврзан да докаже дека доволно се обезбедени финансиски ресурси, кои доследно одговараат на ресурсите од година во година за одржување и работење на проектот.
- Тарифната политика треба јасно да биде објаснета. За моделот на заедничко вложување за Јавно Приватно Партнерство има потреба од објаснување на двете политка на тарифи на големо и политика на тарифи на мало. Во процесот на тарифи треба да се следат националните телекомуникации регулации и моделот на Open Access Network.
- Наведете ја метриката за цената (во случај да не постои национален benchmark, да се обезбеди меѓународна споредба).
- Обезбедување на информации ако националниот регулатор е консултиран за методологијата на тарифната методологија. Претставете ја идната методологија на тарифи усвоена од корисникот на проектот во текот на имплементација на проектот и потоа.
- Забелешка: Во повеќето случаи, да се усогласат со насоките на државната помош, проектите за широкопојасен интернет се дизајнирани како проекти на големо. Затоа приходите треба целосно да се пресметуваат врз основа на извршени услуги од операторот. Покрај тоа се препорачува во анализата крајниот корисник на тарифата да дозволи маргината на профитот за последната милја на оператори на пазарот.

Дали трошоците се разликуваат помеѓу различни корисници на инфраструктура? Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Ако мрежниот оператор не може да понуди услуга на крајниот корисник (мора да биде само трговец на големо, другите даватели на услуги можат да понудат услуги на крајниот корисник преку инфраструктурата), мрежниот оператор не може да влијае на цената која ќе биде исплатена од крајниот корисник. Од гледна точка на инфраструктурата, услугата не може да биде поделена/дискриминирана од страна на

резиденти/бизнис корисници, но да биде дефинирана со Договорено Ниво на Услуги (SLA) (како што имаме основна цена за 40/20mbps која е иста за сите, но со доплата од 30 % на цената може да се добие услуга каде времето на решавање на евентуален проблем е 1 работен ден (обично тоа е 3 работни дена)
Со тоа се карактеризира разликата во квалитетот на услугата на крајниот корисник.
Тука треба да се земе во предвид и регулирањето на пазарот, бидејќи критичните точки можат да предизвикаат неуспех на пазарот.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Во моментот, ако постојат разлики, трошоците се применуваат за различни корисници на инфраструктура (т.е. за домаќинства или бизнис корисници). Објаснете, ако постои вкрстено субвенционирање помеѓу нив. Ако е примеливо, објаснете ги законските одредби во однос на ова.

Дали трошоците се пропорционални за употреба на проектот/реална потрошувачка? Пополнето го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Кратка содржина

Во Словенија постојат различни системи на обезбедување на широкопојасен интернет. Минатите години се побрзо се развиваше оптичкиот широкопојасниот интернет. Беа развиени следните типови на ценови системи. Цената на tripleplay basic package во Словенија се околу 40 евра. Во оваа цена комерцијалниот оператор плаќа околу 1/3 од цената, за користењето на оптичката инфраструктура. Од ова 1/3 поделба помеѓу јавниот и приватниот партнер зависи од тоа како е утврдена поделбата во самиот договор, инвестициите одговорноста.....Обично приватниот партнер задржува 2/3 а јавниот 1/3.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Објаснете ја основната применета методологија за пресметка на тарифи и дали тие имаат врска со на пр. Брановата должина/опсегот, протокот или квалитетот на услугата.

Доколку е применливо, објаснете дали сите трошоци поврзани со одредбите на услугата се вклучени во тарифата.

Ако не се предложени ниту тарифи ниту трошоци, како ќе бидат покриени оперативните трошоци и трошоците на одржување. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина,

Не често овој вид на мрежи се навистина за комерцијалниот корисник. Имаше времиња во минатото кога специалниот проект, беше финансиран 100% од широкопојасниот интернет на ЕУ во блиските области – села наречени е – точки, е бесплатен за корисниците. Но, овие проекти беа временски ограничени на 3 години. Во други случаи некој мора да ја плати таксата ако не проектот има кратко траење.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Во повеќето случаи, не се применува, освен ако проектот е затворена мрежа, исклучиво посветена за користење на јавните институции. Во случаите кога тарифите не се споредуваат, описот на финансирање на проектот за време на оперативната фаза треба да биде јасно објаснет.

Во некои земји, широкопојасните услуги може да се сметаат за дел од услугите од општиот економски интерес и дел од оперативните трошоци покриени со општи даноци. Треба да се се напомене дека тарифите во проектите бара ЕУ кофинансирањето да ја одразува реалната потрошувачка и принципот на плаќање на загадувачот.

Општествено-економска анализа

Овозможете кратко објаснување за методологијата (клучната претпоставка да биде ставена на вреднувањето на трошоците и придобивките) и главните наоди од општествено-економската анализа. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Економската анализа го оценува придонесот кој го има проектот за економската благосостојба на регионот или земјата (со користење на истиот пристап како финансиската анализа; сценарио со и без проектот). Направена е врз целото општество наместо само врз сопствениците на инфраструктурата, како што е во финансиската анализа. Клучниот концепт е употребата на сметководството на цените

во сенка, врз основа на општествениот опортунитетен трошок и подготвеноста за плаќање, наместо забележаните искривени цени.

Методологијата може да се сумира во пет чекори:

1. **Пренамена на пазарот во сметковоствени цени.** Целта на анализата на трошоци/придобивки е да ги оцени општествените вредности на инвестицијата. Забележаните цени се често искривени (поради неефикасноста на пазарот), и во тој случај (сметководствени) цените во сенка треба да бидат употребени.

а) **Справување со нарушувањето на платите:** за време на макроекономската нерамнотежа (постојана невработеност, нарушување на пазарот на трудот) забележаните плати може да не ја рефлектираат општествената вредност на работењето. Во такви случаи поправката на забележаните цени е потребна со употреба на фактори за конверзија за пресметка на цените во сенка.

б) **Фискална корекција:** индиректните даноци (пр. ДДВ), субвенциите и трансферот на чисти плаќања (пр. плаќањето на социјалното осигурување) мора да бидат дедуктивни. Како и да е, цените треба да бидат бруто од директните даноци. Исто така, ако одредени индиректни даноци/субвенции имаат намера да ги поправат екстерналиите, тогаш тие треба да бидат вклучени.

2. **Осигурување на приходите од непазарните влијанија.** Вториот голем чекор од економската анализа е да го вклучи оценувањето на оние проекти чиј ефект е важен за општеството, но за кои вредноста на пазарот не е достапна.

3. **Вклучување на дополнителни индиректни фактори** (доколку е потребно).

4. **Намалување на проценетите трошоци и придобивки (Општествено намалување).** Стапката на намалување во економската анализа на инвестициските проекти – општествената стапка на намалување (social discount rate SDR) – ги одразува општествените погледи на тоа како идните придобивки и трошоци треба да бидат вреднувани во однос на сегашните.

5. **Пресметка на показателите на економскиот перформанс** (економска нето сегашна вредност, економска стапка на поврат и односот Придобивки/Трошоци.)

- Укажете на економските предности кои беа земени во предвид (вообичаеното зголемување на ефикасноста на постоечките услуги) како и на методологијата и вредностите употребени за квалификацијата на тие придобивки.
- Укажете на економските трошоци (пр. влијанието врз животната средина).

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Накратко споменете ја методологијата според која економската анализа беше спроведена. Наведете ги важните упатства од анализата на Трошоци/Придобивки, кои во овој случај се ЕУ упатства за анализата на Трошоци/Придобивки.

- Наведете го истиот постепен (растечки) пристап употребен во финансиската анализа (сценарио со проект наспроти сценарио без проект или business-as-usual).
- Укажете како финансиските трошоци беа претворени во економски трошоци со употреба на фактори за конверзија кога е потребно и накратко објаснете како факторите за конверзија беа воспоставени.
- Укажете на економските придобивки кои беа земени во предвид (вообичаеното зголемување на ефикасноста на постоечките услуги или придобивки од новите услуги) како и на методологијата и вредностите употребени за квалификацијата на тие придобивки.
- Укажете на економските трошоци (пр. влијанието врз животната средина).

Важни белешки:

- Економските придобивки треба да бидат во согласност со целите на проектот.
- Проверете дали државните упатства за анализата на Трошоци/Придобивки има воспоставено стандардна методологија за квалификација на економските придобивки.
- Економската анализа треба да се направи со цени во сенка (сметководствени): (i) влезовите (инпутите) во проектот треба да бидат вреднувани по нивниот опортунитетен трошок (пр. опортунитетниот трошок на трудот, зависи од тоа дали работникот бил претходно вработен или не); (ii) излезот (производот) треба да биде вреднуван според можноста на купувачот да го плати.
- Најчесто, финансиските вреднувања не се земаат во предвид во економската анализа освен во случаите кога финансиските вредности може да се сметаат како добар пример за економските вредности. Отстапувањето од ова правило треба да биде соодветно објаснето и поткрепено.
- Анализата на економските придобивки и трошоци (вклучувајќи индиректни/надворешни придобивки и трошоци) треба да биде извршена врз делумната основа, земајќи ги во предвид сите дополнителни придобивки и трошоци кои проектот може да ги донесе споредено со ситуацијата каде нема проект.
- Економската анализа треба да биде извршена за време на инвестицијата и работењето на проектот. Спроведување анализа само за периодот на работа не е точно.

Дадете детали за главните економски трошоци и придобивки идентификувани во анализата заедно со вредностите кои ги имаат. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Внесете ги сите економски текови идентификувани за време на анализата.

Придобивки	Единечна вредност (каде што е применливо)	Вкупна вредност (во евра, намалена)	% од вкупните придобивки

.....
Трошоци	Единечна вредност (каде што е применливо)	Вкупна вредност (во евра, намалена)	% од вкупните трошоци
.....

Придобивките кои произлегуваат од спојување на дигиталниот јаз помеѓу руралните и урбаните области можат да бидат многу и да варираат во зависност од државното и локалното работење, на пример: структурата на руралното население, доминантните индустрии и бизниси, стратегиските целите на локалните органи за економски развој и така натаму. Овие разлики треба да се земат во предвид кога се дизајнира економското влијание, и поради тоа истото треба да се направи за секој случај посебно.

Секоја од идентификуваните придобивки треба да биде измерена со употребата на цените во сенка, поради тоа што само измерените придобивки ќе бидат вклучени во пресметката на економската нето сегашна вредност (net present value).

Ве молиме имајте на ум дека кога обемот на проектот се руралните области, економските придобивки кои произлегуваат од проектот чија главна цел е да го подобри квалитетот на живеење и водење бизнис како што е надминувањето на дигиталниот јаз, важна економска придобивка произлегува од намалувањето на ризикот поврзан со населението и бизнис загубите како резултат на миграција и емиграција.

Најдобриот пристап за категоризација на придобивките е преку применување на теоријата на засегнати страни. Во соодветниот случај има три главни засегнати страни во било која заедница: (1) луѓето, (2) бизнисите и (3) владата. Придобивките може да бидат групирани според секоја група. На пример:

1. Подобрување на квалитетот на работа и живот;
2. Подобрување на бизнис околината; и
3. Подобрување на квалитетот на управувањето.

Овие три категории на придобивки се составени од многу под-варијабли кои го овозможуваат нивното мерење.

1. Подобрување на квалитетот на работа и животот во руралните области;

Категоријата во контекст на воведувањето широкопојасен интернет во руралните области треба да вклучи:

- 1.1. Зголемување на бројот на моменталните домаќинства (луѓе) поврзани со интернет;
- 1.2. Зголемување на бројот на население кое работи од својот дом;
- 1.3. Зголемување на бројот на луѓето кои се вклучени во активности поврзани со електронска трговија;
- 1.4. Зголемување на бројот на населението вклучено во образовни интернет активности.

Листата не е конечна и може да се прошири.

Овие бројки ќе покажат дали јавните институции ќе успеат во одржувањето и зголемувањето на моменталното ниво на население во руралните области. Употребата на цени во сенка за сметка на придобивките од населението треба да се фокусираат на цените во сенка кои ќе го измерат влијанието на населението на неколку нивоа. Прво, тука е директното влијание врз локалните даноци, и второ е индиректното влијание врз локалната економија кое доаѓа од прелевањето. Третата економска придобивка доаѓа од општествените придобивки кои може да создадат значителни општествени и други заштеди за јавните институции како што се намалените криминални стапки на младите, отворениот канал за комуникација со руралните жители кој штеди трошоци поврзани со честите посети и слично *Анализата на општествено-економското влијание е креативен процес.*

Како што може да се види од листата, релативно лесно е да се претворат некои од овие варијабли во специфична економска придобивка, и тешко ако не и невозможно е да се направи тоа истото со други.

2. Подобрување на бизнис околината за постоечките и привлекување на нови бизниси

Категоријата во контекст на воведувањето широкопојасен интернет во руралните области треба да вклучи:

- 2.1. Зголемување на бројот на бизниси поврзани со интернет;
- 2.2. Зголемување на бројот на бизниси кои воведуваат веб-страни и едноставна употреба на интернетот за рекламни цели;
- 2.3. Зголемување на бројот на бизниси кои воведуваат апликации за електронска трговија (е-трговија);
- 2.4. Зголемување на бројот на онлајн бизниси.

Оваа листа не е конечна.

Овие бројки ќе покажат дали јавните институции ќе успеат во одржувањето и зголемувањето на моменталното ниво на население во руралните области. Употребата на цени во сенка за сметка на придобивките од населението треба да се фокусираат на цените во сенка кои ќе го измерат влијанието на населението на неколку нивоа. Прво, тука е директното влијание врз

локалните даноци, и второ е индиректното влијание врз локалната економија кое доаѓа од прелевањето. Третата економска придобивка доаѓа од општествените придобивки кои може да создадат значителни општествени и други заштеди за јавните институции како што се намалените криминални стапки како резултат на зголеменото вработување и слично. *Анализата на општествено-економското влијание е креативен процес.*

3. Подобрување на квалитетот на управувањето

Категоријата во контекст на воведувањето широкопојасен интернет во руралните области треба да вклучи:

- 3.1. Зголемување на бројот на население со пристап до интернет;
- 3.2. Зголемување на бројот на населението кое користи услуги на електронската влада (e-влада);
- 3.3. Зголемување на бројот на население вклучено во образовни интернет активности.

Оваа листа не е конечна.

Овие бројки ќе покажат дали јавните институции ќе успеат во одржувањето и зголемувањето на моменталното ниво на население во руралните области. Употребата на цени во сенка за сметка на придобивките треба да се фокусира на државните заштеди кои произлегуваат од подобрениот интернет пристап за граѓаните.

Главни индикатори на економската анализа

Секое од идентификуваните и квантифицираните варијабли станува дел од инвестициски модел кој ги квантифицира придобивките кои произлегуваат од проектот за време на неговиот животен век. Стапките треба да бидат пресметани и презентирани во табелата за да ги прикажат реалните придобивки од проектот за заедницата за која станува збор.

Главни параметри и индикатори	Вредности
1. Општествена стапка на намалување (%)	
2. Економска стапка на поврат (%)	
3. Економска нето сегашна вредност (во евра)	
4. Односот Придобивки/Трошоци	

Ефекти на вработување како резултат на проектот

Овозможете показател за бројот на работни места кои ќе се креираат (искажано во условите на еквивалентот за полно работно време (full-time equivalents FTE)). Ве молиме имајте на ум дека делот го покрива само директното и индиректното вработување *поврзано со имплементацијата на проектот*, а не последователните работи т.е. влијанието на услугата врз заедницата. Подоцна е веќе покриено под економското влијание.

Дадете детали за главните економски трошоци и придобивки идентификувани во анализата заедно со нивните вредностите. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно. Кратка содржина:

Број на работни места директно креирани	Нема еквивалент за полно работно време (FTE) (А)	Просечно траење на овие работи (месеци) (Б)
1. За време на фазата на имплементација		
2. За време на фазата на работење		

Трошоци	%
Административна и проект документација пред почетокот на фазата на изградба од работењето	9
Трошоци поврзани со овластување и дозвола за извршување на проектот	2,5
Градежни работи (копање, поставување цевки, шахти, столбови за антени, итн.)	32
Трошоци за спроведување на пасивна инфраструктура (кабли, спојувања, мерки, итн.)	23
Трошоци за стекнување или поставување простор за првите јазли на мрежата	11
Трошоци за материјали и пасивна опрема	2
Трошоци за активна опрема	1
Технички надзор во фазата на изградба	5,5
Анкетирање и снимање на работата за катастарот	14
Збир	100

Табелата погоре ги покажува просечните аранжмани за проектните трошоци кога станува збор за градење оптички мрежи во Словенија. Поделбата на овие трошоци помеѓу јавниот и приватниот партнер зависи од моделот на ЈПП кој е одбран. Исто така може да дојде и до ситуација кога сите трошоци нема да бидат поделени во ист процент. Во основа навика е олгорочните трошоци и правните трошоци често да бидат покриени од јавниот партнер, а краткорочните и економските трошоци од приватниот партнер.

[Забелешка: индиректните работни места креирани или изгубени не се бараат во јавните инфраструктурни инвестиции.] Во случај на постојано работно место, наместо траење во месеци, ставете “постојано”.

Идентификувајте ги главните не-квантитативни / не-вредни придобивки и трошоци. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Накратко наведете дали има други релевантни економски придобивки кое не беа земени во предвид во анализата поради потешкотиите да им се назначат монетарни вредност.
- Во секој случај, економските придобивки земени во предвид треба да бидат доволни за да се осигура дека економската нето сегашна вредност (ENPV) > 0, така што целта на не-квантитативните придобивки во овој дел е само да го зајакне заклучокот дека проектот навистина вреди да се финансира.

Ризик и анализа на чувствителноста

Краток опис на методологијата и сумираните резултати. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

1. **Анализа на чувствителност:** цели кон идентификување на критичните варијабли кои ги има проектот. Ова се прави со дозволување на варијаблите на проектот да варираат според даден процент на промена и набљудување на финансискиот и економскиот индикатор за успешност. Варијаблите треба да бидат различни една по друга, додека чувањето на другите параметри е постојано. Водичот потоа предлага да се разгледаат како “критични” тие варијабли за кои 1% варијација (позитивна или негативна) доведува до соодветна варијација од 5% во однос на базичната вредност од нето-сегашната вредност. Различните критериуми можат, како и да е, да бидат прифатени. Произволно избраните процентни промени не се секогаш доследни со потенцијалните промени на варијаблите. Пресметката на префрлувачкото скенирање на вредноста открива интересни информации, со наведување која процентуална промена во варијаблите ќе ја направи нето-сегашната вредност (економска или финансиска) еднаква на нула.
2. **Анализа на ризикот:** проценувањето на влијанието од даден процент на промена кај варијабли кои го покажуваат работењето на проектот не кажува ништо за можноста со која оваа промена може да се случи. Аналитичарите на ризик се справуваат со ова. Со доделување на соодветен пренос на веројатностите на критичните варијабли, преносот на веројатностите на

финансиските и економските индикатори за успешност ќе може да се измери. Ова овозможува аналитичарот да обезбеди интересна статистика за индикаторите на успешност кои ги има проектот: очекувани вредности, стандардна девијација (отстапување), коефициент на варијација, итн.

Треба да се забележи дека, додека секогаш е можно да се направи анализа на чувствителност, истото не може да се каже и за анализата на ризик. Во некои случаи (пр. недостаток на постари информации за слични проекти) може да биде тешко да се дојде до разумна претпоставка за распределба на веројатностите на критичните варијабли. Во таков случај, проценката на квалитативниот ризик треба да биде направена за да ги подржи резултатите од анализата на чувствителност.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Накратко посочете кон целта на ризик анализата и анализата за чувствителност, која пристапува кон веројатноста дека проектот ќе постигне задоволувачки перформанс.
- Накратко објаснете ја употребената методологија во ризик анализата и анализата за чувствителност и различните чекори воспоставени од страна на упатствата за анализата на трошоци/придобивки (резултатите се презентирани во следните делови).
- Укажете на тоа како резултатите од ризик анализата и анализата за чувствителност беа земени во предвид во дизајнирањето на проектот и кои мерки беа имплементирани за да се ублажи ризикот (на пример, повисоки превземени обврски доколку инвестициските трошоци за проектот се клучна варијабла и имаат значително влијание во Финансиската профитабилност на инвестицијата и капиталот (FNPV/K) и Економската нето-сегашна вредност (ENPV)).

Анализа на чувствителноста

Наведете го процентот на промена применет врз тестираните варијабли. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Пример содржина:

Анализата на чувствителност е проучувањето како неизвесноста во производството на математички модел или систем (нумерички или друг) може да биде распределено од различните извори на несигурност во неговите инпути. Поврзана пракса е анализата на несигурност, која има поголем фокус врз несигурноста во проценката и ширењето на таа несигурност. Во идеален случај, анализата на несигурноста и чувствителноста треба да се водат во тандем.

Анализата на чувствителноста може да биде корисна во разни цели, вклучувајќи:

- Тестирање на стабилноста на резултатите од моделот или системот во моментот на несигурност.

- Зголемено разбирање на врските помеѓу влезните и излезните варијабли во еден систем или модел.
- Намалување на несигурноста: идентификување на влезовите во моделот кои причинуваат значителни несигурности во производот (излезот) и треба поради тоа да го фокусираат нивното внимание на тоа дали стабилноста би се зголемила (можеби во понатамошните истражувања).
- Барање на грешки во моделот (соочувајќи се со неочекувани врски помеѓу влезовите и излезите).
- Поедноставување на моделот – поправање на влезовите во моделот кои немаат никаков ефект врз производот (излезот), или идентификација и одстранување на непотребните делови во структурата на моделот.
- Подобрување на комуникацијата од луѓето кои ги креираат моделите до носителите на одлуки (пр. со давање препораки кои се поверодостојни, лесни за разбирање, релевантни и убедливи).
- Наоѓање региони во просторот за влезни фактори за кои производниот модел е или максимум или минимум или исполнува некои оптимални критериуми (погледнете оптимизација и Монте Карло филтрирање).

Ако земеме пример од економијата, во секој процес на буџетирање секогаш има варијабли кои се несигурни. Идните даночни стапки, каматните стапки, стапката на инфлација, бројот на вработени, оперативните трошоци и другите варијабли не може да ни бидат познати со голема точност. Анализата на чувствителност го одговара прашањето, “ако овие варијабли отстапат од очекувањата, каков ќе биде ефектот (врз бизнисот, моделот, системот, или што и да е анализирано), и кои варијабли придонесуваат за тоа?”

Презентирајте ги резултатите на проценетиот ефект од економските и финансиските индекси на перформанс.

Внесете ги процентите заокружени на една децимала. Ископирајте ги вредностите од придружниот Excel документ.

Тестирани варијабли	Промена на финансиската стапка на поврат	Промена на финансиската профитабилност на инвестицијата и капиталот	Промена на економската стапка на поврат	Промена на економската нето-сегашна вредност

Забелешки за пресметката на потребните индикатори:

- Промената на финансиската стапка на поврат (FRR/K по помошта од заедницата) се внесува во апсолутен износ и се пресметува вака:
[FRR/K кога варијаблата се зголемува (намалува) за 1%] - [FRR/K во основното сценарио]
- Промената на финансиската профитабилност на инвестицијата и капиталот (FNPV/K по помошта од заедницата) се внесува во релативен износ и се пресметува вака:
[FNPV/K кога варијаблата се зголемува (намалува) за 1%] - [FNPV/K во основното сценарио] -1
- Промената на економската стапка на поврат (ERR) се внесува во апсолутен износ и се пресметува вака:
[ERR кога варијаблата се зголемува (намалува) за 1%] - [ERR во основното сценарио]
- Промената на економската нето-сегашна вредност (ENPV) се внесува во релативен износ и се пресметува вака:
ENPV кога варијаблата се зголемува (намалува) за 1%] - [ENPV во основното сценарио] – 1

Кои варијабли беа идентификувани како критични варијабли? Објаснете кој критериум беше употребен. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Најчесто, варијаблите кои треба да се земат во предвид се: идната побарувачка, приходи, инвестициски трошоци, оперативни и трошоци за одржување, замена на трошоците како резултат на технолошкиот развој; и за економските варијабли: пр. инвестициски трошоци за одредена компонента, цени, пропусен опсег, фактори на конверзија за квантификација на економските придобивки.

Според табелата погоре, наведете за која од варијаблите промената на нивната вредност од 1% ќе резултира со промена на повеќе од 1% во основниот случај на FRR/K од ERR или повеќе од 1% во вредноста од основната FNPV/K или ENPV.

Кои се променетите вредности од критичните варијабли? Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Кратка содржина:

Три категории се сметаат за критични варијабли:

1. Параметри за **динамичноста на цените:**

- **Стапка на инфлација – Висока еластичност**

- **Промена на лични трошоци – Средна еластичност**
 - **Промена на цените на енергијата – Ниска еластичност**
 - **Промена на цените на производите и услугите – Ниска еластичност**
2. Параметри за побарувачката:
- **Одредена потрошувачка – Висока еластичност**
 - **Стапка на демографски раст – Ниска еластичност**
 - **Обемот на сообраќајот – Висока еластичност**
3. Параметри за инвестициските трошоци:
- **Трошоци за работа на час во градежништво – Висока еластичност**

Категориите 1 и 3 може да се пренесат до приватниот партнер преку **turn-ker** задача од проектот. Соодветна гранција мора да биде осигурена (најчесто гаранција од банка) од страна на приватниот партнер за јавниот, во случај нешто да не биде како што треба, друг приватен партнер може да биде одберен, и дополнителни трошоци покриени со гаранцијата.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

За секоја од клучните варијабли идентификувани погоре, наведете која е промената (во процент) потребна за да го направи FNPV или ENPV=0.

Анализа на ризик

Опишете ја проценката за веројатното поместување на економските и финансиските индикатори на успешност кои ги има проектот. Обезбедете релевантни статистички информации (очекувани вредности, стандардна девијација). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Кратка содржина:

До одредување на соодветното веројатно поместување на критичните варијабли, веројатното поместување на финансиските и економските индикатори на успешност можат да бидат измерени. Ова им овозможува на аналитичарите да обезбедат интересни статистики за индикаторите на успешност кои ги има проектот: очекуваните вредности, стандардната девијација, коефициентот на промени итн.

Квантитативна анализа на ризик:

Со одредено веројатно поместување на критичните варијабли, можно е да се продолжи со пресметката на веројатното поместување на FRR и NPV на проектот. За оваа цел, употребата на Монте Карло методот е преложена. Методот се состои од

повторени случајни извадоци на сет од вредности за критичните варијабли, земени во соодветно дефинирани интервали, и потоа да се пресметаат индексите на успех кои ги има проектот (FRR или NPV) и кои се добиваат како резултат од секој сет на извадени вредности. Со повторување на оваа процедура за доволно голем број на извадоци (најчесто не повеќе од неколку стотина) може да се добие пред-дефинирана конвергенција на пресметките како што е веројатното поместување на FRR или NPV.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Квантитативна анализа на ризик:

(Деталната) анализа на ризик е услов за соодветните превземени обврски, погледнете го Работниот документ 4 (WP4). ЕС насоките бараат квантифицирана анализа на ризикот, базирана на анализата на чувствителост: за варијабли кои докажале дека се со критична веројатност за поместување треба да бидат основани и симулирани (Монте Крло) со цел да ја измерат очекуваната вредност на економските и финансиски индикатори на успешност. Од корисникот е побарано да презентира претпоставки (форма на веројатно поместување, применети параметри) и резултати од симулациите за ризик (веројатно поместување на NPV: најверојатна вредност, % на можност за негативни резултати, % на можност за добивање економски резултат во одреден опсег).

Квалитативна анализа на ризик:

Анализата на ризикот треба исто така да вклучи и квалитативна анализа на ризик која ги наведува можните причини, да речеме, зголемување на трошоците (пр. пораст на цените во случај на инвестициски трошоци, поголема побарувачка во случај на оперативни трошоци). Треба да се упати на можно влијание врз проектот (листа на главните ризици кои се со највисока можност да се случат) и мерки за ублажување треба да се обезбедат.

Кога има ограничени или воопшто нема достапни информации за веројатно поместување, квалитативната анализа на ризиок може да се прифати. Државните насоки треба да бидат консултирани доколку квалитативната анализа на ризикот се смета за соодветна во ситуација на ограничена достапност на податоци. Во таков случај, препорачливо е да се овозможи референца за државните насоки и да се обезбеди објаснување зошто квантитативната анализа нема да биде целосно изводлива за овој вид на проект.

Анализа на влијанието од животната средина

Како проектот:

а) придонесува за целите на одржливост на животната средина (Европската политика за промена на климата, запирање на губењето биодиверзитет, други ...);

- б) ги почитува принципите на превентивно делување и тоа дека штетата на животната средина треба како приоритет да се корегира уште на почетокот;
- в) ги почитува принципите на “загадувачот плаќа”.

Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Дадете одделен и различен одговор на секоја точка од а) до в). Бидете концизни и креативни: барајте ги одговорите во описот на проектот но не повторувајте параграфи од текстот кои веќе ги има во претходните делови. Реформулирајте ги за да одговорите конкретно на прашањето. За прашањето а): употребете ги поврзаните **ОР** (секоје ОР содржи референци за стратегијата за одржлив развој) и/или Агенда 21 и Декларацијата во Рио (1992), Европа 2020 Стратегија (2010), преглед на ЕУ Стратегијата за одржлив развој (2006), Комуникација од ЕС за Дигиталната Агенда за Европа (2010), Комуникација од ЕС за Подобар Пристап во руралните области до модерна ИКТ (2009) и Комуникација од ЕС за мобилизирање на Информатички и комуникациски технологии за да се олесни преносот до енергетската-ефикасност, нискојаглеродна економија (2009). Објаснете како проектот ги исполнува Европските политики и законодавството во областа на равивање на ИКТ и придонесот за исполнување на политиките во областа на животната средина и одржливиот развој од (употребете ги соодветно):

- Обезбедување на ресурси и енергетска ефикасност и ефикасна економија;
- Поддршка на зелените технологии и придонес кон намалувањето на негативното влијание врз животната средина;
- Создавање одржливи заедници и промовирање зелено образование;
- Обезбедување заштита на животната средина и општествена кохезија, итн.

Покажете дека проектот нема долгорочни негативни влијанија врз животната средина, осврнувајќи се на технологиите кои ќе бидат вклучени во извршувањето на проектот и ресурсите потребни во работењето на Информационската и Комуникациската Технологија.

За прашањето б):

- Наведете ги барањата од Директивата 2009/140/ЕС за севкупната регулаторна рамка, пристап до, меѓусебно поврзување, како и за овластување на електронските комуникациски мрежи и следење на услугите за некои негативни ефекти врз животната средина и пејсажот, и да го минимизираат таквиот ефект.
- Наведете ги барањата од Директивата на **EIA** (Environmental Impact Assessment) 85/337/ЕЕС (како што е изменето), од “Живеалиштата” (**Habitats**) 92/43/ЕЕС и “Птици” (**Birds**) 2009/147/ЕС Директивите. Иако проектот не е директен предмет на оцена на влијанието врз животната средина (**EIA**) според постапката, може да има потреба да се изврши проверка со цел да се процени дали постои значително негативно влијание врз Натура 2000. Обезбедете информации за постапката, доколку е можно. Обезбедете информации како проверката за веројатноста на негативно влијание врз Натура 2000, заштитените живеалишта и видови, била или ќе се изврши (од кој и кога).

За прашањето в):

- Објаснете дека изготвувачот на проектот е одговорен за санација на било каква преостаната штета во животната средина, доколку таква штета се случи и покрај мерките за намалување на ризикот.

Консултација со органите за животна средина

Дали е веројатно органите за животна средина да бидат засегнати од проектот и дали биле консултирани за нивните специфични одговорности?

ДА или НЕ

Доколку да, ве молиме дадете име(ња) и адреса(и) и објаснете ги одговорностите на тој орган. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Обезбедете информации за формалните како и за неформалните консултации, доколку има, за време на **EIA** постапките, доколку е применливо и во врска со проверката на Натура 2000. Употребете табеларен формат (орган, адреса, одговорност) во случај на многу органи и постапки (доколку е применливо). Не вметнувајте овде информации за консултациите со Невладините организации. Доколку не, дадете причини: N/A

Оцена на влијанието врз животната средина

Дали градежните дозволи се додадени на овој проект?

ДА или НЕ

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Квадрачето обележано за Да треба да се обележи само кога е издадена согласност за градежна дозвола (на пример дозвола за изградба) е издадена.
- Во зависност од националните барања, за проектот можеби е потребно повеќе од една градежна дозвола (на пример, дозвола за изградба). Ако за главната компонента на проектот градежната дозвола е издадена додека формуларот за апликација е доставен до ЕС, тогаш барателот може да го штиклира одговорот ДА.
- Градежната дозвола најчесто е проследена со издавање на **EIA** Одлука /мислење /изјава. Така, во текстот каде што е спомената било каква дозвола за добивање градежна дозвола, може да се вметне тука. Обезбедете датум (датуми) на нејзиното (нивното) издавање и името (имињата) на органот (органите) одговорни за нивното издавање.

Ако одговорот е да на кој датум?

DD/MM/YYYY

Венесете го датумот за издавање на градежна дозвола (и). Информацијата мора да биде во корелација со останатите документи.

Ако не, кога е прикажано официјалното барање за градежна дозвола?

DD/MM/YYYY

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Внесете го датумот кога формалното барање за последната градежна дозвола е дадена или ќе биде дадена?

До кој датум се очекува конечната дозвола?

DD/MM/YYYY

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Внесете го датумот кога се очекува последната градежна дозвола да биде издадена?

Наведете го надлежниот орган или органи, на кои им е дадено или ќе дадат градежна согласност. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Направете разлика помеѓу органите на животната средина и органите/властите надлежни за издавање дозвола за градење.

Примена на директивата на советот 85/337/ЕЕС Евалуација на Животното Влијание (EIA)11

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Директивата за EIA 85/337 EC (со измени) не содржи ИКТ категорија на проекти кои бараат скрининг на EIA.
- Меѓутоа, ако постапката на EIA се спроведува, користете ја табелата за да ги добиете потребните информации за EIA стратегии, одлуки, информации за јавноста, јавни консултаци. Ваквата табела може да биде додадена на крајот на делот Ф.3.2 и дадените одговори на следните прашања во врска со предметот ќе бидат референцирани. EIA процедурите за ИКТ проектите може да бидат побарани во случај на можност за појава на значително негативно влијание врз Натура 2000.

Дали проектот е класа на развојот опфатен со :

Анекс I на таа Директива (одете на прашањето Ф3.2.2)

Анекс II на таа Директива (одете на прашањето Ф3.2.3)

Ниту еден од двата анекса (одете на прашањето Ф.3.3)

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Прашајте го надлежниот орган за заштита на животната средина во кој Анекс од **EIA** Директивите, вашиот проект е вклучен (во случај кога имате било каков сомнеж како да одговорите на ова прашање).

Кога е покриено со Анекс 1 од оваа директива, вклучете ги следните документи:

1. информациите наведени во член 9(1) од Директивата,
2. не-техничкиот елаборат 12 од Студијата за влијанието врз животната средина што се врши врз проектот,
3. информации за консултации со органите за животната средина, засегнатата јавност и, доколку е применливо, со другите земји членики.

ИКТ проектот не е во Анекс 1 од EIA Директивата. Оставете празно

Кога е опфатеното со Анекс 2 од директивата, има влијание врз животната средина.

Проценка која е спроведена за овој проект?

ДА

во кој случај, вклучете ги потребните документи

НЕ

во кој случај, објаснете ги причините и поставете ги праговите, критериуми или од случај на случај испитувањето кое се врши за да се стигне до заклучок дека проектот нема значителен ефект врз животната средина. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Барателот треба:

- Во некои земји (пр. Полска) EIA процедурата може да предизвика можност за значително негативно влијание врз Натура 2000. Ако таквиот скрининг се случи, вклучете кратко објаснување зошто беше потребна скрининг фазата на EIA процедурата согласно со националните законски одредби.
- Приложете копија од Скрининг Одлуката и од сите релевантни документи кои го подржуваат објаснувањето погоре вметнато; таквите документи можат да вклучат, доколку е применливо, пополнет список опишан во ЕС Методолошкото Упатство (http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/natura_2000_assess_en.pdf).

ПРИМЕНА НА ДИРЕКТИВАТА ЗА СТРАТЕШКА ПРОЦЕНКА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА 2001/42/ЕС НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕТ И СОВЕТОТ 13 (SEA –Директиви)

Дали резултатите од проектот од планот и програмата спаѓаат во рамките во опсегот на SEA Директивите?

НЕ

во кој случај ве молиме дадете кратко објаснување. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Пример:

“Резултатите од проектот за Регионалната Оперативна Програма (РОП 2007-2013), приоритетни оски X (информатичко општество) одобрено од страна на (.....) на (.....). SEA (Single European Act???) беше спроведен и SEA извештајот беше објавен во [X година]. Интернет врската е (.....)”. Надлежниот орган за животна средина треба се консултира со цел да одговориме во овој дел.

Други релевантни стратешки документи и нивните SEAs се националните и регионалните развојни планови и програми и користење на плановите на земјиштето каде што ИКТ проектите се понатаму разработени.

ДА

во кој случај, со цел да се цени доколку поширок потенцијален комулатативен ефект од проектот е опфатен, ве молиме обезбедете или интернет линк или електронска копија на не-техничко резиме од извештајот за животната средина извршен за планирањето или програмата.

Проценка на ефектите врз Натура 2000 Програмата

Барателот треба да направи разлика помеѓу две различни ситуации:

- Скрининг фаза на проценка на ефектите врз Натура 2000 беше спроведена, и соодветната проценка не се сметаше како потребна (скрининг одлука може да постои или Декларација треба да биде побарана. Видете повеќе упатства понатаму),
- Соодветна проценка беше извршена (одлука на EIA треба да постои со заклучоци од проценката на Натура 2000 мрежата)

Во зависност од тоа која од овие две ситуации е применлива, подносителот на барањето ќе го обележи ДА или НЕ одговорот.

Дали проектот може да има значителни негативни ефекти врз локации вклучени или кои ќе бидат наменети да бидат вклучени во Натура 2000 мрежата?

ДА

во кои случај

Ве молиме обезбедете резиме на заклучоци од соодветната проценка извршена согласно член 6(3) од Директивата на Советот 92/43/ЕЕС15. Пополнето го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Во зависност од одредбите на националното законодавство, во извештајот за соодветната проценка која се бара во Директивата за живеалиштата, можно е да се прикачи посебен документ во прилог на извештајот на EIA, или посебно поглавје/под-поглавје содржано во извештајот на EIA.

Потребно е барателот да ги идентификува заклучоците од овој документ и да ги вметне во полето за текст во формуларот за апликација.

Доколку, мерките за компензација се сметаат за неопходни во согласност со член 6(4), ве молиме доставете копија од образецот “Информации за проектот кои може да имаат значителни негативни ефекти врз Природа 2000 мрежата, како што известува Комисијата (DG за животна средина) според директивата 92/43ЕЕК13“. Пополнете го полете за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

- Барателот може да вклучи краток опис на мерките на компензација во полето за текст кој ги опишува заклучоците за соодветната проценка.

- Барателот треба да побара од надлежниот орган за животна средина да обезбеди копија од формуларот “Информации за проектот кои може да имаат значителни негативни ефекти врз Природа 2000 мрежата, како што известува Комисијата (DG за животна средина) според директивата 92/43ЕЕК13“

НЕ

во тој случај прикачете го завршениот Додаток 1, декларација пополнета од страна на надлежниот орган.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Барателот треба да ја побара Декларацијата од надлежниот орган за животна средина. Декларацијата треба да се базира врз стандардниот формат овозможен во формуларот за апликација. Декларацијата треба да ги опфати следните прашања за секоја страна од Натура 2000:

- Име, локација (растојание до границите на проектот треба да бидат јасно наведени на мапата);
- Целите за заштита на локацијата (на која локација е вклучена мрежата Натура 2000);
- Информации за соодветната процедура за проценка на извршениот скринингот (од кого, кога);
- Заклучоците од скринингот и оправдување, односно, зошто проектот не е веројатно да има значителни негативни ефекти врз локациите вклучени или наменети да бидат вклучени во мрежата Натура 2000, поединечно или во комбинација со други проекти;
- Мапата во прилог со Декларацијата треба да биде со дата и печат од надлежниот орган за заштита на животната средина.

Дополнителни мерки за интеграција на животната средина

Дали проектот предвидува, покрај проценката на влијанието врз животната средина, други дополнителни еколошки мерки (пр. еколошка ревизија, управување со животната средина, одреден мониторинг на животната средина)?

ДА или НЕ

Наведете, ако одговорот е ДА

Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Барателот може да се обрати до системот за управување со животна средина, доколку тоа беше обезбедено од страна на физибилити или други релевантни студии за проектот, релевантни оперативни програм, итн. Меѓу другите, идентификуваните мерки може да вклучат обновување и мониторинг (следење) на животната средина.

Цена на превземените мерки за корегирање на негативните влијанија врз животната средина

Доколку се вклучени во вкупните трошоци, проценете го процентот на трошоци за превземените мерки за намалување и/или компензирање на негативното влијание врз животната средина.

_____ %

Објаснете накратко. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Обезбедените информации тука треба да се во согласност со сличните кои се обезбедени на друго место на формуларот за апликација.

Во случај на проекти во областа на водата, отпадните води и цврст отпад:

Објаснете дали проектот е во согласност со секторскиот/интегрираниот план и програма поврзани со спроведување на политиките на Заедницата или законодаството¹⁷ во тие области. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

PPP4Broadband третман врз основа на ESA95

ЈПП биланс на состојба врз основа на ESA95

Секој специфичен PPP4Broadband треба да има поправена алокација на ризикот во билансот на состојба на Приватните и Јавните актери, каде тогаш ќе бидат вклучени вредностите базирани врз специфични ЈПП проекти.

Шаблон за ЈПП биланс на состојба врз основа на ESA95

Еден примерок од билансот на состојба за Еуростат за ЈПП проекти вклучени во Excel список и ќе биде копиран тука.

Тендерска подготовка за ЈПП проект

PPP4Broadband модел за јавни набавки

Дефиниција на јавните набавки: Секој PPP4Broadband модел мора да биде дефиниран од употребата на 1 единствена постапка за јавна набавка (од 4 можни + концесија), концесија, отворен, ограничен, преговарачки и конкурентен дијалог. За време на Работен Пакет 3 (WP3) ќе дискутираме за сите нив, да се направи потесен список на најсоодветните во следните фази од проектот.

Дефинирање на критериумите за наградување (вклучувајќи бодување и рангирање) соодветно на дефинираните правила на наддавање за дискусија со понудувачи во текот на процесот на наддавање за Постапката за преговарање и Конкурентен дијалог ќе бидат дефинирани во Работниот Пакет 3 (WP3) за време на групната работа.

PPP4Broadband детален временски план за проектот

Предлогот за ЈПП временскиот план за проектот е вклучен во Excel документот, за да биде развиен со групната работа. Шаблон за овој дел всушност ќе биде развиен за време на прилагодувањето на предложените PPP4Broadband проекти. Врз основа на избраните методи за јавна набавка и државното законодавство, детален временски план за јавната набавка за ЈПП проектот ќе биде развиен од страна на секој партнер. Временскиот план на проектот може да варира од земја во земја, но од друга страна може да биде ист во една земја за повеќе PPP4Broadband модели. Краен датум за планот е датумот на потпишување договор помеѓу понудувачот кој победил и набавувачот.

Временската табела на проектот

Подолу обезбедете ја временската табела за развивање на целиот проект.

Таму каде што барањето се однесува на фаза од проектот, јасно покажете ги во табелата елементите за целосниот проект за кој се бара помош од страна на ова барање:

	Датум на почеток (a)	Датум на завршување (б)
1. Физибилити студија	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
2. Анализа на тошоци-придобивки (вклучена финансиска анализа)	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
3. Оценка на влијанието врз животната средина	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
4. Дизајн студии	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
5. Подготовка на тендерската документација	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
6. Очекуван почеток на тендерските постапки(*)	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
7. Купување земја	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
8. Фаза на изградба/ договор	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy
9. Оперативна фаза	dd/mm/yyyy	dd/mm/yyyy

*Потенцирајте за секој тендер

Ве молиме прикачете резиме од распоредот на главните категории на работење (т.е. Gantt табела, каде што е достапна) .

Зрелост на проектот

Објаснете ја временската табела на проектот во поглед на техничкиот и финансискиот напредок и моменталната зрелост на проектот под следниве наслови:

Техничка (физибилити студии,итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Овој дел треба да обезбеди информации за:

- Техничката зрелост со наведување на сите технолошки студии и дизајн кои биле преземени за специфичниот проект;
- Детали за нивото на дизајн и датуми на завршување;
- Подготовка на тендерска документација.

Административна (дозволи, EIA, купување земја, покани за тендер, итн.). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Административната зрелост треба да биде презентирана со наведување на сите дозволи (пр. согласност за развој, дозволи за градење) кои треба да се добијат и точен или очекуван датум кога дозволите биле добиени или ќе се добијат.

Наведете го статусот на следниве (како што е применливо во согласност со државното законодавство): EIA одлука/ мислење/изјава/Натура 2000 декларација, одлуки за локализација, дозвола(и) за планирање, покани на тендер, дозвола(и) за градба, локални одлуки за одобрување на проектот, имплементација на структурата на проектот, итн; доколку случајов укажува на некои ажурирања на овие овластувања, одобрувања, итн.; каде одредени

овластувања сеуште не се издадени, ве молиме укажете на пресметана временна рамка; внесете информации кои се во согласност со оние дадени во делот Ф.

Земајќи ги во предвид постапките околу тендерот препорачано е да го објасните моменталниот статус и можните одложувања (пр. жалби, можен повторен тендер, итн.). Формата на договорот треба да биде посочена.

Финансиска (одлуки за заложба во однос на националните јавни расходи, кредити барани или дадени, итн. – дадете референци). Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Посочете ги релевантните одлуки за државното кофинансирање кои укажуваат на неколкуте финансиски извори и нивните акции. Доколку е можно, референца од државниот буџет или друг долгорочен финансиски и документ на планирање треба да се обезбеди. Ова треба да ја покрие фазата на имплементација како и оперативната фаза на проектот (т.е. финансирање на активностите).

Доколку проектот веќе започнал, укажете на моменталната состојба на работата. Пополнете го полето за текст. Зголемете го полето за текст колку што е потребно.

Очекувана содржина и одредени забелешки:

Во случај проектот да е веќе започнат, укажете кои активности се веќе завршени и “завршено во процент” треба да се обезбеди. Доколку проектот е имплементиран преку повеќе од 1 договор, информации треба да бидат доставени за секоја една договорна страна.

PPP4Broadband нацрт договор

Шаблонот на нацрт договорот за ЈПП проектот ќе биде развиен од страна на Работни Групи во Работниот пакет 3 (WP3), кои го содржат во најмала мера следново:

- Дефинирање на проектните цели и перформанси, права, обврски на договорните страни (замено од поглавјето за Дефинирање на проектот)
- Распределба на ризикот помеѓу страните (земено од поглавјето за Проценка и распределба на ризикот)
- Договор на ниво на услуга (земено од поглавјето за Технолошко дефинирање)
- Начини на плаќање; вклучувајќи казни или бонуси (земено од поглавјето за Достапност)

Шаблонот понатаму ќе биде цврсто изменет од страна на секој Проект Партнер за време на државното приспособување на PPP4Broadband моделите во Работниот пакет 4 (WP4) за да ја следни државната регулатива во (најмалку) следниве аспекти:

- Промена на предходните делови (доколку е потребно врз основа на државната регулатива);
- Дефинирање на: постапки за промена на ЈПП услугите, хартии од вредност и осигурување, услови на договор, решавање спорови, прекинување на услуги;
- Дополнителни делови барани според државната регулатива.

ЈПП јавна набавка

Ивестување за јавна набавка и потесен избор

Ивестувањето за јавна набавка развиено од страна на Работните групи, ќе биде дефиниција на основната содржина на директивите на ЕУ за избраните процеси и набавки и може да биде ист за различни JPP4Broadband модели.

Јавната набавка понатаму ќе се развива во текот на националното приспособување од страна на секоја Проект Партнер за да ги исполни државните законодавни (евентуално пазар на широкопојасни услуги) специфики.

Содржината за огласот за доделување на јавни набавки е развиен во Глава Б.5.

Ивестувањето за јавни набавки обајвено во службени весници +OJEU набавка ќе бидат подготвени во подоцнежните фази.

Технички критериуми за квалификација

Критериуми за евалуација и пресметување на бодувањето

- Критериум за евалуација на Поминати/Паднати
- Методологија и матрица за пресметка на бодувањето и пристигнатите предлози

(Пред-квалификација) шаблон/ прашалник

Препорачани технички критериуми за квалификација кои треба да се исполната од страна на потесен понудувач за да се потврди дека тие имаат капацитет за спроведување на проектот ЈПП како дел од WP3.

Содржината е развиена во Б.1.2.2 Поглавје.

Потесен избор

Оценувачкиот дел од шаблонот ќе биде развиена во Б.2 глава (кој вклучува поврзани прашања околу техничкиот и бизнис модел). Некои од бараните пред-квалификациони критериуми (општи, бизнис, финансиски капацитети, HR капацитети и евентуално правна основа) ќе бидат обезбедени во подоцнежните фази.

Потесниот избор на понудувачи поканети на тендерот ќе бидат подготвени во подоцнежните фази. Конечниот пред-квалификациски извештај за ЈПП проектот ќе биде подготвен во подоцнежните фази.

Процесот на јавна набавка

За да се осигура дека цената на јавната услуга е ефикасно минимизирана, неопходно е не само да се избегне зголемената компезација, туку исто така да се доверат услугите на најефикасниот оператор, како потребен за дополнување на поранешната состојба. Затоа, надоместот од SGEI во принцип треба да се додели преку отворен транспарентен, недискриминаторски тендер, со кој ќе се бара сите оператори кандидати да се дефинираат на транспарентен начин на профитабилни и непрофитабилни области, оценувајќи ги очекуваните приходи и да се побара од соодветниот износ на надоместок кои сметаат дека е неопходен, избегнувајќи било каков ризик на зголемена компезација. Тендерот организиран под такви услови треба да гарантира дека е исполнет четвртиот услови утврден во Алтмарк. Сепак во согласност со Алтмарк пресудата сама по себе дури и ако “претпријатието е ослободено од обврската за јавни услуги, во посебен случај, не избран во согласност со постапките за јавни набавки со што ќе овозможи избор на понудувач способен за обезбедување на овие услуги по најниски трошоците за заедницата” услугата сеуште ќе се смета дека е во согласност со четвртиот услов на Алтмарк ако, “нивото на компезација (е) детерминирано врз основа на анализа на трошоците кои едно типично претпријатие, добро работи и е соодветно обезбедено со средства.....да биде во можност да ги исполни неопходните барања за јавни услуги, ќе се бара да се исклучи од тие обврски, земајќи ги во предвид релевантните сметки и разумниот профит за разрешување на обврската.”

Во случај на широкопојасен интернет има многу променливи кои го квалификуваат проектот: квалитет на услуга, износ на помош, интезитет на помош, географска покриеност, избрани технички средства, цена за корисниците, итн.

Според Европскиот Суд за Правда, кога избранта постапка не се заснова само на најниска цена, но на повеќе критериуми за доделување (економски најповолна понуда) тие критериуми мораат да бидат 'поврзани за предметот на договорот, на орагнот не му даваат неограничена слобода за избор'.....експлицитно споменато во договорните документи или во тендерските документ, и во согласнот со сите основни принципи на правото на Заедницата, особено принципот на не-дискриминација'.³¹

Ако треба да биде исклучена помошта, постапката мора да понуди доволно гаранции дека изборот се одразува на "најдобрата вредност на пари" за јавните овластувања на тендерот. Во Pyrenees-Atlantiques, Комисијата прифати дека е задоволен четвртиот Алмарк критериум поради тоа што селекцијата не беше главно основана на квалитативниот критериум, туку беше направена врз квантитативни елементи и изборот помеѓу двете последни понуди кои го рефлектираа најнискиот износ и интезитет на помош.

Процесот на јавни набавки и потребните документи е во однос со националното законодавство. Ве молиме погледнете ги МА и националните експерти.

Тендерска Документација

Тендерската документација е неопходно да обезбеди:

- Основни тендерски информации за понудувачите, вклучувајќи инструкции за понудувачот за подготовка на понудата, поднесување на барање, конечниот предлог за наддавање за ЈПП;
- Јасно дефинирање на критериумите за оценување;

Тендерската документација е специфична во секоја држава, затоа ве молиме упатете се кон МА и националните експерти.

ИЗВОРИ

1. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/working/wd4_cost_en.pdf
Guidance on the methodology for carrying out cost-benefit analysis WD4, page 5-11
2. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/broadband2011/broadband2011_en.pdf
Guide to broadband investment 2011, page 42-47
3. <https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/56429/1/630589232.pdf>

Public-Private Partnership in Infrastructure Development Case Studies from Asia and Europe; page9-11.

4. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:EN:PDF>

EU Guidelines for the application of State aid rules in relation to the rapid deployment of broadband networks (2013/C 25/01)

5. www.eib.org/epec/resources/guide-to-guidance-en.pdf

The Guide to Guidance; How to Prepare, Procure and Deliver PPP Projects (EIB, EPEC)

6. www.jasperseuropainfo.org/images/stories/food/KEW_WORKINGPAPERS/Major_Projects_Application_Form_Annex_XXI_Broadband.pdf

Guide for major projects (broadband) - Application Form / Annexe XXI, JASPERS Programme.

7. http://www.jaspers-europa-info.org/images/stories/food/KEW_WORKINGPAPERS/6_Broadband_Guidelines.pdf

State aid in broadband infrastructures projects

8. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:EN:PDF>

EU Guidelines for the application of State aid rules in relation to the rapid deployment of broadband networks